

הראש השנה שלי

מאת הגה"ח
רבי שמואל משה קרמר שליט"א
מתוך ספר 'מקחו של צדיק'

SHMUEL MOSHE KREMER

Author Of Mayanim B'Nechalim

President, Talmud Tora BRESLOV

Rosh Kollel OR HANELAM

8 Yochanan Mizrachi St. Tel: 972-2-5829514

JERUSALEN

שמואל משה קרמר

מח"ס מעיינים בנחלים

נשיא מוסדות התורה והחינוך

ברסלב

ירושלים-בית שמש

דורכ' אור הנעלם ברסלב

ע"ה"ק ירושלים תובב"א

אור ח' באב תשפ"ו לפ"ק

בס"ד

לכבוד אנשי שלומינו היקרים והחביבים הנמצאים בימים אלו בצר ומצוק נוכח
רדיפות שלטון הרשע בגו"ר בגזירות קשות ואכזריות, וקשה מכולן שמונעים
ברשעותם אלפים מאנשי שלומינו, מלבוא לציון רבינו הקדוש בימי ר"ה כאשר
ציונו בקדשו.

עינינו נשואות לאבינו שבשמים שימתיק הדינים הקשים מעלינו, ויבטל מעלינו
הגזירות הללו ודומיהן, וכל הרשעה כולה כעשן תכלה, ופרויי ה' ישובו ובאו
ציון ברינה.

ולענין הלכה למעשה, כבר ביארתי בארוכה בספרי 'מקחו של צדיק', כי
במקום אונס גמור ואין ברירה יש ויש לנו הדרך ברורה המתבארת מספרי
רביה"ק ומוהרנ"ת, ואשר מקובלת לנו מתלמידי מוהרנ"ת ומעתיקי
שמועתם, כי כשאי אפשר ליסע לאומן, אזי בשנוסעים אצל רשב"י במירון
הרי זה כמו שנוסעים לרביה"ק ממש.

והשי"ת ברחמיו יחוס וירחם עלינו למען כבוד שמו וכבוד צדיקיו, ולמען תיקון
העולם כולו התלוי בזה, ויחיש גאולתנו ופרדות נפשנו על ידי שנזכה כולנו
כאחד לקיים צוואתו הקדושה, שבה תלוי קץ הגאולה במהרה בימינו אכי"ר.

שמעון קרמר

הראש השנה שלי

בירור ענין הנסיעה
לקבר הצדיק על ר"ה
לעובדא ולמעשה

הראש השנה שלי

כל הזכויות שמורות למו"ל
מכון מעיינות – 052-7626611

להשגת הספר ולבירורים ניתן לפנות להנ"ל

להערות והארות (בכתב)
מען המחבר:
רחוב יוחנן מורחי 8 ירושלים

עימוד:
סוף פסוק: 058-3256900

עיצוב כריכה ושערים:

הראש השנה שלי

הקדמה

ידוע הדבר ומפורסם הוא בכל העולם כולו, גדולת הפלגת הענין שזכו אנ"ש חסידי ברסלב, תלמידי תלמידיו וכו' של רבינו הגדול והקדוש, לבוא ולהתקבץ אליו ולהיות אצלו בעיר אומן יצ"ו בראש השנה בכל שנה ושנה.

והוא גילה לנו סודו הגדול, שעיקר ענינו בעולם ועסק תיקוניו הקדושים לנשמות ישראל, הוא ביום ראש השנה שבכל שנה ושנה, ואשר כל כוחו לעסוק בטובת ותיקון כל העולם כולו, תלוי דייקא בזה שכל ההולכים בדרכיו ודבוקים ומאמינים בו מתקבצים אליו, להיות אצל ציונו הקדוש בראש השנה^א.

ורימז לנו על זה רמזים נפלאים להבין מרחוק עד היכן מגיעים נפלאות התיקונים הקדושים שעוסק בראש השנה, עד אשר מה שהוא לא יכול לעשות ולתקן בשאר ימות השנה, יכול הוא לעשות בראש השנה על ידי ההתקבצות אליו^ב.

כי הוא קיבל דבר זה במתנה מאת השי"ת, שהוא יודע ומשיג בשלימות הסוד של ראש השנה שבו תלוי כל קיום ותיקון העולם^ג. וכבר ידוע בכגון דא את המאמר "אילו ידעתיו הייתי" היינו שעל ידי ידיעתו והשגתו את ענין ההשגה, על ידי זה נכלל הוא עצמו בתוך ההשגה הזאת, ונעשית היא עצמה עצמותו ומהותו^ד.

עולה על הכל – גם על נוראות תיקוניו הגדולים

וגם רימז לנו בזה שהשגתו הזאת היא עולה על הכל, כי היא כל ענינו ומהותו, ולכן עניין הראש השנה הוא גבוה מעל גבוה מכל עניני תיקוניו הקדושים שגילה

א. שיחות הר"ן סי' רט"ו; חיי מוהר"ן סי' ר"כ; שם סי' ת"ה.

ב. חיי מוהר"ן סי' ת"ו.

ג. חיי מוהר"ן סי' ת"ה.

ד. עיין עוד בזה בפנים המאמר פרק ג'.

הראש השנה שלי

בעולם^ה, כלומר שגם כל ספרו ליקוטי מוהר"ן הקדוש, שכידוע כל מאמר ומאמר שבו כולל כל העולמות וכל הנפשות בכלליות ובפרטיות ובפרטי פרטיות, כמבואר בדברי מוהרנ"ת בכמה וכמה מקומות¹, וכן שאר ספריו הקדושים כספר הנשרף וספר הגנוז, אשר הם עוד גבוהים למעלה מספה"ק ליקוטי מוהר"ן כידוע². כולם אינם מגיעים לענין גדול סוד התיקונים שעוסק בהם בימי ראש השנה³ שעולה למעלה על הכל, והוא למעלה מכל השכליות וההשגות.

והעניין מרומז עוד בסגנון דיבוריו על ענין זה, שהזהיר אותנו מאוד כמעט בלשון חיוב (שלא מצאנו לשונות כאלו בשאר עניני העצות והתיקונים שגילה בעולם), לבוא כולנו איש בל יעדר אליו על ראש השנה⁴. ואמר שמה שצדיקים אחרים אין מזהירין על זה (לבא אליהם על ראש השנה) באזהרה וחיוב כזה "איז נאך א קשיא"⁵. כלומר שהרי ישנם עוד דברים נעלמים אצלו, שאין אנו מבינים סודם ואין לנו שמץ הבנה בהם, ויהיה גם סודו הגדול הזה כבוש עמו לבלי לגלותו בעולם עד עת קץ.

ויתכן עוד, כי לפי גדולת הענין הזה היה מוכרח להסתירו מפני המקטרגים העומדים לשמאל שלא יקטרגו, ואין להאריך בזה.

העיקר הוא לבוא אליו באמונת חכמים פשוטה

ולכן, גם במאמרו הקדוש, המיוחד על ענין הנסיעה לצדיקים על ראש השנה בליקו"מ סי' ס"א, אשר מובא בפרפראות לחכמה וביאור הליקוטים שעיקר כוונתו היה

ה. חיי מוהר"ן סי' ר"ב.

ו. עיין הקדמות ליקו"מ; חיי מוהר"ן סי' שע"ה; שיחות הר"ן סי' קל"א ועוד.

ז. עיין חיי מוהר"ן סי' קע"ה.

ח. עיין בהקדמה לספר ציון המצוינות להחסיד רבי שמואל הורביץ ז"ל.

ט. **בחיי מוהר"ן** סי' ככו וז"ל: ... אך ביותר ויותר הזהיר להיות אצלו על ראש השנה. ואמר שעל ראש השנה הוא רוצה שיהיו כל אנשי שלומנו כלם באחד אצלו, איש לא יהיה נעדר. וגדל האזהרה שהזהיר להיות אצלו על ראש השנה אין לשער והכפיל באזהרה זו כמה פעמים, ואמר שקל ענינו הוא ראש השנה. גם בראש השנה האחרון באומין דבר עקנו גם-כן מזה מעלת מי שזכה להיות אצלו על ראש השנה, ואמר בזה הלשון, מה אמר לכם אין דבר גדול מזה. (ובלשון אשכנז, נאס ואל איך אייך זאגן, מין גרעסיס דער פון איז ניט דא).

י. **שם**, וז"ל: ואמר ואם אצל הצדיקים אחרים אינו כל כך חייב להיות אצלם דיקא על ראש השנה יקשה עלי עוד קשיא אחת (איז נאך א קשיא). כלומר שאינו רוצה לתרץ ולומר הטעם רק כאומר שבלא זה יש כמה קשיות עליו ויהיה עוד קשיא זו גם-כן, מה שהוא מקפיד מאד להיות אצלו על ראש השנה יותר משאר כל הצדיקים. כי אף-על-פי שצאל כל הצדיקים היו נוסעים על ראש השנה, אבל שום אחד מהם לא הקפיד ולא הזהיר כל כך כמותו. ועוד מבאר במקום אחר (סימן ת"א) מה שצנה לעשות כרוז וכו'.

הראש השנה שלי

על ענין הנסיעה אליו ז"ל על ראש השנה. הנה, התחלת לשונו שם הוא "על ידי אמונת חכמים יכולים להוציא משפטינו לאור". ומבאר בביאור הליקוטים שם, שעיקר כוונתו בדבריו אלו היתה על האמונה בענין הנסיעה אליו על ראש השנה, עיין שם.

כי אין לנו אלא את האמונה הפשוטה, בלי שום השגה וידיעת טעם כל שהוא בעצם סוד הזה, ואשר ממילא מובן שעלינו מוטל הדבר לקיים את דבריו כפשוטם, כפי שנמסרו לנו על ידי מוהרנ"ת באמונה פשוטה וביטול גמור, בלי שום צד הרהור וספק בלב חס ושלום, כי על ידי זה דייקא יגמור רבינו מה שיגמור, אשר זה היה עיקר משאת נפשו, כמאמרו שמיד בצאת ראש השנה הוא כבר מטה אזנו לשמוע כיצד השמש מכה ומעורר לעמוד לסליחות של השנה הבאה^א. היינו שבמשך כל ימות השנה הוא מחכה ומצפה שיגיעו ימי ראש השנה, שבהם יעסוק בנפלאות תיקוניו הנפלאים, שאינו יכול לעשות רק בימי ראש השנה, שזהו כל ענינו ומהותו כאמור לעיל.

פלא ותמיהה – הייתכן להתערב בעניניו הק'?

והנה אחרי הדברים והאמת האלו יגדל מאוד הפלא והתמיהה, מה שמידי פעם נשמע על ידי איזה מאנ"ש, שמעוררים להטיל ספקות כל שהם, באופן הקיום למעשה את סודו הגדול של רבינו הקדוש, העולה למעלה למעלה מכל השגת אנוש, ומתוך סברות והיקשים שונים ומשונים, שאין להם שום זכירה ורמיזא במקור מסירת הדברים בלשון רבינו זיע"א או בדבריו הקדושים של מוהרנ"ת, מפקיעים העניין מידי פשוטו ומשמעו, ומבקשים חשבונות רבים, לחדש, או להגביל, או להטיל ספק באמונה הפשוטה, שנוסעים אנחנו אל ציון רבינו הקדוש להיות אצלו על ראש השנה כציוויו.

וזה עתה נשמע שנתחדשו איזה מטילי ספקות לגבי הנסיעה מארץ ישראל לאומן על ר"ה, כאילו חלילה אין זה עניין ודאי אלא הוא מוטל ב"ספק", ומצרפים שמועות ואימרות לשיחות שונות שנשמעו בדור האחרון, ועל זה בונים בניין לנגח את הראש השנה הקדוש של רבינו, ולסתור את כל ציוויו ובקשותיו והפלגותיו הנוראים, ובחדא מחתא חידשו על דעת עצמם שאפשר לצאת ידי חובה, ולקבל התיקונים הנוראים כאוות נפשם, גם בלי לקיים צוואתו ולנסוע אליו, ישתקע הדבר ולא ייאמר.

והנה באמת אין מן הראוי כלל להכנס לטוען ונטען, בדברים נוראים שכאלו, אשר עצם הדין-ודברים והתשובה על ספקותיהם, יכול להטעות כאילו יש כאן ב' צדדים חלילה. אך עצור במילין לא נוכל, למען מבקשי אמת אשר עלולים לחשוב

יא. שיחות הר"ן סי' רט"ו.

הראש השנה שלי

שבאמת יש כאן איזה צל של ספק, אמרנו נשיב בקוצר אמרים, ולא בדרך ויכוח או ספק ח"ו.

א. דבר ברור הוא לכל מי שיש לו אפילו אמונה פשוטה בדברי רבינו, שלא יתכן כלל לערער או להטיל ספק ביסוד מן היסודות של רבינו הקדוש, שכל דבריו רזין דרזין אין איתנו יודע עד מה, על סמך שמועות או שיחות שנתחדשו בדור האחרון², יהיו ממי שיהיו!³

דבר פשוט זה די בו להשתיק כל פוצה פה ומצפצף.

ב. לרווחא דמילתא נזכיר כי בעניין זה גופא יש ראיות חזקות ונאמנות מגדולי אנ"ש תלמידי מוהרנ"ת וכו', שעשו לעובדא ולמעשה שלא כדברי המטילים ספקות הנ"ל כלל, וכך היה מקובל ומוסכם בכל הדורות עד לימינו⁴.

ג. עניין זה של הנסיעה מארץ ישראל לאומן כבר בא בכתובים לאורך כל הדורות, עוד במכתבי רבי יצחק בן מוהרנ"ת ז"ל⁵ ורבי נתן ב"ר יהודה תלמיד מוהרנ"ת ז"ל⁶,

יב. בלי קבלה ברורה עד לרביה"ק ומוהרנ"ת.

יג. הדבר דומה למי שיבוא ויחדש על פי איזה אימרה ששמע בדור האחרון (ממי שיהיה, אפילו מגדול שבגדולים), שליושבי ארץ ישראל לא נאמרה עצת ההתבודדות ח"ו, או שהם פטורים מענין ההתקשרות לצדיקים. היש מי שיאבה לו וישמע אליו? ולמה יגרע ענין הראש השנה שלו, שגדול מכל עניניו?

יד. עיין בקונטרס הנפלא **אבן שתיה**, שחיבר על עניין זה ידידי הרה"ח רבי יהושע דרוק שליט"א.

טו. עיין **עלים לתרופה** (מכתב רבי יצחק שבסוף הספר), שכותב בשמחה לבשר טוב לרבי אבא'לי מטשעהרין, כי אחר שביקר בצפת עם הרב מטשעהרין ז"ל, עוררו את רבי מאיר מטעפליק למסור את נפשו ולנסוע לאומן על ראש השנה, וזה לשונו: והנה בנסיעתם הטובה לפה הצליחו וגם עשו פרי. אשר כבוד ידידינו הקרב מאיר גרו יאיר נתעורר מזה ואזר כגבור חלציו, ושם נפשו בכפו לבוא לאומאן לזכות להיות נמנה בין הקבוצ שלנו המתאספים לשם על ראש השנה הקדוש הבא עלינו לטובה, להסתופף בצל כבוד הנחל נובע מקור חקמה זכר צדיק וקדוש לברכה זכותו יגן עלינו השוכן בשם.

טז. הענין מוזכר פעמים אין מספר **בספר מכתביו**, ונעתיק כמה מהמקומות שם: **במכתב ז'**, מחזק את החסיד רבי נתן מטרובניץ שיצא לאומן להיות שם על ראש השנה, אך נאלץ לסוב על עקביו ולחזור, וזה לשונו: "האמת ידידי אוהב נפשי מזה" נתן נ"י, אל תדאג מה שחזרת בהחזרה, כי גם זה נחשב כאילו עשיתו, ובפרט שהיה לך הוצאות על כך רבינו ז"ל, ונתתקן אצלך חוש המישוש, ובכל חוש כלול כל החושים. ועתה תתחיל מעתה לכסוף ולהשתוקק על ראש השנה, וב[משך] כל השנה יגמרו הפיסופים להוציא מכתב אל הפועל".

במכתב ס"ד: "וזכות נסיעתו על ראש השנה יעמוד לו שיאריך ימים וינצח"; **במכתב ע"א**, אחר שהיה באותה השנה באומן כותב: "והשי"ת יעזור לנו שיתעורר בנו הנקודה אשר המשכנו עלינו בעת הקיבוץ הקדוש של רבינו ז"ל על ראש השנה"; **במכתב ע"ג:** "ולא תדאג כלל רק היה בשמחה שזכית להיות על ראש השנה הגדול והנורא בתוך הקיבוץ הקדוש"; **במכתב ק"ט:** "כי זה עיקר נסיעתי שאהיה על ראש השנה אצל בעל השדה, אשר הוא עוסק בתיקון נשמות המתים והחיים, ואמר שאפילו מי שאינו יכול לתקן אותו כל השנה בראש השנה יכול לתקן מי שיבוא אליו". **במכתב קט"ו:** "מי יתן שיעזור השי"ת אותי שאהיה על ראש השנה הבעלי"ט באומן".

הראש השנה שלי

והבאים אחריהם", ובכתבי רבי אברהם ב"ר נחמן ז"ל שכותב על כך בפירושו"ה, שהראש השנה באומן מעלתו גדולה יותר אפילו משיבת ארץ ישראל, ועוד ועוד יט. ולא עלתה על דעתם כלל להזכיר שיש בזה איזה דעה או שיטה אחרת, ומעולם לא נזכר אפילו סרך של רמז כל דהו שיש מי שסוברים שמארץ ישראל אין צורך לנסוע.

אדרבה, אנו רואים בעליל שהיה זה כדבר פשוט אצל אנ"ש תושבי ארץ ישראל לדורותיהם, שאם אפשר צריכים לנסוע, וראו בזה זכיה גדולה מאוד כל אימת שזכו לנסוע על ראש השנה לאומן, עד כדי כך שכבר מצום גדליה ראוי

במכתב קט"ז (מאומן): "ב"ה ה'ה לנו ראש השנה טוב מאוד, וב"ה ה'ה קיבוץ גדול עד מאוד, וצעקות ושונועות ואנחות והרהורי תשובה היו על ציון רבינו ז"ל הרבה, ובנדאי עלה השמחה, ורבינו ז"ל יבנה מהם בננים בננים נפלאים ונוראים. וקישרתי אתכם בתוך הקיבוץ הקדוש כי יודע אני רצונכם גם בן להיות שם". בהמשך שם: "ואם ירצה ה' מעתה תבקשו על ראש השנה, וגם אני מבקש מה' יתברך מצום גדליה על ראש השנה להבא, כי זה עיקר תקוותנו וחייתנו לנצח"; **במכתב ק"מ**: "וגם ידידי רבי אייזיק, עליך הוא לפלא בעיני מה אתה דואג? הלא וכו' וברוך ה' ה'ית שני פעמים על ראש השנה באומן".

במכתב קמ"ב: "כי אצל רבינו עיקר עסקיו הוא ראש השנה, וכפי שנהיה אנו מקשרים [עם הקיבוץ באומן] בנפש רוח ונשמה שלנו בן יהיה השלום [שלנו] עמם ועם הקיבוץ שלהם, כמו שמבואר במעשה מהאורח בתי מוהר"ן" (כוונתו למובא שם בס' פ"ה שהאורח אמר לו: "כשאתה מדבק מחשבתך לשם אתה שם ואתה ממשיך האכה קומנו אליך, וכשאתה חוזר לבאן אתה כאן").

במכתב קנ"א כותב דברי הספד ואבלות על פטירת החסיד רבי אפרים ב"ר נפתלי ז"ל, שנסע כל שנה במסירות נפש מירושלים לאומן על ראש השנה, ונפטר בערב חג הסוכות שאחר זה: "אוי אוי לי על צנא קלא דספקרא, אשר מסר נפשו בשביל להיות על ראש השנה של הצדיק וכו'". **במכתב ק"ע**: ותדע אחי שאני אני מניח רצוני, וחשקי חזק מאוד על ראש השנה, ובפרט שאני למדתי ליקוטי הלכות וכו' ושם מדבר מאוד מגדולת הצדיק, ועל פי התורה "ויהי נא פי שניים" וכו' ושם מדבר מאוד מגדולת ראש השנה ומשבירות [מניעות].

במכתב קפ"ז: "מה יש לנו לזאוג? הלא ספרי רבינו ז"ל ותלמידו הקדוש מנחם אצלינו כמפרסם וברוך ה' שאנו לומדים בהם במעט מעט, ועל ראש השנה היינו כמה וכמה פעמים, ואנו מתגעגעים עוד להיות על ראש השנה וכו'... ואפילו ידידי רבי אייזיק נ"י הוא גם בן שוטף כשהוא דואג... והוא צריך להיות בשמחה מאוד וכו', וגם היה מתוך דחוק שלו כמה פעמים על ראש השנה ומתגעגע עוד להיות על ראש השנה, ה'ש עושר גדול מזה?".

יז. עיין בקונטרס 'אבן שתי'.

יח. בכוכבי אור (אנשי מוהר"ן ס"א), וז"ל: [המובן היה מדבריו הקדושים [של מוהרנ"ת] שאף על פי ששיבת ארץ ישראל גדולה מעלתה מאד וכמובא בספרי אדמו"ר זצ"ל, אבל כבר אמר אדמו"ר זצ"ל על הראש השנה שלו שאין דבר גדול מזה כמובא בתי מוהר"ן וגם כל קדשת ארץ ישראל נמשך קומנו וכו'.

בביאור הליקוטים ס' קנ"ה, אודות אלו מאנ"ש שהתנגדו לעלות לארץ ישראל שמא לא יוכלו לבוא לאומן על ראש השנה, כתב וז"ל: ובאלה הימים, שפבר זכינו לשמוע קול הקורא במדבר, פנו דרך ה', כל גיא ונשא, וכל הר וגבעה ישפלו וכו', ובמים עזים נתן לנו השם יתברך את הדרך ונתיבה בנפלאות שלא היו מעולם, וכל מחיר הנסיעה לבעל הספינה ברכוא נשוב הוא בכ"ה רובל קסף, והדרך פבוש ותמידי, עד שיש ביכולתו לנסוע ולבוא ברכוא ושוב גם משם לאומן לימי ראש השנה הקדושים.

יט. עיין בספר **תולדות שמואל**, להחסיד היקר רבי שמואל העשיל פרידמן ז"ל, שהיה משומעי לקחו של רבי אברהם ב"ר נחמן כאן בארץ ישראל, ולכל אורכו מלא הספר בכיסופיו ותפילותיו לזכות לנסוע לאומן על ראש השנה.

הראש השנה שלי

להתגעגע ולהתפלל להשי"ת על זה², לזכות להיות על ראש השנה באומן. ודיברו וכתבו כל זה בכל אותן לשונות הפלגה שדיבר מוהרנ"ת על כלליות ענין הנסיעה לאומן על ר"ה.

וגם לא כתבו זאת באופן של התווכחות ושכנוע להוכיח שצריך לנסוע מארץ ישראל, כי לא היה הוה-אמינא אחרת כלל. וילמוד סתום מן המפורש שכן היה דעת כל אנ"ש בכל הדורות לעובדא ולמעשה, בלי שום שאלה או ערעור כל דהו.

ד. אלו מאנ"ש שעל צווארם תולים את קבלת השמועות הנ"ל, ועל פיהם מטילים הספקות, הם בעצמם אמרו כל השנים את ההפך הגמור, ונשמע מפייהם ביטויים שונים ברורים, שאם תהיה אפשרות לנסוע לאומן על ראש השנה בוודאי יסעו כולם כאחד לקיים ציוויו. וממילא פשוט שהמתעקש להביא ראיה מדבריהם בנידון זה, כאילו היתה בידם קבלה אחרת, הוא מזלזל בהם ושם ללעג ולקלס את כל מה שדיברו במשך כל השנים, ודי בזה.

ה. יהיה איך שיהיה, מי הוא זה בדור האחרון שבכוחו לעמוד נגד דברים מפורשים שבידינו מרביה"ק ומוהרנ"ת זיע"א - שקבעו יסודות בדבר בלי שום רמז וסימן לאיזה הבדל אם הנסיעה היא מארץ ישראל או משאר ארצות כ" - וגם נגד דעת כל גדולי וצדיקי אנ"ש שבכל הדורות מתלמידי מוהרנ"ת והלאה??!

היוצא לנו מכל המקורות עד לאחד, בלי שום ספק, שיש לקיים את ענין הנסיעה הקדושה על ראש השנה לאומין מקום גניזתו הקדוש, מכל המקומות שבעולם, בכל אופן, כמעט עד כדי מסירות נפש, כאשר נהגו כן גדולי אנ"ש בכל הדורות. וכל המשנה בזה כהוא זה ידו על התחתונה.

כ. מכתבי רבי נתן ב"ר יהודה מכתב קט"ז (עיין לעיל הערה טז).

כא. ועיין בספר **שערי צדיק** (מכתב רי) שטופח על הרעיון הזה וז"ל: הא לקוה זה דומה לקדשת שבת וארץ ישראל שהם בחינה אחת, פמבאר בליקו"ה חלק או"ח הלכות ברכות המזון הלכה ד' אות ט"ז, ובא מי שבא ואומר שבארץ ישראל אין צורך חס ושלום בשמירת שבת, רחמנא לצלן רחמנא לצלן מהאי דעתא שבשבתא, פמונן לכל איש ישראל מאמין בתורתנו הקדושה. שעל כן על הדבר הזה הרעיש ביותר מו"ר עטר"ר הרב רא"ש כ"ל זיע"א העולם, ודבר עם כל תלמידיו ועם כל אנשי שלומנו שבארץ ישראל ושבחוץ לארץ פעמים אין מספר שזה טעות גמורה, ושידעו יאמינו באמונה שלמה שתורתו של רבינו הקדוש הננמ"ח זיע"א, בענין הנסיעה על ראש השנה אצל הצדיקים האמתיים, דבריו חיים וקיימים לעד ולעולמי עולמים, לעד ולנצח נצחים בלי שום הפסק כלל.

ודע כי הוא ז"ל בעצמו לא הניח תפלה משלש תפלות שבכל יום ויום, שלא הכניס בה תפלתו שעוד יזכה לבוא בחייו על ציונו הקדוש של רבינו הננמ"ח זיע"א באמין, וכן הרבה להתפלל על זה בכל עת מוצא על מקומות הקדושים, ושיזכה לשוב לארץ ישראל משם. גם אותי הזהיר וזרז לכך שאתפלל על זה כמוהו. גם אמר לי שאם נזכה ונחשם יתברך יפתח לנו שערי ציון הקדוש, ישתדל שגם אנכי אוכל לנסע אותו יחד, ואם לא יהיה לי על הוצאות הנסיעה, הוא יתן לי על זאת, ודבר זה יודעים כל ידידי וחבירי.

הראש השנה שלי

ואליבא דאמת לא רצינו להזדקק כלל לבלבולים וערעורים שכאלו, שאין להם כלל שום שורש ויסוד, כפי שרואה מיד כל מי שמתבונן בעין אמת, אך פטור בלא כלום אי אפשר, וידי חובת הבהרה קיימנו משום מראית העין, ודי בזה.

הסתלק מן הספק

ומעשה, לכו נא ונוכחה, כמה עלינו להזהר ולהסתלק אף מספק כל דהו, בכל ענייני רבינו הקדוש ז"ל, ובפרט בענין הראש השנה שלו. כי אפילו אם בסוף מעשה כן מקיימים דבריו כפי שאמר, אבל חסרה המחשבה תחילה וליבם בל עמם, והוא פגם גדול באמונת חכמים - בדברי רבינו הקדוש, כאילו אפשר לשנותם או להטיל בהם ספק לפי הבנתנו ח"ו, וזה גם פגם למעשה בכל עניין הראש השנה, כאשר באים אליו עם ספקות ולא כציווי גמור וודאי.

וידוע שרבינו ז"ל הקפיד על עניין זה עד למאוד, שלא להרהר אחר דברי הצדיק מתוך סברות ושכל עצמו כלל. כמבואר בליקו"מ סי' קכ"ג וזה לשונו: הַעֲקֹק וְהִסּוֹד שֶׁהַפֶּל תְּלוּי בּוֹ, לְקַשֵּׁר עֲצָמוֹ לְהַצְדִּיק שְׁבִדּוֹר, וְלִקְבֹּל דְּבָרָיו עַל כָּל אֲשֶׁר יֵאמַר כִּי הוּא זֶה, דְּבַר קָטָן וְדְבַר גָּדוֹל. וְלִבְלִי לְנִטּוֹת, חֵס וְשְׁלוֹם, מִדְּבָרָיו יָמִין וּשְׂמָאל וְכו', וְלִהְשִׁלֵּף מֵאֲתוֹ כָּל הַחֲכָמוֹת, וְלִסְלַק דַּעְתּוֹ כָּאִלּוּ אֵין לוֹ שׁוֹם שְׂכָל, בְּלַעֲדֵי אֲשֶׁר יִקְבֹּל מִהַצְדִּיק וְהָרַב שְׁבִדּוֹר. וְכָל זֶמֶן שֶׁנִּשְׁאָר אֶצְלוֹ שׁוֹם שְׂכָל עֲצָמוֹ, אֵינוֹ בְּשִׁלְמוֹת, וְאֵינוֹ מְקַשֵּׁר לְהַצְדִּיק.

ומקובל המעשה שפעם אחת בא אל רבינו אחד מאנשיו אשר באמת האמין בגדולתו, אבל קודם שבא לרבינו פקפק במה שאמר תלמיד אחר, שאם היה רבינו בדור התנאים היה גם כן חידוש. ואמר רבינו לאיש זה: "אז מ'גלייבט נישט אין מיר פארוואס קומט מען צו מיר? כב".

ועוד פעם אחת היה מעשה שבאו אל רבינו כמה תלמידים, ובדרך עברו עליהם מניעות ועיכובים גדולים, ואמר להם רבינו שזה מכיון שהיו צריכים "לזרוק איש אחד מן העגלה", והמובן היה מחמת שאותו איש לא האמין די ברבינו הקדוש, אף שלמעשה נסע אליו...

ולולא דמסתפינא הייתי אומר שגם זה נרמז במעשה הידוע שהיה עם הקדוש רבי אהרן ז"ל הרב דברסלב, שלפני ראש השנה האחרון בחיי רבינו נסע להיות אצל רבינו ז"ל, אבל אנשי עירו שלחו אגרת לרבינו, וביקשו שישלח להם את רבם להיות איתם בראש השנה, ונכנס רבי אהרן לפני רבינו לשאלו כדת מה לעשות, ואמר

הראש השנה שלי

לו רבינו הרי הם צודקים בטענתם, וציוה לו לשוב לביתו, ורבי אהרן התחיל להתעקש לפניו שרוצה להשאר אצלו, ולא נתרצה לו רבינו, והיה להם דין ודברים בזה, עד שרבינו ז"ל "גירשו מביתו" כלשון מוהרנ"ת (חיי מוהר"ן סי' תו).

והדבר מופלא מאוד, מאי האי שמנע רבינו ז"ל בעצמו את גודל התיקונים שהיה יכול לפעול אם גם רבי אהרן היה נמצא, כפי שהעיד בעצמו כידוע. ועוד, הלא רבי אהרן באמת כן חפץ להיות אצלו על ראש השנה, כפי שאמר אחר כך רבינו שעליו הוא צער גדול, ומדוע איפוא גירשו רבינו?

ואולי, בדרך רמז בעלמא ללמוד לעצמנו, אפשר לומר, שמחמת שבא הרה"ק רבי אהרן לפני רבינו בשאלה וספק האם צריך להשאר, ושוב לא היה זה דבר ברור שהוא חייב להיות דייקא אצל רבינו בראש השנה, ממילא כבר לא הסכים לו רבינו להשאר אצלו, כי אם כבר נפל ספק שוב אין רבינו יכול להסכים לוי. [אך כמובן שאין לנו שום הבנה בהנהגת רבינו, וגם לא בגדולת תלמידו הקדוש רבי אהרן ז"ל, שרביה"ק בעצמו הפליג מאוד מאוד במעלתו, ומי אנו שנתקרב למדריגת אמונתו ברבינו ז"ל, בפרט במעשה זה שרבינו בעצמו הוא היה ה"מניעה" שלו כמובן. ודברינו ממעשה זה באו רק ללמוד לעצמנו כמאן דמחוי במחוג בלבד, והוא רחום יכפר וכו'].

ישמע חכם ויוסף לקח, לסלק ממוחנו כל ספק ושאלה בכלל עניני רבינו הקדוש אשר מצוה אותנו, ובפרט בענין רם ונישא גדול ונורא שכזה, של קדושת הראש השנה שלו. שומה עלינו להתחזק בכל כוחנו להאמין באמונה תמימה ופשוטה, שכל דבריו ודבריו תלמידו מוהרנ"ת, כמו שהם - אמת וצדק, ומחייבים אותנו כפשוטם ככל אשר יאמרו כי הוא זה, בלי לנטות מהם ימין ושמאל. ובכלל זה, שגם נסיעתנו אליו על ראש השנה, אינה תלויה בשום ספק ושאלה, והכל ברור שריר וקיים, והמקיים דבריו אשרי לו ואשרי חלקו בזה ובבא.

כג. כלשון מוהרנ"ת על ענין זה (חיי מוהר"ן סי' תו): אָנחנו [ש]רבינו להיות רגילים לעמוד לפניו, שמענו והבנו בקוץ ובפרוש שפנימיות רצונו אינו נוחה בזה כלל, רק הוא מוכרח לומר להם כך מחמת ששואלים אותו על זה וכו'. על-כן מי שרוצה להתקרב ולשבר הקניעות באמת לאמתו, צריך לזהר מאוד לבלי לשאל אותו בזה כלל. עיין שם מה שכותב שענין זה נוהג לדורות.

הראש השנה שלי

פתיחה

הנה רבים אומרים מי יראנו טוב, איזוהי דרך ישרה אשר נלך בה, בדבר ההתאספות לצדיקים על ימי ראש השנה, המבואר הרבה בדברי רבינו הקדוש הנמ"ח זיע"א, הן בספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן, הן בשיחותיו הקדושות והן מדבריו שבעל-פה המקובלים איש מפי איש, ובפרט מה שמבואר הרבה בספרי ליקוטי הלכות מאדמו"ר מוהרנ"ת ז"ל, שבכל הנ"ל מבואר הרבה רוממות מעלת הענין הזה, העולה על כל תיקוני הצדיקים שעוסקים בתיקון העולם.

ואשר על כן קיימו וקבלו עליהם אנ"ש בכל הדורות, הן בחיים חיותו, בזמן שכולם נקבצו ובאו להתפלל אתו יחד בימי ראש השנה על פי ציוויו, וגם לאחר הסתלקותו, שנשארה הנהגה זאת ממש, כפי שהנהיג אדמו"ר מוהרנ"ת ז"ל - על-פי מה שהבין בשכלו הזך והצח מדבריו ורמזיו של רביה"ק, שרצונו היה שימשיך הכל כדוגמת שנהגו בחיים חיותו - היינו שנקבצו ונקהלו כל אנ"ש על ימי ראש השנה באומן, מקום גניזתו. בערב ראש השנה השתטחו על ציונו הקדוש, ובימי ראש השנה התפללו שם כולם יחד באהבה, בקירוב למקום גניזתו (כאשר יבואר כל זה בפנים). וכן נהגו ונוהגים אנ"ש בכל הדורות עד דורותינו ועד בכלל, ומקווים אנו שיומשך הענין הזה עד ביאת משיחנו.

אמנם במשך הזמן נאחזו בקרב כמה מאנ"ש שאלות ובלבולים שונים בדבר אופן קיום ציוויו של רביה"ק, ודברים אשר היו פשוטים וברורים לדורות הקודמים, שהיו סמוכים לזמן רביה"ק ומוהרנ"ת, ניטשטשו קצת עם השנים.

וביותר התחזקו הספיקות והשתרשו, בשנים שלא היה באפשרותנו לגשת אל פני הקודש, לנסוע על ימי ראש השנה למקום ציונו הקדוש^{כד}. ולדאבוננו גם

^{כד}. כן היתה המציאות בעוה"ר מאז השתלטות הקומוניזם על רוסיה הסובייטית ועד שנת תשמ"ט שאז נפתחה הדרך לבוא אל ציונו הקדוש באין מפריע.

הראש השנה שלי

בימינו אלה, לקראת ראש השנה שנת תשפ"א, שוב הניח הבע"ד עצמו למנוע התיקונים הגדולים, ושערי ציון ננעלו לפני רבבות אנ"ש שביקשו לקיים אזהרת רביה"ק לבוא אליו. השי"ת ירחם על עמו וימנע משחית ומגיפה מנחלתו ולא תקפ"ץ.

ועלינו לדעת ולהאמין שגם במצב כזה יש ויש לנו דרך כבושה, האיך לעשות ולקיים רצון אדמו"ר ז"ל, אשר בוודאי כל דבריו ועצותיו נצחיות המה, ובפרט הענינים הכלליים אשר הרבה לדבר עליהם ביותר באזהרה כפולה ומכופלת לנהוג כן לדורות, ובפרט ענין ההתאספות אליו על ראש השנה, שעל זה הרבה לדבר יותר ויותר בכל מיני לשונות, ורמז לנו מרחוק מעוצם נשגבות תיקון זה העולה על הכל, שבוודאי נאמר לדורות, בכל זמן ובכל מצב לפי עניינו.

ולמודעי אנו צריכים שגם בימים כתיקונם שבחסדי ה' "כבר זכינו לשמוע קול הקורא במדבר פנו דרך ה', כל גיא ינשא וכל הר וגבעה ישפלו וכו', ובמים עזים נתן לנו השם יתברך את הדרך ונתיבה^{כה}", ובאפשרותנו להתאסף ברוב עם על ציונו הקדוש בראש השנה, מדי שנה בשנה. מוטל עלינו לדעת האיך לקיים למעשה עניין "הנסיעה לצדיק לראש השנה".

ועיקרו של דבר, לזכות לדעת נכונה ואמונה בדעת: "מדוע אני נוסע על ראש השנה?", כי אחר כוונת הלב הן הן הדברים^{כו}, ואם קיים האדם למעשה ובא לאומן על ראש השנה, אך אינו יודע שבא כדי להיות על מקום גניזתו הקדוש, או שחושב שהעיקר הוא רק ה"ערב ראש השנה" וכדומה, הרי העיקר חסר ח"ו.

ומצאנו מקום לחזור ולברר הדברים ביסודם, להוכיח מה היה רצונו של רביה"ק שיעשו אנ"ש אחר הסתלקותו, וללמוד איך גילה דעתו בתורתו הקדושה, ובשיחותיו הקדושות וברמזיו לפני מוהרנ"ת ושאר התלמידים בעניין הראש השנה.

עניינים חטעונים בירור

ונברר להלן מתוך דבריו הקדושים בעניין ה'ראש השנה' שלו חמשה עניינים יסודיים:

א. מה היתה כוונת רביה"ק ז"ל בצוואתו להתאסף אצלו על ראש השנה לאחר הסתלקותו ז"ל, האם כוונתו להתאספות של אנ"ש יחדיו המכונה קיבוץ, יהיה באיזה מקום שיהיה. או שכוונתו לנסיעה והתאספות אצל קברו הקדוש דייקא?

כה. על פי לשון החסיד רבי אברהם ב"ר נחמן ז"ל (ביאור הליקוטים סי' קנה).

כו. ראה בספר דרשות הר"ן - הדרוש הששי שכותב "כי אין העיקר מעשה המצוות והקשתי השפתיים, אֶבֶל אַחֲרֵי כְּוִנַּת הַלֵּב הֵן הֵם הַדְּבָרִים".

הראש השנה שלי

ב. אם ואיך שייך כלל ראש השנה על קבר הצדיק, שכן ידוע שנפש הצדיק עולה למעלה מקברו בשבתות ומועדים, ואיך שייך לומר בראש השנה שנמצאים "אצלו" על מקום גניזתו? ועוד, היות ואנו נמצאים רק בסמיכות לקברו ולא על קברו ממש, במה זה נחשב ש"נמצאים אצלו" בראש השנה?

ג. במה שכותב רבינו ז"ל על מנהג ישראל לנסוע לצדיקים על ראש השנה - יש בזה ג' דברים לברר:

1. האם כוונתו האמיתית היתה רק לעניין הנסיעה אליו בעצמו. או שהיתה כוונתו כפשוטן של דברים - מעלת נסיעת 'העולם' בדורו של רביה"ק לכלל צדיקי הדור, שגם אצלם אפשר לזכות למעלות הגדולות הנכתבות שם?

2. האם הדברים אמורים גם לגבי הנסיעה אל קבריהם הקדושים על ראש השנה לאחר הסתלקותם?

3. אם נוסעים לשאר צדיקי אמת על ראש השנה, האם יש לזה שייכות לתיקוני הראש השנה של רביה"ק, או שמעלתה גדולה מצד עצמה?

ד. האם יש בין הצדיקים יחידי סגולה מובחרים שיש מעלה מיוחדת לנסוע אליהם לראש השנה, אם מפאת השייכות שלהם לתיקוני הראש השנה, ואם מחמת הקשר שלהם לנשמת רביה"ק?

ה. האם יש לנו מסורת מגדולי וזקני אנ"ש שבדורות הקודמים, עוד ממוהרנ"ת ותלמידיו ותלמידיהם אחריהם, בעניינים הטעונים בירור שנמנו לעיל.

כשנברר בס"ד יסודות אלו בעניין הראש השנה של רבינו הקדוש, על-פי דבריו הקדושים בעצמם, במאמריו ובשיחותיו, ועל פי דברי תלמידו הקדוש מוהרנ"ת זיע"א ותלמידיו הקדושים, כי אז נצליח את דרכנו ואז נשכיל לדעת את המעשה אשר נעשה, בעצה נכונה ובכוונה הראויה, וה' יתן בליבנו בינה ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את דבריו הקדושים על כל אשר יאמר כי הוא זה.

הראש השנה שלי

פרק א

ראש השנה על מקום גניזתו

ראשית חכמה, בעמדנו לברר יסודי ה"ראש השנה", עלינו לגשת אל פני הקודש, לפתוח את ספרן של צדיקים, הלא הוא ספה"ק ליקוטי מוהר"ן, ושאר ספרי רבינו ותלמידיו הקדושים, ולבקש ולחפש באיזהו מקומן של שבחים שמדברים אודות תיקוני הראש השנה, כמבואר הרבה בתורותיו הקדושות, ולברר מתוכם יסודות ודרכים הנוגעים אלינו לעובדא ולמעשה, ולקיים דבריו ז"ל כמאמרום וכפשוטם (בלי התחכמות ונצחנות) "על כל אשר יאמר כי הוא זה".

'קיבוץ בכל מקום שהוא' או 'אצלו על מקום גניזתו'?

ובזה החלי בעז"ה להשיב על השאלה הראשונה, מהי כוונתו בדבר צוואתו לנסוע אליו ז"ל על ראש השנה? האם הכוונה היא עצם התאספות אנ"ש במקום אחד, להתפלל יחד בימי ראש השנה בהתקשרות אליו ז"ל, יהיה באיזה מקום שיהיה, כי בכל מקום שמתאספים כל אנ"ש על ימי ראש השנה מקיימים בזה רצונו ז"ל, וממשיכים כל התיקונים המבוארים בדבריו הקדושים אודות הנסיעה לצדיקים על ראש השנה?

ולפי צד זה, צריך להפריד בין עניין ה"ראש השנה" של רבינו שענינו "ההתקבצות", לבין עניין ה"ערב ראש השנה" שענינו להשתטח על קברי צדיקים ובפרט על ציונו הקדוש. ומה שהנהיג מוהרנ"ת ז"ל ההתאספות באומן דייקא, שלסברא זו הרי יכלו להתקבץ בכל מקום שהוא, הוא כדי שדרך אגב יוכלו גם לקיים המנהג המובא בשולחן ערוך^י ללכת על קברי צדיקים בערב ראש השנה, ולקיים זאת על קבר רבינו

כז. אורח חיים סי' תקפ"א סעיף ד'.

הראש השנה שלי

הקדוש ז"ל, או משום מעלת ה"ערב ראש השנה של רבינו", או מפני איזה טעם אחר הכמוס בליבו של מוהרנ"ת, אבל אין זה לעכובא כלל לענין עצם ההתאספות על ראש השנה אצלו ז"ל.

או דלמא שצוואת רבינו הקדוש היתה בדווקא להתאסף אליו כל אנ"ש על ראש השנה, אליו - כפשוטו ממש, היינו בקירוב למקום גניזתו, וכמו שהיו באים אליו ממש בחיים חיותו, ואשר על כן נתיסד המנהג על ידי מוהרנ"ת לנסוע על ימי ראש השנה לעיר אומן מקום גניזתו הקדוש, שם דייקא.

הענין מפורש בכמה תורות בליקוטי מוהר"ן

ולהשיב על זה, נפן ונראה: ראשית, הלא יש לנו כמה תורות מפורשות בליקוטי מוהר"ן, (סי' ס"א, סי' רי"א, ליקו"מ תנינא סי' מ' וסי' צ"ד), שרבינו מדבר בהם על "מה שנוסעים העולם לצדיקים על ראש השנה".

ואי"ה להלן (פרק ג') נרחיב במראי-מקומות בזה, שכוונת רבינו בתורות אלו, היתה בעיקר על הנסיעה אליו, הן בחיים חיותו והן לאחר הסתלקותו כפי שנוהג עד ימינו אנו. אבל פשוט שבדבריו נתכוין גם כפשוטם של דברים, על נסיעת כלל העולם לצדיקים האמיתיים, כל אחד לרבו. כפי שמבואר היטב בחיי מוהר"ן ובפרפראות לחכמה שם.

והיוצא מפורש מדבריו שהענין הוא כפשוטו לקום ולנסוע לצדיקים, או לקבריהם הקדושים (כפי שמרומז בסי' רי"א), בלי שום זכר או רמז לענין 'קיבוץ'. ומובן ממילא, כי כל אשר ירצה להסתפק בראש השנה ב'קיבוץ' גרידא, הוא מבטל בזה קיום כל התורות הנזכרים לעיל של רבינו ז"ל.

ועתה נוסיף לברר זאת מהמקורות הראשונים שיש לנו על הראש השנה שלאחר הסתלקותו. דהנה, ידוע שבכל ענין שנפלו בו חילוקי דעות, אזי כל מה שנשתלשל הדבר ונתרחק מתחילתו ושורשו נתאחז בו אפשרות הטעות והסילוף ביותר, ועל כן כשרוצים לברר אמיתות הענין באיזה אופן נתיסד ונתכונן, צריך לחזור ולעלות עד תחילתו ושורשו ממקום שיצא והתחיל להשתלשל, כי שם אין מקום לאחיזת הטעות והסילוף כל-כך.

ובנידון דידן, אם רצוננו לברר אמיתות הכוונה ביסוד הענין של הנסיעה אליו לאומן על ראש השנה לאחר הסתלקותו, נבוא ונעיין בדברי מוהרנ"ת ז"ל, מה שכותב ומגלה לנו קצת מהיכן שנתעורר והבין ליסד הענין הקדוש לנסוע לאומן על ימי ראש השנה.

הראש השנה שלי

ראש השנה אצלו כמו בחיים חיות

וזה לשונו בחיי מוהר"ן סי' ת"ו: ומכלל דבכריו הקדושים שדבר אָז עמנו למדנו כמה דברים. למדנו עוד הפעם עצם גדל החיוב להיות אצלו על ראש-השנה וכו'. וגם אָז למדנו שרצונו חזק להיות אצלו באומין על ראש-השנה תמיד לאחר הסתלקותו, ושאין דבר גדול מזה.

ובימי מוהרנ"ת חלק ראשון סי' ס"ז כותב על "מה שעבר עלי מיום שנסתלק" רבינו, וז"ל: גם נתחזקתי תכף שאנחנו צריכים להתקבץ יחד על ראש השנה באומין כמו בחיים חיותו והיו לי על-זה כמה ראיות מבארות מדבוריו הקדושים.

ומובן לכל מעיין ישר פשוטם של דברים — איך למדו והבינו זאת. והוא, כי הלא באמת כל דיבוריו של רבינו אָז היו בענין גדול החיוב להמשיך ולבוא אליו על ראש השנה תמיד, כמו שהיו רגילים לבא אליו בשנים הקודמות, רק שאז הפליג וגילה חיוב הדבר וגודל מעלתו יותר ויותר, עד שאין דבר גדול מזה, כמבואר בדברי מוהרנ"ת לעיל, אמנם רבינו לא הזכיר בפירוש את העניין שלאחר הסתלקותו.

אך כיון שגלוי וידוע, כי רבינו כבר ידע ודיבר אָז הרבה שהוא מכין עצמו להסתלק בימים שאחר כך כ"ח (שלשם זה היתה כל מטרת ביאתו לאומן כידוע), מזה ידעו כולם והבינו ברורות, שכוונתו ז"ל בכל אלה הדיבורים אודות חובת הנסיעה אליו, היא שישאר אותו מנהג הקדוש גם לאחר הסתלקותו, כאותו אופן ממש שהיה בחייו. כי הלא על זה האופן היו דבוריו בענין זה כ"ט (והטעם, כי צדיקים במיתתם קריים חיים ממש. וענין קבורתם הוא רק כמו שחולפים ועוברים מחדר לחדר כמבואר בדבוריו הקדושים במקום אחר, וכפי שנבאר עוד להלן בעניין זה).

ופשוט אם כן שהכוונה היא כפשוטו, שיתקבצו כל אנשי בימי ראש השנה להיות אצלו באומין, היינו קרוב לקברו הקדוש, כמו שהיו אצלו בראש השנה בימי חייו הקדושים, ולא ניתן להוסיף שום יסוד חדש שלא היה בימי חייו - כגון תיקון של "קינוח" גרידא - שהרי רבינו לא הזכיר רק הציווי "לבוא אליו".

כח. ח"י ימים אחר ראש השנה הזה.

כט. עיין פרפראות להכמה סי' ס"א אות יז, וזה לשונו: וכבר קבוצר בספר ח"י מוהר"ן איך בערב ראש השנה האחרון באומין, סמוך להסתלקותו ז"ל, סיפר הרבה בענין גדל החיוב ליסע אליו ז"ל על ראש השנה, ואמר שאין דבר גדול מזה, והזהיר הרבה בזה, ואמר כָּךְ פִּשְׁנִסְתֵּלֶק בְּסֻמּוֹךְ תִּכְף בְּחַג הַסִּכּוֹת שְׁאַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַזֶּה, אָז יָדְעוּ כָּלֶם לְמַכְרַע שָׁכַל עֲנִין הַסִּיפּוֹר וְהַאֲזָהָרוֹת הַזֵּל, הֵיוּ גַם עַל אַחֵר הַסִּתְלָקוֹתוֹ ז"ל.

ל. שיחות הר"ן סי' קנ"ו.

הראש השנה שלי

ה'ערב ראש השנה' הוא הכנה דרבה ואינו עיקר לעצמו

ובאמת שכל סדר ההתקבצות באומן שהיה נוהג אחר הסתלקותו ז"ל, שהיו באים בערב ראש השנה להשתטח על קברו הקדוש, ולהרבות שם בתחנונים כל אחד כפי מה שהוא, ולהתוודות שם, ואחר כך בראש השנה היו מתפללין יחד שם באומן בבית המדרש הנקרא על שמו, שהיה סמוך לקברו הקדוש - כל זה היה ממש כמו בימי חייו הקדושים. שגם אז היו באים אליו על ערב ראש השנה והיו נכנסים אליו אז ביחידות להתוודות וכו', ואחר כך בראש השנה היו מתפללים כולם יחד אצלו ז"ל.

וידוע מה שרבינו ז"ל אמר (חיי מוהר"ן סי' שה) שאחרים היו מאחלים לעצמם ראש השנה כזה כמו אצלו הערב ראש השנה. ובאמת מובן ופשוט הרבותא, שעל אף שכל ענין הערב ראש השנה אצל רבינו היה רק הכנה להראש השנה עצמו (ובוודאי גם ההכנה נצרכת - אבל העיקר הוא הראש השנה בעצמו), עם-כל-זה אחרים היו מאחלים לעצמם ר"ה כמו הערב ר"ה אצלו.

ואם בחייו ז"ל היה בא אליו אחד בערב ראש השנה, ואחר כך בראש השנה עצמו היה מתפלל במקום אחר לא עם רבינו ז"ל, בוודאי שלא היה מקיים ציווי רבינו לבוא אליו על ראש השנה.

כמו כן ממש הוא גם לענין הראש השנה שלאחר הסתלקותו ז"ל, שאם אחד יבוא רק על ערב ראש השנה להשתטח על קברו הקדוש, ובראש השנה עצמו יסע מאומן ויתפלל במקום אחר, אפילו יחד עם אנשי שלומנו, שברור הוא שהאדם הזה לא קיים צוואת רבינו ז"ל "להיות אצלו באומן על ראש השנה"!

דברי אדמו"ר מוהרנ"ת המפורשים

אחר שנתבאר כי פשטות לשון מוהרנ"ת מוכיחה מצד עצמה שכוונתו שימשיך הראש השנה שלו על ידי שיתאספו אליו במקום גניזתו דייקא. נלקט באמרים מפי ספרים וסופרים, לשונות מפורשים של מוהרנ"ת והרב מטשעהרין וגדולי אנ"ש שבדורות האחרונים, מהם צף ועולה כפשוט וברור שלא עלתה על דעתם שום הוה-אמינא שנוסעים לאומן רק בשביל הערב ראש השנה, או שהיה איזה עניין נסתר רק מצד העיר 'אומן' כשלעצמה, אלא ידעו וקיבלו שהראש השנה של רבינו הוא על ידי שנמצאים במקום גניזתו הקדושה, כי רק בכך נמצאים "אצלו" כפי שציוה, וזוכים לכל תיקוניו.

ראש לכל מה שמביא מוהרנ"ת בחיי מוהר"ן סי' נ"ט מדברי רבינו ז"ל עצמו בליקו"מ סי' רי"א, וזה לשונו: וּבְרֹאש-הַשָּׁנָה נֶאֱמַר מֵאֲמֵר חֲדֵי רַבִּי שְׁמֻעוֹן סִימֵן ס"א,

הראש השנה שלי

ושם מבאר ביותר ענין זה שנוסעין על ראש-השנה לצדיקים, וענין פלהו במחשבה אתברירו, רק שבכאן בסימן רי"א מרמז גם מענין נסיעה על קברי צדיקים בבחינת ויקח משה את עצמות יוסף וכו'.

וזוה לשון מוהרנ"ת בעלים לתרופה מכתב ק"נ: ומציון יסעך ותזכה לנסע מהרה על ציון הקדוש לאומאן על ראש השנה הבא עלינו לטובה.

עוד שם במכתב רכ"ז: ראוי לך לשמח מאד מה שימי ראש השנה ממשימין ובאין, ותזכה להיות על ציון הקדוש. וכבר דברתי שמה שאני יודע שצריכין לעשות בלי ספק, אינו נחשב כלל יסורים ומניעות כלל.

עוד שם במכתב רמ"ח: ועל פלם מה שאנו מכינים עצמנו במחשבתנו להיות על ראש השנה במקום קדש גניזתו הקדושה זאת נחמתנו בענינו ובזה יגיל וישיש לבנו.

עוד שם במכתב ר"ס: כי עתה זה כל נחמתי, וכל מגמתי לזכות את כל השומעים לדברי שיהיו פלם על ראש השנה, הינו במקום גניזתו הקדוש של אדוננו מורנו ורבונו זכרונו לברכה כל ימיהם לעולם, בודאי יחזיקו לי טובה לנצח, ובזה נגיל ונשיש תמיד בפרט בשבת ויום טוב. וחדות ה' יהיו מעזנו.

עוד שם במכתב רפ"ח: וה' יעזר לי בחסדו לסע למקום שאסע להשתטח במקום שאשתטח. אשר באמת אני יודע כלל עוד עד היכן הדבר מגיע, אבל זה אני יודע בברור בעזרת השם יתברך שאני צריך לסע לשם בכל עת, ובפרט על ראש השנה הקדוש והנורא והאים מאד מאד.

עוד שם במכתב שס"ב: לא יכלתי להתאפק מעצם אהבתך לחזקך ולזרזך שלא יהיו לך שום ספקות חס ושלום בלבך בענין ראש השנה הבא עלינו לטובה, רק תאמר בלב שלם ברוך שהחינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה, לזכות להתועד יחד עם אנשי אמת אנשים פשרים להתקבץ על ציון הקדוש של הצדיק הקדוש, שהבטיח לעזר לכל מי שיבוא אליו, בפרט בערב ראש השנה ולהמנות יחד בראש השנה אצלנו לא.

לא. וראה להלן מבואר שמעלת ההתקבצות וההתוועדות יחד על ציונו, ענינו בעיקר בראש השנה, כי עבודת ערב ראש השנה נעשית כל אחד לעצמו כפי ענינו בפרטיות [וכך היה גם בימי חייו הקדושים], ופשוט שמה שכותב "להתועד יחד וכו' להתקבץ על ציון הקדוש" נסוב על ההתאספות בראש השנה שהוא מזכיר אחר כך.

ויגיד עליו רעו, דבריו במכתבים המובאים למעלה, אשר כותב וחוזר בפירוש "ראש השנה במקום גניזתו הקדוש" ועוד כהנה וכהנה לשונות מפורשים, המגלים שגם במקומות שלא פירט והזכיר רק "להיות עמו בראש השנה" – "להתועד יחד" וכדומה, מובן מאליו שכוונתו על ההתקבצות בראש השנה על ציונו הקדוש, שלזה היה כל חפצו ומגמתו כמו שכותב בעצמו.

הראש השנה שלי

עוד שם במכתב תל"ה: והגיעו ימי ראש השנה שבהם נתועד יחד על ציון הקדוש וכו'.

עוד שם במכתב תנ"ה: והעקר העולה על הכל הוא כח גדול של אדמו"ר ז"ל, אשר זכית לבלי להיות מתנגד עליו, אף גם להיות על ציון הקדוש שלו בפרט בימי ראש השנה בתוך כלל אנשי הקבוצה הקדוש שלו, מי יתן שגם בנך וכל יוצאי חלציו יהיו נמנים עם הקבוצה הקדוש הנקרא על שמו הקדוש ז"ל.

וכן נמצא בדומה ללשונות האלו עוד בכמה מכתבים ל.

מכל אלו תראה דעת שפתיו של מוהרנ"ת ברור מללו, שיסוד כל ה"קבוצה" בראש השנה הוא רק בזה שכלל אנשיו של רביה"ק מתאספים אליו, היינו על ציונו הקדוש, ובכך נמצאים אצלו בימי ראש השנה וזוכים לכל התיקונים שהפליג בזה עד אין חקר ל.

ובאמת שבלשון הזה "להיות נמנה עמנו", כבר משתמש מוהרנ"ת עוד על ראש השנה בחיי רבינו (עין חיי מוהר"ן סי' טו), ועל כרחק שכוונתו להתוועדות אשר אצל רבינו, ולא לעצם התוועדות אנ"ש כשלעצמה וק"ל.

לב. ראה בכמה מכתבים שמקשר עניין הראש השנה עם הציון הקדוש כדוגמת מכתב תל"ח ועוד. ועיין עוד בארוכה בספר **שערי צדיק** (חלק ד' מכתב קד) עניין זה, שליקט בגבורתו עוד כהנה וכהנה (מכלל ספרי רביה"ק ותלמידו הקדוש), ומעתיק יותר מעשרה מכתבים שנוקט מוהרנ"ת לשונות מפורשים כאלו.

לג. בנוסף לכל הדברים המפורשים הנ"ל, הדבר מוכח בבירור גם ממעשה רב של מוהרנ"ת בעצמו, שהוא **בכוכבי אור** (שיחות וסיפורים סי' נד) וזה לשון **ראבר"ן** שם: בשנה הראשונה שאחר הסתלקות רבנו ז"ל, וכו' בערב ראש השנה נסכם בלב ר' יודיל ור' שמואל אייזיק ז"ל ועוד מגדולי תלמידי רבנו ז"ל להתפלל על זה המקום שהתפלל בו רבנו ז"ל בעצמו בראש השנה האחרון שקדם הסתלקותו (שנקרא בשם האמבאר כמובא בספר חיי מוהר"ן). אבל מוהרנ"ת ז"ל נתעקש ועמד בנגד, בטענתו ששמע מפי רבנו ז"ל שאמר פעם אחת אליו ולחברו רבי נפתלי ז"ל אני רוצה שתהיו מערבים עם העולם וכו', ורצה מחמת זה שיתפללו כל הצבור בבית הקנסת שנקרא בשם 'שומרים לבקר' וכו', אבל מחמת ששאר תלמידי רבנו ז"ל עמדו בזה כנגד מוהרנ"ת ז"ל, נסכם הדבר להתפלל בהאמבר הנ"ל וכו'.

ולפנות ערב כשנתאספו לתפלת המנחה נתעורר לאין עקר תבערת לב מוהרנ"ת וכו' עד שתזר ונתלבש במלבוש העליון, לילך אל החוץ ולבא להבית המדרש הנ"ל ולבלי להתפלל כלל עם תלמידי רבנו ז"ל וכו'.

הנה לנו בפירוש שבאותה שנה היה מוהרנ"ת מוכן להתפרד מכלל אנ"ש המתפללים יחדיו בראש השנה, ולהתפלל לבדו בביהמ"ד אחר השייך לאנשי העיר. ועתה, אם אכן היה עניין 'הראש השנה של רבינו' תלוי ועומד ב'קבוצה' של אנ"ש ובתפילתם יחדיו, היעלה על הדעת שמוהרנ"ת ז"ל יניח ויוותר על תיקוני ה'ראש השנה' אצל רבינו, בעבור איזה עניין ששמע מרבינו, בו בזמן שרביה"ק בעצמו אמר על הראש השנה שלו ש'אין דבר גדול מזה'?

ואלא מוכח שאין כל סתירה בדבר, כי גם אם אכן היה מתפלל בנפרד ולא עם אנ"ש, עדיין עצם הדבר שבא לאומן להיות אצל רבינו בראש השנה, באחדות לבבות עם כלל אנ"ש, הרי זה כולל כל תיקוני הראש השנה, ועניין התפילה בוודאי חשוב ויקר בהתקבצות והתעוררות יחד, אך כשראה מוהרנ"ת שזה על חשבון עניין אחר שציוו רבינו הסכים בדעתו שלא להתפלל כלל עם תלמידי רבינו ז"ל. והדברים ברורים למתבונן בעין אמת.

הראש השנה שלי

דברי שר התורה הגה"ק מוהר"ן מטשעהרין ז"ל

בספרו פרפראות לחכמה סי' ס"א (חדי רבי שמעון) כתב הרה"ק מוריננו הרר"נ מטשעהרין ז"ל וזה לשונו: **מבואר בסי' רי"א שמה שנוסעין על ראש השנה לצדיקים הוא כי עיקר המתקת הדינים וכו' בחינת ויקח משה את עצמות יוסף עמו וכו', ובזה גילה דעתו בפירוש שפונתו להתאסף יחד גם על קברו ז"ל להתפלל שם, כי עצמות יוסף הוא בחינת קבר הצדיק ממש וכו'.**

ופשוט שכוונתו על ההתאספות בראש השנה גופא, שתהיה על קברו. שהרי דבריו נסובים על דברי רבינו שם בסי' רי"א, שעוסק ב"מה שנוסעים על ראש השנה לצדיקים", וערב ראש השנה מאן דכר שמיה?!

ולרווחא דמילתא נוכיח הדבר גם זולת זה, כי מי שמעין בעין האמת יראה שאי אפשר בשום אופן לפרש הלשון להתאסף יחד על קברו ז"ל להתפלל שם, שהכוונה על ערב ראש השנה. כי ידוע שענין ההשתטחות על קברו הקדוש בערב ראש השנה, לא היה בזה ענין של "להתפלל יחד", אך שכל אחד שפך שיחו ותפילתו הפרטית אצל ציונו הקדוש - "כל אחד כפי ענינו" כלשון הרב מטשעהרין, ובאמירת עשרה מזמורים כידוע.

אבל עיקר ההתאספות יחד היתה בראש השנה עצמו כידוע ל', וכמו שתראה מלשונו הקדוש שם לעיל שכתב "שנוסעין אנ"ש בכל שנה לאומין להשתטח על קברו

וכן נראה מוהנהגת החסיד הגדול רבי אברהם ב"ר נחמן ז"ל, שתפילת ערבית דר"ה התפלל בבית אשר אמר שם 'תורה' לפני אנשי שלומנו, וכן החסיד הגדול רבי שמשון ברסקי בבית אחר, והם התפללו במנינים מצומצמים ולא באו להתפלל בקלויז הגדול.

לד. והדגש הבולט העובר כחוט השני בכל דברי הרב מטשעהרין, הוא על גודל האחדות וקשר האהבה שבין אנ"ש הבאים על ראש השנה, שהוא יסוד עיקרי בקיומו של ה'קבוצ' והתכללות הנפשות, והדגומא שמביא הרב ז"ל לאחדות הקיימת כהיום בין הנאספים על ראש השנה, הוא מהאחדות שנראית בעת התפילות, שכן בימיהם ההתאספות כ"קבוצ" על ציון רבינו הקדוש, היתה ניכרת כמעט רק בתפילות ראש השנה שהתפללו ביחד. שהרי ידוע שבעיר 'אומן' היו אז עוד קהילות רבות וגדולות מישראל שמנו אלפי אנשים, אשר חלקם היו גם הם סמוכים ונראים לציונו הקדוש - ובתי המדרש שלהם היו קרובים לקלויז דאנ"ש, ועיקר הביטוי לקבוצם של חסידי ברסלב אצל רבינו דייקא בראש השנה, היה בזמן שבאו להתוועד יחד בראש השנה, שהזמן העיקרי לזה היה בשעת התפילות בקלויז בסמוך לקברו, (ואכן מדי שנה ספגו אנ"ש רדיפות מכות ובזיונות מידי המתנגדים, בעיצומו של ראש השנה דווקא בעת בואם להתפלל בקלויז, כי בעיקר אז בלטה ההתקבוצות שלהם להיות בצל רבינו) ובלאו הכי לא היה ניכר שבאו להיות על ציון רביה"ק בראש השנה.

מתוך כל זה מובן הדגש הגדול שמורגש בדברי הרב מטשעהרין, בתארו את סדר הקבוצ אצל רבינו, לענין **התפילות** יחד של כלל אנ"ש בימי ראש השנה.

הראש השנה שלי

הקדוש, ולהרבות שם בתחנונים בכל ערב ראש השנה, ואחר כך מתפללין כל הקיבוץ הזה ביחד בראש השנה". - הנה תראה שלענין ההשתטחות בערב ראש השנה לא הזכיר רק "להשתטח וכו' ולהרבות שם בתחנונים" - "כל אחד כפי ענינו" (כפי שיובא לשונו להלן), ולענין ראש השנה הזכיר "מתפללין וכו' ביחד". וכן להלן שם כתב "בפרט בזמן קהילה לכל, בעת שמתקבצין ומתאספין כולם, לשפוך את לבם ברחמים ותחנונים לפני השי"ת על ציונו הקדוש, ואחר כך מתפללין ביחד בראש השנה" וכו' ועוד כתב "ההתקבצות וההתאספות יחד של כלל אנ"ש על ראש השנה".

עוד בפרפראות לחכמה בליקו"מ תנינא סי' ה' וז"ל: ולענ"ד רומז בזה גם על ענין הקיבוץ הקדוש, שמתקבצין ומתאספין אליו על ראש השנה גם עכשיו אחר הסתלקותו, וקודם ראש השנה משתטחים על קברו הקדוש ומרבין בתפלות ותחנונים כל אחד כפי ענינו וכו', ואחר כך מתפללין באגדה אחת וכו'. נמצא שבחינת תיקון האמונה נמשך גם ע"י הקיבוץ של עכשיו, בפרט ע"י שבאין על קברו וכו', והלא עיקר הקיבוץ עכשיו הוא בשביל לבוא ולהתפלל על קברו וכו'.

ושם להלן כתב עוד וזה לשונו: אף גם חוש הראיה וכו' נתתקן גם עכשיו ע"י שמסתכלין על ציונו הקדוש ועל כלל הקיבוץ הקדוש המתאספין ומתקבצין אליו ז"ל.

הא לך מפורש שרבינו הקדוש כבר רמז בתורותיו צורת הראש השנה שלו שלאחר הסתלקותו, שיתקיים בכך שנתאסף על קברו להתפלל שם באחדות הלבבות, ועל ידי זה דייקא נזכה לכל התיקונים המבוארים בדבריו.

וכמו כן ראה והבין ממכתב החסיד רבי אברהם שטרנהארץ ז"ל בשנת תר"צ להחסיד רבי אהרן ליב ציגלמן ז"ל אודות חשיבות הקלויז באומן (נעימות נצח מכתב ה'), וז"ל: והעיקר שיש מקום לאסיפת אנ"ש יחיו בקיבוץ על ראש השנה ביחד, להתפלל ולקדוד ולדרוש תורה ברבים מליקוטי מוהר"ן, עד שיש פנה ופנה וכל חיותם בכל השנה הוא רק מזה.

וכהיום שבי"ה רבבות רבבות מתקבצים ובאים מכל קצוות תבל, וכולם באים מתוך מטרה אחת להיות אצל רבינו בראש השנה, מתוך התעוררות לתשובה ומעש"ט, ומתוך אהבה ואחדות הלבבות, והרי אין שום סיבה להיות בעיר אומן על ראש השנה מלבד לקיים ציווי רבינו להתקבץ אצלו, אזי פשוט שגם אם מתפללים כל אחד במנין שלו (כגון נוסחאות האשכנזים ועדות המזרח וכיוצ"ב), כולם בסמיכות לציוה"ק, הרי בוודאי עצם ביאת כולם ושהותם יחד כאיש אחד בלב אחד בסמיכות למקום גזיתו הקדושה, "והלא עיקר הקיבוץ עכשיו הוא בשביל לבוא ולהתפלל על קברו", ואת זה מוקימים כל אלו שבאים להתפלל בראש השנה בסמוך לקברו, ממיילא הוא הוא התגלות הקיבוץ האמיתי אצל רבינו, ומתרבים הבתים בהתוספות כל נפש ונפש אשר באומן, והעיקר להכניס בלב אהבה ואחדות אמיתית עם כל אנשי שלומנו באי הקיבוץ שאנו נחשבים כולם כאחד.

אמנם, עדיין, הלכה לא זזה ממקומה, שבמקום האפשר והיכולת יש להשתדל להתפלל בריבוי עם - משום "ברב עם הדרת מלך" ואכמ"ל.

הראש השנה שלי

ראיה מוכחת מדבריו ז"ל ב'קונטרס ההשתטחות'

ולהשלמת דברי הרב מטשעהרין בזה, נביא כאן ראיה ברורה ממה שכתב בקונטרס ההשתטחות (לענין כהנים שאינם יכולים לגשת אל פני הקודש ממש, להשתטח על הציון הקדוש), וזה לשונו: כי גם הכהנים אשר אין יכולים לבא ולהשתטח על קברי הצדיקים וכו', או שאר בני אדם שיש להם אונס אחר, עד שאי אפשר להם בשום אופן לבוא על קבר הצדיק בעצמו, הדבר ברור שקדושת קבר הצדיק, ובפרט הצדיק הגדול במעלה שהוא מבני עליה המופלגים, בודאי קדושת קברו מתפשט בכל הרואה, שמי שבא סמוך לבית הקברות וזוכה לראות ולהסתכל משם על מקום קדושת גניזתו, ומקשר לבו וכוונתו אליו, ונשען בזכותו ומתפלל ומרבה תחנונים ושוֹפך פנים לבו נזכר פני ה', בודאי זוכה להמשיך בשלימות כל התיקונים הנפלאים שנמשכין על ידי קדושת קברי הצדיקים על צד היותר טוב, כמו אלו שזוכין להתפלל בהשתטחות על קברו ממש, ויש על זה ראיות ברורות מש"ס ופוסקים.

ומסיים שם בסוף דבריו: וכל זה לענין קדושת התיקונים שנמשכין על ידי אמירת תהלים וכו' על מקום גניזתו הקדושה וכו', אבל ענין מה שנהגו וכו' להתקבץ יחד על ראש השנה הקדוש וכו', ואחר כך מתפללין כל הקיבוץ ביחד בראש השנה, וזה הענין עולה על כולנה, וכו' ובדבר זה כולם שוים כהנים ולויים וישראלים וכו'.

ולכאורה ישתומם כל הרואה את סיום דבריו הנזכרים לעיל, דמה זה שחידש לנו דלענין הקיבוץ בראש השנה עצמו, שמתפללין ביחד בבית הכנסת הנקרא על שמו, בזה כולם שווים כהנים ולויים וישראלים, דמהיכי תיתי שיהיה איזה 'הוה-אמינא' לחלק בזה בין כהנים ולויים וישראלים.

אך האמת יורה דרכו, כי כפי אשר נתברר שעיקר האסיפה באומן היא כדי להתפלל בקירוב למקום גניזתו ז"ל, שעל ידי זה דייקא נמשכין התיקונים הנפלאים על ידי הצדיק, כאילו היו מתפללין על קברו ממש. לפי זה רמז לנו הרב מטשעהרין ז"ל ראיה ומופת חותך לדבריו הנזכרים לעיל, שגם בעמידה מרחוק ממקום גניזתו - אך בקירוב מקום ככל האפשר - נחשב כאילו משתטחים על הקבר ממש.

והעניין, דכיון שכל התיקון של הקיבוץ הקדוש, הוא מכח צוואתו הקדושה "לבא אליו לאומן על ראש השנה", היינו על קברו ממש, אך בוודאי לא היתה מציאות שיתפללו כל הקיבוץ על קברו ממש, הן מצד שאין הולכין על בית החיים ביום טוב והן מצד ריבוי העם, אלא על כרחך שקדושת קברו הקדוש מתפשט בכל הרואה, וכאשר הבאנו למעלה את דבריו הקדושים בפרפראות לחכמה סי' ה', שהיו מסתכלין על ציונו הקדוש בראש השנה, והן הן הדברים.

הראש השנה שלי

ועל כן בשאר ימות השנה לא היו הכל שוין, וכהנים מחיצה לעצמן, כי ישראל שאינו כהן ויכול להתקרב, בוודאי צריך להתקרב עד כמה שידו מגעת, מה שאין כן בראש השנה, שאז הגם שכולם עומדים מרחוק, בכל זאת נחשב כאילו מתפללים על ציונו הקדוש, שקדושתו מתפשט אליהם, וממילא אז הכל שווים כהנים ליום וישראלים, ודברים אלו ברורים כשמש בצהרים.

וילמד מן הגלוי על הסתום, דבכל מקום שנזכר בדברי הרב הקדוש מטשעהרין ז"ל ובשאר מקומות, ענין מעלת ההתאספות בראש השנה באומן "להתפלל יחד בבית המדרש הנקרא על שמו", עיקר כוונתו היא מצד שהיתה ההתאספות בקירוב למקום גניזתו הקדושה, כי לא יסתור דברי עצמו ודברי מוהרנ"ת הברורים, דכל מעלת ההתאספות באומן על ראש השנה היה מצד שהוא מקום גניזתו הקדושה לה.

דעת תלמידי מוהרנ"ת בארה"ק

וכן תראה שהיה זה דבר פשוט אצל זקני אנ"ש שדרו בארה"ק, שכל עיקר הקיבוץ בראש השנה תלוי ומיוסד בהיותו על מקום גניזתו ז"ל, כי על יסוד זה קבעו תלמידי מוהרנ"ת ז"ל להתפלל בראש השנה על ציון רשב"י ז"ל, כאשר מעיד הרה"ק המפורסם רבי ישראל קרדונו ז"ל לי, וגם כותב במפורש שטעמם היה משום שעל ידי

לה. ומי שירצה להתעקש ולהמציא "תיקונים" חדשים בדברי ה'פרפראות לחכמה', כאילו כל תיקוני הראש השנה נפעלים במה שאנ"ש מתפללים בראש השנה בביהמ"ד הנקרא על שמו, מבלי כל שייכות למקום גניזת רביה"ק - שהם דברים זרים שנסתרים מדברי הרב מטשעהרין עצמו וכמובאר למעלה - עוד יבואו קורות העיתים של 'ברסלב' ויטפחו על המצאה זו, כי מעובדות מוהרנ"ת בעצמו ואנשי שלומנו אחריו בכל הדורות, מוכח שלא היתה כל קפידא להתפלל דייקא בביהמ"ד הנקרא על שמו.

צא וראה כי בשנים הראשונות לאחר פטירת רביה"ק התפללו מוהרנ"ת עם כל תלמידי רבינו ז"ל בראש השנה דווקא בביהמ"ד כללי של אנשי העיר הנקרא "שומרים לבוקר". ואחר כך כשקהל אנשי שלומנו רבו וכבר לא הכילים המקום, התפללו איזה שנים בה'אמבאר' ובבית נגיד אחד, כמו שכתוב **בימי מוהרנ"ת** (תחילת חלק שני), וכמובא על זה מעשה **בכוכבי אור** (שיחות וסיפורים ס' נד). ורק כשנשארו בלי מקום מסיבות שונות, אז נתאזר מוהרנ"ת לבנות במסירות נפש ביהמ"ד הנקרא על שמו, וגם זה רק משום שחשש שמא ימנעו אנשים מלבוא לאומן מחסרון מקום, כמובאר כל זה **בכוכבי אור** (שם).

ומי יהין לומר שחלילה חסרו מוהרנ"ת ושאר תלמידי רבינו איזה מהתיקונים של 'הראש השנה של רבינו'!!

וכך גם אנ"ש **דפולין** שהתאספו בלובלין לראש השנה (שמעלתו היה משום התעוררות גרידא וכמובא להלן במכתב הר"ש ברסקי אליהם), לא עלה על דעתם הרעיון להתפלל דייקא בביהמ"ד הנקרא על שמו ושע"י כך יזכו לתיקוני הראש השנה, אלא התפללו בישיבת 'חכמי לובלין' כידוע.

וכך גם בשנים הקודמות, אנ"ש **שנשארו בראש השנה בירושלים** היו מתפללים מעולם בבתי כנסיות אחרים (כמו בבית הכנסת 'עץ חיים', תחילה אצל חורבת רבי יהודה החסיד ואחר כך ב'מחנה יהודה', ובהמשך בבית הכנסת של 'חיי עולם').

לו. וכן איתא **בימי שמואל** (א, פרק סג), ראה להלן הערה קי"ז.

הראש השנה שלי

התנ"א הרשב"י זיע"א התקשרו לרבינו הקדוש, שהתגלותו באיתגליא הוא במקום גניזתו באומן, ובמירון הוא באיתכסיא (ויובא להלן אי"ה בפרק ו').

עוד תמצא בספר באבי הנחל להגאון החסיד החרף רבי ברוך אפרים ז"ל תלמיד הגה"ק מטשעהרין, על ליקו"מ תנינא סי' ע"ד וז"ל: **על פן פִּשְׁפִּאִין על ציון קברו הקדוש על ראש השנה אז נכללין כל התיקונים בשלימות נפלא וכו'.**

מו"ה רבי יצחק בן מוהרנ"ת

הנה ידוע כי בשנת תרכ"ט נסע הרב מטשעהרין לארה"ק, יחד עם כמה מנגידי העיר טשעהרין, ולאחר חזרתם כתב רבי יצחק בן מוהרנ"ת מכתב עוז חביון להנגיד רבי אבאלי מטשעהרין, ובו מבשרו בשורה טובה, כי רבי מאיר מטעפליק תלמיד מוהרנ"ת שעלה לדור בארה"ק, נתעורר על ידם, ואחר נסיעתם אור עוז ובמסירות נפש נסע מא"י לאומן על ראש השנה, וזה לשונו (במכתביו שבסוף ספר עלים לתרופה): **וְהִנֵּה בְּנִסְעָתְךָ הַטּוֹבָה לְפָנֶיךָ הַצְלִיחוּ וְגַם עָשׂוּ פְרִי. אֲשֶׁר כְּבוֹד יְדִידֵינוּ הִיקָר הָרַב מֵאִיר גִּירוֹ יָאִיר נִתְעוֹרֵר מִזֶּה, וְאֲזֹר כְּגִיבּוֹר חֲלָצִיו וְשֵׁם נִפְשׁוֹ בְּכַפְּיוֹ לְבוֹא לְאוֹמָאן, לְזָכוֹת לְהִיּוֹת נִמְנָה בֵּין הַקְּבוֹצִין שְׁלָנוּ הַמִּתְאַסְּפִים לְשֵׁם עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַקְּדוֹשׁ הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה, לְהַסְתּוֹפֵף בְּצֶל כְּבוֹד הַנִּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חַכְמָה זְצוּק"ל זי"ע הַשּׁוֹכֵן בְּשֵׁם.**

ומה לנו עוד אחרי דבריו המפורשים על מה נוסעים לאומן לראש השנה.

דברי הגה"ק רבי אברהם ב"ר נחמן ז"ל

בספרו ביאור הליקוטים סי' ס"א אות ס"א, מעתיק הגה"ק רבי אברהם ב"ר נחמן ז"ל מה שאמר מוהרנ"ת ז"ל, שבג' דברים יש לו בירור גמור, עיין שם, ואחד מהם הוא: **מָה שֶׁשִּׁמְעָתִי מֵאֲבִי ז"ל בְּשֵׁם מוהרנ"ת ז"ל וְכו' וְחִיּוֹב אֶסְפֹּת הַנִּפְשׁוֹת בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לְמָקוֹם גְּנִיזַתוֹ הַקְּדוֹשָׁה לִי.**

בספר כוכבי אור חלק אנשי מוהר"ן (על מוהרנ"ת סי' ב) וזה לשונו: **על אודות אֶסְפֹּתוֹ בִּימֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַקְּדוֹשִׁים אָמַר פַּעַם אַחַת לְבָנוּ ר' יִצְחָק ז"ל הַנִּזְל בָּזָה הַלְשׁוֹן: אֲנִי מְקַוֶּה שִׁיתְקַיֵּם הַדָּבָר עַד בִּיאַת הַגּוֹאֵל צֶדֶק, אֲכַל אֵף עַל פִּי כֵן מִי יוֹדַע חֵס וְשְׁלוֹם מִה שִׁיעֵבֵר בָּזָה, אוֹלֵי חֵס וְשְׁלוֹם יִמְנְעוּ וְלֹא יִנְיָחוּ חֵס וְשְׁלוֹם בְּשׁוֹם אֶפֶן**

לז. וראה עוד בביאור הליקוטים סי' קנה (במכתב המחבר שכתב אל רבי אברהם שטרנהארץ) שמקשר סיבת קבורת רבינו באומן ולא בארה"ק, כי ידע שבאר"י לא יבואו אליו, ודייקא לאומן באים אליו על ראש השנה.

הראש השנה שלי

לְבֹא לְשֵׁם. זָאג אײַף דײַר זאַלסט תָּמִיד זײַן ראש השנה אין אומײַן, עַרְב ראש השנה זאַלסט זײַף שְׁטעלן אַפּלו אין מאַרק לֵח בַּאִיזָה מְקוֹם שְׂרױאִים מֶשֶׁם בֵּית צִיוֹנוּ הַקָּדוֹשׁ, וְתֹאמַר שֶׁם הָעֶשְׂרָה קִפִּיטֵל תְּהִלִּים, וְאַחֵר כֵּךְ תִּתְפַּלֵּל שֶׁם בְּאוּמִּין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אַפּלו בַּאִיזָה עֲזָרָה שֶׁל בֵּית הַמִּדְרָשׁ לֵט וְכֵן תִּגְדַּג כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ.

נראה בעליל שהעיקר בראש השנה הוא עצם השהות באומן בסמיכות לציונו הקדוש, גם אם משום כך ייאלץ להתפלל באיזה עזרה של בית המדרש.

וכן מבואר מדבריו שכתב (כוכבי אור, אנשי מוהר"ן סי' מז) אודות שלושת היסודות העיקריים בהשארות אדמו"ר ז"ל, שהראשון שבהם הוא: אֶסְפְּתָנוּ עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שְׁבֻזָּה מְמִילָא כָּלוּל גַּם אֲמִירַת הָעֶשְׂרָה קִפִּיטֵל תְּהִלִּים עַל צִיוֹנוּ הַקָּדוֹשׁ.

הרי לנו בבירור ששני עניינים אלו, ראש השנה שלו וציונו הקדוש, הן תרין רעין דלא מתפרשין כלל.

ועיין עוד בספר חכמה ותבונה שכתב וז"ל: לַעֲנִין הַעֲלָמַת הָאוֹר הַגָּדוֹל וְהַנֶּפֶלָא שֶׁל אֲדָמוּר ז"ל, יֵשׁ לוֹמַר מִחֲמַת שְׁאָמַר אֲשֶׁר כָּל עֶסְקוֹ הוּא רַק רֹאשׁ הַשָּׁנָה - גָּאָר מִיֵּין זֶאָף אִיז רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְעַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּתִיב 'בִּכְסֶּה לְיוֹם חַגּוֹ'. וְעַל כֵּן גַּם אוֹרוֹ הַגָּדוֹל נֶעֱלַם וּמְכֻסָּה מְאֹד. וְעִיֵּין בַּלְקוּ"ת סי' צ"ג. וְהִנֵּה אָמְרוּ חַז"ל מִפְּנֵי מָה נִסְתַּתֵּר קָבְרוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּינוּ ע"ה מִן הָעוֹלָם וְכו' (שְׂבִיבֹאוּ עַל קָבְרוֹ וְכו') וְתִהְיֶה הַגְּאוּלָּה וְכו'), וְכֵן צִיוֹן אֲדָמוּר ז"ל אֵף שְׂיֻדְעִים מְקוֹם קְבוּרָתוֹ נִסְתַּתֵּר גַּם כֵּן מִן הָעוֹלָם ע"י גִּדּוּל הַמַּחְלֻקָּת, כִּי אֵף בְּזָה תְּלוּי הַגְּאוּלָּה, כְּמוֹכֵן לַעֲנִין קָבְרוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּינוּ ע"ה.

וכל בר דעת יבין מעצמו על מה ירמזון דבריו, במה שמסמיך לענין הכתוב בכסה וגו' הנאמר לענין ראש השנה, את אור רביה"ק באופן כללי, ובפרטיות את ענין הסתרת קברו הקדוש, שבוודאי גם הוא שייך לתחילת דבריו, וק"ל.

וכן מה שמסיים שם "כי אך בזה תלוי הגאולה" יובן מאוד בצירוף מה שמבואר במקום אחר בדבריו^מ, כי הנסיעה של כל אחד ואחד על ראש השנה יהיה לה חלק בקץ הגאולה.

לח. אומר אני לך שתמיד תהיה בראש השנה באומן, ערב ראש השנה תתייצב אפילו בשוק - - -

לט. היינו גם אם לא ישאר לו להתפלל רק בבית מדרש של מתנגדים שלא יניחוהו ליכנס ולהתפלל בפנים, ויוכרח להתפלל בעזרה, עם כל זה לא יוותר על עצם השהות באומן בראש השנה.

מ. כוכבי אור, אנשי מוהר"ן סי' ד'.

הראש השנה שלי

ראש השנה הוא רק באומן

וכבר כתב מסקנא זו בצורה מפורשת אחד מגדולי אנ"ש בדור העבר, נכד אדמו"ר ז"ל ותלמידו של ר' משה ברסלבר ז"ל (תלמיד מוהרנ"ת), הלוא הוא החסיד המפורסם רבי שמשון ברסקי זצ"ל. במכתבו משנת תרפ"ט (נדפס בספר שארית ישראל מכתב ס"ב), וזה לשונו: "גם דיברתי עם ר' אברהם סופר (שטרנהארץ) ונתברר הדבר, אז דיא אסיפה פין אנ"ש בפולין כמו בשנה העבר, איז נאר א טובה להתפלל במתינות ובהתעוררות, אבער ועגן תקון פין ראש השנה דארפן כל אנשי שלומנו בנקען לאמין, פי ראש השנה שם ולא בשום מקום, פן אמר מוהרנ"ת ז"ל. מא

וכוונתו פשוטה וברורה, כי עיקר הענין הוא להיות בראש השנה "במקום גניזתו הקדושה", ולא בקיבוץ גרידא.

ושמעתי מפי החסיד רבי שמואל שפירא ז"ל, ששמע זאת מפי החסיד רבי משה טשענסטחוביץ [גלידמאן] ז"ל, שיש בקבלה, שמוהרנ"ת אמר כי לולא המתנגדים היה מקים את הקלויז על ציונו הקדוש ממש, כדי שיתפללו בראש השנה שם על מקום גניזתו^{מב}.

ואין צורך להאריך במשמעות שיחה זו, שאינה משתמעת לשתי פנים, כי עיקר עניין ההתקבצות הוא כדי להיות בראש השנה על ציונו הקדוש.

וכך משורר בידידות שירו, הקדוש רבי יצחק ברייטער ז"ל הי"ד: ראש כל שנה ושנה צוה להתקבץ על ציונו הקדוש אומנה להתפלל עמו יחד ברגנה, ולצעוק על נפילת המלכות בכנה.

רק במקום גניזתו שייד להתקבץ "כמו בחיים חיותו"!

ולשבר קצת את האוזן, להבין מרחוק איך שענין האסיפה למקום גניזתו ז"ל על ראש השנה הרי הוא המשך ממש להתאספות אליו בימי חייו, באותו אופן עצמו, ושעל זה רמז בראש השנה האחרון שרצונו חזק שיהיו אצלו כמו בחיים חיותו כנ"ל, נעתיק כמה דברים משיחותיו הקדושות, מה שדיבר מקדושת קברו בדרך כלל.

מא. תרגום: גם דיברתי עם רבי אברהם סופר [שטרנהארץ] ונתברר הדבר, שאסיפת אנשי שלומנו בפולין, כפי שנתקיימה בשנה שעברה, היא טובה רק לעניין התפילה במתינות ובהתעוררות, אבל לעניין תיקון ראש השנה צריכים כל אנשי שלומנו לכסוף לאומן, כי (תיקון) ראש השנה הוא שם ולא בשום מקום אחר, כן אמר מוהרנ"ת ז"ל.

מב. מובן מאליו ואצ"ל שהיתה כוונתו באופן שעולה בקנה אחד עם כל גדרי ההלכה והזהירות בענין קדושת בית החיים והקברים דשם.

הראש השנה שלי

בחי מוהר"ן סי' קצ"ז כתב וז"ל: בעת שדבר עם אנשי לאדיזין מענין החולאת שלו בתחלתו שמכרח להסתלק על-ידי-זה, ודבר אז מענין קברו כמבאר קצת מזה לעיל, אז אמר בזה הלשון **אני רוצה לשאר ביניכם** (איך וייל בלייבן צווישן אייך) **ואתם תבואו על קברי וכו'**, (וזה הדבור יקר בעיני מאד מה ששמעתי בשמו זה הלשון בפרוש שאמר אני רוצה לשאר ביניכם) כי כל העולמות תלויים בזה מה שנשאר ביננו.

הנה רואים בעליל שרביה"ק תלה כל השארותו בינינו - בענין ההשתטחות על קברו הקדוש, ומי שיודע קצת מעוצם הפלגתו של מוהרנ"ת בדבר רוממות התיקונים שנעשים על ידי האסיפה אליו על ראש השנה, כנזכר בכמה מקומות בדבריו הקדושים, ובפרט במכתביו, יוכל לשער בנפשו שגם מה שכותב כאן "כי כל העולמות תלויים בזה מה שנשאר ביננו" (היינו על ידי קברו כנ"ל), כוונתו על ענין ההתאספות אליו על ראש השנה וד"ל מ"י.

ובשיחות הר"ן סי' קנ"ו כתב וז"ל: כשהיה באומאן, שמע בביתו קול של הצועקים על הבית עלמין על קברי אבותם וכו', ואמר אז: שטוב כשבאים על קברי אבות לומר להמתים השוכנים סביב סביב לקבר אביהם ואמם וכיוצא שבאים אליו, לבקש מהם שיודיעו לו שבא בנם או בתם אליו. כי בודאי לא כל המתים נסתלקים ממקום קבורתם למקום שנטרדים, כי הרבה שרויים על קברם. על כן טוב להודיעם כדי שהם יודיעו לאביהם וכו'.

ואמר אז: אבל אצל הצדיק אין צריכים לחשש על זה שמא אינו שם. כי מיתת הצדיק הוא רק כמו מי שיוצא מחדר לחדר אחר. והמשיל אז לבתו על עצמו: "כמו שאני עתה בחדר זה, ואחר כך אני יוצא מחדר זה ונכנס לחדר השני וסוגר הדלת אחרי. אם אתה תבוא אצל הדלת ותצעק 'אבי אבי' וכו' לא אשמע דבריך?!"

בדבריהם האלה נשמע מפיו הקדוש כמה פעמים, שרמז לכל אחד ואחד כמה גדולה המעלה של מי שיזכה לבוא על קברו הקדוש והנורא. כי בודאי ישמע דבריו ויצטרך וישיע לו בכל מה דאפשר.

אצל הצדיק אין חילוק בין חיים למיתה כי אם במקום דירתו

ובליקו"מ סי' כ"א כותב: ענה ואמר בין חיים למיתה אין חילוק, כי אם במדת אמה אחת, שעכשו האדם שוכן בקאן, ואחר - כך הוא שוכן שם (והטה בידו

מג. ראה לעיל כמה לשונות במכתביו במעלת ההשתטחות על הציוה"ק שמדגיש "ובפרט בראש השנה", ששמע שאז הוא עיקר המעלה של מה שיש לנו את ציוה"ק בינינו.

הראש השנה שלי

על הבית עֲלֵמִין) וכו', פְּלוּמֵר, שְׁמִי שְׁזוּכָה לְדַעַת אֲמָתִי הַנָּל לְדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, אֵין חֵלוק אֶצְלוֹ פֶּלֶל בֵּין חַיִּים לְמִיתָה, כִּי הוּא דְבוּק וְנִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּחַיָּיו וּבְמוֹתוֹ, רַק שְׁעֲכָשׁוּ בְּחַיָּיו דִּירְתוֹ בְּכָאן, וְאַחֵר - כֶּף דִּירְתוֹ שָׁם.

ובחיי מוהר"ן סי' י"ב כתב ענין זה בזה"ל: מִי שֶׁהוּא צָדִיק וְאֵף בְּמִיתָתוֹ הוּא חַי, מֵה חֵלוק אֶצְלוֹ בֵּין חַיִּים לְמִיתָה, רַק מְקַדֵּם הִיָּה דֶר בְּכָאן וְעֲכָשׁוּ קִבְעֵ דִירְתוֹ שָׁם בְּקֶבֶר, וְהוּא חַי שָׁם.

ונראה ברור לכל מי שעניינו בראשו שרמזו גם כאן לענין קדושת קברו, שאינו אלא כמו שהחליף דירתו ותו לא, וכמשלו הנ"ל שיוצא מחדר לחדר, וממילא, מה שבאים סמוך לקברו הרי זה ממש כמו שבאים אליו בחיים חיותו וד"ל.

וכן מובא מעשה בגמ' (שבת קנ"ב:) ברבי אבהו שפגעו בחפירת קברו ומצאוהו שהוא חי ממש, עד ששאלו אותו למה אינו חוזר לביתו וענה שאין לו רשות לזה. ומבואר שם שהצדיקים ממש חיים בקבריהם, היינו בלי שינוי כמו לפני הסתלקותם, והדבר מופלא מאד.

ומזה נבין ביותר משלו הנ"ל ודבריו הנ"ל בסי' כ"א, שהוא ממש כיוצא מחדר לחדר ומדירה לדירה. ומכאן יש להתבונן בדבר ההשתטחות על קברי צדיקים בכלל ועל ראש השנה בפרט, שהוא ממש כמו שנוסעים ובאים עליהם בחיים חיותם ז"ל.

המחדש תיקוני 'קיבוץ' בפני עצמו אינו אלא מן המתמיהין

היוצא איפוא, שמי שרוצה לחדש ולומר שלאחר הסתלקותו ז"ל נעשה ענין חדש שונה מבימי חייו הקדושים, והוא שהעיקר להיות אצלו הוא רק בערב ראש השנה, ולא בראש השנה, כי בראש השנה עצמו די ומספיק רק ה"קיבוץ", להתפלל יחד באיזה מקום שהוא, ובזה אנו מקיימין אזהרתו הקדושה - אין זה אלא מן המתמיהין, והוא להיפך מן המפורש והמובן בפשטות בדברי רבינו ומוהרנ"ת ז"ל וכל התלמידים הקדושים הבאים אחריהם ז"ל.

מז. וראה במכתב החסיד רבי **יעקב קלמנוביץ** (מלמד) מיום כ"ו תשרי תשל"ג, שמביא מדברי החסיד רבי **נפתלי כהן** ז"ל, חותנו של רבי אברהם ב"ר נחמן ז"ל. וזה לשונו: אֶחָד אָמַר שְׁצִירִכִּים לְהִיּוֹת בְּהַקִּיבוּץ [כוונתו בירושלים היכן שאנ"ש מתפללים] וְאֵינִי זֹכֵר מִי שֶׁהָיָה. אֲזַ עָמַד הַצַּדִּיק הַקָּדוֹשׁ ר' **נפתלי כהן** מְבַרְדִּיטְשׁוֹב זצ"ל וְאָמַר: "מֵה, מֵה, אַתֶּם מְבַלְבְּלִים אֶת הַמֶּה. 'קִיבוּץ' זֶה דָּבָר בְּדוֹי מוֹלִיבִם שֶׁל אֲנָשִׁי פוֹלִין, **קִיבוּץ** רַק בְּאֻמִּין", וְהוֹסִיף "אִם הָיָה לִי מִנֵּן פֶּה, זֹאת אוֹמֶרֶת בְּבֵית הַנֶּנֶסֶת שְׁלֵנוּ, הִיִּיתִי עוֹזֵב אֶת כּוֹלָם עִם הַיְשִׁיבָה שְׁלֵהֶם [= כָּל אֲנָשׁ שֶׁהִתְפַּלֵּל בְּיִשְׁבֵּית 'חַי' עוֹלָם]" וְאֵת הַכֹּל וְהִיִּיתִי מִתְפַּלֵּל פֶּה, וְכוּלָם שֶׁתִּקּוּ.

דעת שפתיהם דהני זקני החסידים ברור מללו, כי עניין ההתאספות וריבוי הבתים ע"י תוספת כל נפש, שעל ידם תיקוני הראש השנה, הוא רק על ציונו הקדוש!

הראש השנה שלי

הן אמת שההתקבצות להתפלל יחד על שם הצדיק ובהתקשרות אליו בכל מקום שהוא, הוא דבר גדול מאד, וכנזכר גם בליקוטי הלכות מעלת הקיבוץ מ"ה, אבל אין לזה שייכות כלל לענין גודל הפלגת המעלה של "לנסוע לצדיקים על ראש השנה", שבזה תלויים עיקרי התיקונים הנפלאים שנעשים בראש השנה, שהזהיר על זה בתורתיו ובשיחותיו הקדושות, ובפרט בראש השנה האחרון של ימי חייו הקדושים ז"ל. שזה נעשה אך ורק על ידי שבאים אליו כפשוטו וכאמור.

ועיין עוד בהגהות המחבר שליט"א על ספרו של הרה"ח רבי יצחק אנגל שליט"א - **ברסלב מאחורי הפרגוד** (עמוד 52) - שם מעיד על מה ששמע מהחסיד רבי **שמואל שפירא** זצ"ל, וז"ל: שעד שהתעורר רבי אברהם שטקנהאקץ לייסד הקיבוץ במירון, לא היה המונח קיבוץ אצל אנ"ש באקץ ישכאל, ורק בזמן הנ"ל התעוררו לחזק ענין ה'קיבוץ', **כי הקיבוץ האמתי הוא רק באומן.**

וראה עוד בספר **תולדות שמואל**, להחסיד רבי **שמואל העשיל פרידמן** ז"ל, שמספר כי כמה שנים היה בירושלים בראש השנה, ונראה מדבריו שכלל לא התקיים מנין של אנ"ש, אף שגרו בה קיבוץ של חסידי ברסלב.

מה. שגב מעלת ה"קיבוץ" של ישראל המתאספים יחד לכל דבר שבקדושה, וביותר התקבצותם של אנשי הצדיק הבעל כח, מובא פעמים אין מספר בליקו"ה, ובחלקם מביא הענין ואינו מקשרו דווקא לענין ראש השנה. נציין להלן כדוגמא כמה מראי מקומות יחידים: בהלכות קדושה דסדרא ו; בהלכות בית הכנסת ו; הלכות נטילת ידיים לסעודה וב"ה ו; הלכות פו"ר ואישות הלכה ה.

הראש השנה שלי

פרק ב

גדרי מקום גניזתו

בפרק הראשון נתבאר בטוב טעם ודעת, כי תיקוני הראש השנה שפועל רבינו הקדוש, נפעלים על ידי התאספות אנ"ש להיות בעצם ימי ראש השנה על מקום גניזתו באומן, ואם כי לא נגשו אנשי שלומנו בראש השנה עצמו אל קברו הקדוש, כי אין ללכת ביום טוב לבית החיים^{מו}, עלינו לדעת ולהאמין כי ההתאספות באומן בקירוב למקום גניזתו, נחשבת כמו שבאו אל קברו הקדוש ממש כאשר יבואר.

עוד יתבאר, כי אף על פי שנפש הצדיק השורה על קברו, עולה למעלה בראש חודש וחול המועד ויו"ט ושבת, אף על פי כן אין זה גורע כלל לענין נפלאות התיקונים, שנעשים על ידי שמתפללים על קברם או סמוך להם. כי מובא בליקוטי הלכות שהתיקונים הנפלאים נעשים גם על ידי ההבלי דגרמי לבד שהוא קדוש מאד, ואפשר על ידי זה לתקן את הכל.

קדושת קברו מתפשטת בכל הרואה

הנה על שאלה זו, במה נחשב הקיבוץ באומן כקיבוץ "על קברו הקדוש", כיון שבראש השנה אין באים על קברו ולא נכנסים כלל לבית החיים, והתפילות מתפללים רק בסמיכות מקום. כבר הבאנו לעיל [בפרק א'] מקונטרס 'ההשתטחות' להגאון הקדוש מוהר"ן מטשעהרין ז"ל, שהרגיש בדבר וכתב על כך דברים ברורים, ונרחיב מעט בתוכן דבריו.

^{מו}. המדובר על הזמן שעדיין היו במקום כל דיני בית הקברות, שאין הולכין בהם ביו"ט, בטרם השחיתו רשעי האומות את בית החיים הקדוש, שמאז הותר ע"י מורי הוראה גם להכנס שם ביו"ט וכן להתפלל שם בטו"ת.

הראש השנה שלי

דהנה הנידון בתחילת דבריו הוא אודות הכהנים ושאר בעלי אונס, שאין יכולים לגשת ולהשתטח על ציון רביה"ק, והרב ז"ל מוכיח שהדבר ברור כי קדושת הקבר מתפשטת בכל הרואה, ובוודאי זוכים להמשיך בשלימות כל התיקונים הנפלאים כמו אלו שזוכים להשתטח ממש על הקבר.

ובסוף דבריו שם מביא הרב ז"ל וזה לשונו: "וכל זה לענין קדושת התיקונים שנתמשיך על ידי אמירת תהלים וכו' על מקום גניזתו הקדושה וכו', אבל ענין מה שנהגו וכו' להתקבץ יחד על ראש השנה הקדוש וכו', ואחר כך מתפללין כל הקיבוץ ביחד בראש השנה, וזה הענין עולה על כולנה, וכו' ובדבר זה כולם שווים כהנים לויים וישראלים וכו'.

ותמהנו לעיל מה זה חידוש לנו דלענין הקיבוץ בראש השנה עצמו, שמתפללין ביחד בביהכ"נ הנקרא על שמו, בזה כולם שווים כהנים לויים וישראלים, דמהיכי תיתי שיהיה איזה 'הוה-אמינא' לחלק בזה בין כהנים ללויים וישראלים - כיון שאינו נוגע לענין קברו הקדוש.

גם בעמידה מרחוק מקברו נחשב כאילו היו והתפללו על קברו ממש

ואלא שבדבריו אלו ביקש הרב מטשעהרין ז"ל לבאר, דמה שנהגו כל אנ"ש להתפלל בימי ראש השנה ב'קלויז' הנמצא בסמיכות למקום גניזתו, נחשב גם כלפי לויים וישראלים כתפילה על קברו הקדוש ממש, אף שבימים כתיקונם יכולים הם לבוא ולגשת עד הציון הקדוש ממש, אך בימי ראש השנה הושוו לכהנים שאין יכולים לגשת עד הציון, אם משום ריבוי העם ואם משום שאין האפשרות לילך לבית החיים ביו"ט, ועל כן קדושת הציון מתפשט לכולם בשווה בכל הרואה.

ושם, כתב הרב ז"ל עוד, להוכיח שקבר הצדיק מתפשט בסביבתו: עין בזהר הקדוש (שמות דף ה') מה שאמר ר' חייא לר' יוסי אי בני עלמא הוי ידעי יקרא סגיאה דייעקב וכו' הוי מלחכי עפרא תלת פריסי קרוב לקבריה וכו' מ"ו.

ועיין במגיד מישרים (סודות שגילה המלאך להרב בית יוסף), פרשת אמור דיבור המתחיל "אור ליום שבת כ' לתשרי", שכותב: ורשב"י ובנו שמחו לקראתכם בקרוותכם זוהר על מערתם ובכפר הסמוך להם וכו', ובכן תדע כי הם שמחים מאד בקרוותכם זוהר על מערתם או בכפר הסמוך להם וכו'.

מז. אם היו בני העולם יודעים גודל כבודו של יעקב וכו' היו מלחכים העפר שלוש פרסאות קרוב לקברו.

הראש השנה שלי

נמצינו למדים מתוך דבריהם הקדושים שגם המקום הסמוך לקבר הצדיק, מתפשט בו קדושתו, ויש בו המעלה כמו על הקבר ממש [אמנם במקום שאפשר, בוודאי ראוי לגשת ולהשתטח על קברו ממש, כדברי הרב ז"ל מטשעהרין בקונטרס ההשתטחות הנ"ל].

ביאור ענין עליית נפש הצדיק בשבתות ומועדים

ואם יקשה מי שיקשה, הלא ידוע מפתבי האר"י ז"ל שאין נפש הצדיק נמצאת על קברו אפילו בראש חודש וחול המועד, וכל שכן בשבת ויום טוב? נעתיק איפוא לפניך את דברי האר"י ז"ל בזה, ודברי מוהרנ"ת ז"ל, ועוד מדברי קדושים אשר בארץ המה, ותראה דהקושיא מעיקרא ליתא, והכל שריר ובריר.

בשער הגלגולים להאריז"ל הקדמה ל"ח כותב: גם צוה אותי שלא אִמְנַע מליחד היחודים וכו', וְשָׁלָא אֵלַי לֹא בְשַׁבָּת וְלֹא בְיוֹם טוֹב וְלֹא בְרֹאשׁ חֹדֶשׁ, כִּי נִפְשׁוֹתָם עוֹלוֹת לְמַעְלָה וְאֵינָם מְשֻׁגָּוֹת עַל הַקָּבֶר. וּפָעַם אֶחָד שֶׁלַּחֲנִי עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים בַּחֹל הַמוֹעֵד לְהַתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם אָבָל לֹא נִשְׁתַּטַּחְתִּי וְכו' (וְאָמַר לִי כִּי הַיְחוד שֶׁל הַיּוֹדִין וְהַנְּוִיִּן וְכו', וְאִפְּלוּ לְהִשְׁתַּטַּח עַל הַצַּדִּיקִים בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא טוֹב הַיְחוד הַזֶּה וְכו').

בספר דברי תורה להגאון הקדוש ממונקאטש ז"ל (מהדורה קמא סי' צ"ו) מעתיק משער הגלגולים בלשון זה: וּבְשַׁבָּתוֹת וַיָּמִים טוֹבִים וְרֵאשֵׁי חֳדָשִׁים לֹא תִשְׁתַּטַּח, כִּי אַז נִפְשׁוֹתָם עוֹלוֹת לְמַעְלָה וְאֵינָם מְשֻׁגָּוֹת, וְאִפְּלוּ בַּחֹל הַמוֹעֵד תוּכַל לְהַתְפַּלֵּל וְכו' אָבָל לֹא תִיָּחַד יְחודִים.

וכותב על זה בעל דברי תורה: כִּי גַם בַּחֹל הַמוֹעֵד עוֹלוֹת כְּמוֹ בְיוֹם טוֹב, עַל כֵּן אֵין לַעֲשׂוֹת אֶז יְחודִים בְּהִשְׁתַּטַּחוֹת כְּנ"ל, רַק מוֹתֵר לְהַתְפַּלֵּל שָׁם בַּחֹל הַמוֹעֵד שִׁמְלִיצוֹ בַּעֲדוֹ לְמַעְלָה, וְזֶה אֲסוּר בְיוֹם טוֹב כִּי שְׁאֵלַת צָרְכֵּיו אֲסוּר בְיוֹם טוֹב, מֵה שְׁאֵין כֵּן בַּחֹל הַמוֹעֵד דְּשְׁאֵלַת צָרְכֵּיו מוֹתֵר, עַל כֵּן מוֹתֵר לְהַתְפַּלֵּל אֶז שָׁם גַּם כֵּן.

מבואר מדבריו דלענין עליית נפש הצדיק ימי חול המועד ויום טוב שווין, שאין לעשות ייחודי ה"השתטחות" אבל יכולים להתפלל על קבר הצדיק, והחילוק המוזכר ב'שער הגלגולים' הוא רק לענין שאלת צרכיו, שהוא אסור מדינא ביום טוב, אבל בחול המועד מותר ודו"ק.

כח קדושת החבלא דגרמי

והנה, להלן מבאר שם הדברי תורה דאף בשבתות וימים טובים שנפשם עולה למעלה, קדושת ה'חבלא דגרמי' תמיד שורה אצל קברי הצדיקים. וז"ל: וַיְמָה שִׁתְּפַלְלוּ

הראש השנה שלי

שם בחול המועד, כיון שהנפשות עולות^מ, דהוא יום טוב כנזכר לעיל, יש לומר היינו לעורר ההבלי דגרמי^{מט} שזה שורה בתוך הקבר גם בשבת ויום טוב, עד התחיה במהרה בימינו, ועל-כן יכולים להתפלל וכו'.

ובידנו מעשה רב מתלמידי רביה"ק שלא נמנעו לעלות על ציונו גם בראש חודש, כמובא בימי מוהרנ"ת (חלק ב סי' כג) וז"ל: ביום ערב ראש חודש הנזכר לעיל, בא לעת ערב הרבני הויתק מורנו הרב רבי שמואל איזיק גרו יאיר שנתעכב בדרך, ולא היה עמנו על ציון הקדוש בבקר, ולא בא עד סמוך למנחה ועדן לא טעם כלום, והיה בדעתו לילך תכף על הבית עלמין, אבל ראיתי שהוא לו לטרח גדול כי בא מקור גדול ונתיגע בדרך והיום ירד מאד ועפכתי אותו קצת, ותכף נתרצה לומר, טוב שאלף למחר בראש חודש, וישב לאכל.

ובלילה היה עמנו על התנאים ובבקר הלך על ציון הקדוש, וכשחזר משם נתעורר לי חשק לילך גם כן, אף על פי שביום אתמול היה בדעתי לבלי לילך בראש חודש, מחמת שהיה בדעתי להתעכב עוד איזה ימים באומאן, אבל עכשו מחמת שהלך רבי שמואל איזיק עם איזה אנשי-שלומנו, נתעורר לי חשק על כן הלכתי והתפללתי שם ופרשתי שם שיחתי קצת ועל ידי זה נתחזקתי יותר בענין נסיעתי.

מבואר שגם אם לכתחילה חישב מוהרנ"ת מאיזה סיבה שלא ללכת באותו ראש חודש על הציון¹ (ויש אומרים שחשש מנתינת טעדי למתנגדים בזה), אבל למעשה הלכו מוהרנ"ת ומוהרש"א להתפלל על הציון הקדוש, ולא חששו כלל שמא אין רבינו הקדוש נמצא שם ביום זה.

ובהמשך דברי הדברי תורה: ולפלא, כי שמעתי מחסיד תלמיד חכם זקן אחד בשם רבינו הקדוש החוזה מלופלין זי"ע, כי דרכו היה לצוות לילך בעת צרה להתפלל על קבר הגאון הקדוש הרב רבי שכנא זי"ע, השוכן שמה בלופלין (חותנו של רבינו הרמ"א זי"ע), ופעם אחת באו לפניו להתפלל על חולה אחד בחול המועד, וציוה לילך על קבר הנזכר לעיל. ושאלוהו הלא היום חול המועד, ואמר מה זה אם יום טוב הוא או חול המועד, כי רק הנשמות עולות למעלה. וגם חלק הנפש השוכן על הקבר.

מח. כוונתו אף על פי שהנפשות עולות.

מט. הבל העצמות.

ג. ציוין כי מוהרנ"ת כבר היה על הציון בערב ראש חודש (כמובא שם), ומהמשך דבריו - "מחמת שהיה בדעתי להתעכב עוד איזה ימים באומאן" - משמע שבלאו הכי היה הולך לכתחילה להשתטח על הציוה"ק, ויתכן שהיה זה רק בהכרח השעה, ולא מפני שיום זה הוא ראש חודש בדווקא.

הראש השנה שלי

אָבֵל עַל כָּל פְּנִים הֶהְבֵּלָא דְגֵרְמָא נִשְׁאַר גַּם אַז עַד הַתַּחֲיָה, וְכַח קִדְשָׁת הֶהְבֵּלָא דְגֵרְמָא
שֶׁל הָרֵב רַבִּי שִׁכְנָא הַנּוֹזֵכַר לְעִיל עֲדִיף יוֹתֵר מִשְׁאַר צִיּוֹן שֶׁל אַחֵר.

ההבלא דגרמי מקושר ומיוחד לעילא ולעילא ויכול לתקן הכל

וְעִינֵי בְּלִיקוּטֵי הַלְכוֹת יוֹרֵה דַּעָה, הַכֹּשֶׁר כָּלִים הַלְכָה ד' אוֹת ז': אָבֵל בְּאַמַּת הַצִּדִּיק
גַּם בַּעַת מִיתָתוֹ וְהַסְתַּלְקוּתוֹ מִמֶּשׁ אֵינוֹ מִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם לְגִמְרֵי, חֵס וְשְׁלוֹם,
כִּי עֲדִין נִשְׁאַר בְּהַעֲלָם חַיּוֹת נִפְלָא בְּתוֹךְ גּוֹפּוֹ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶבֶלָא דְגֵרְמִי
שֶׁנִּשְׁאַר אֶפְלוֹ אֶצֶל כָּל אָדָם וכו'. אָבֵל הַצִּדִּיק, בְּפֶרֶט הַצִּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה שׁוֹכֵף עֲצָמוֹ
מִכָּל וְכָל הוּא אֵינוֹ מֵת כָּלֵל, כְּמוֹ שֶׁאַמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוֹם לְבִרְכָּהּ, כִּי צִדִּיקִים בְּמִיתָתָן
קְרוִיִּים חַיִּים, כִּי גַם אַחֵר הַסְתַּלְקוּתוֹ מִקֶּשֶׁר וּמִיַּחַד בְּחִינַת חַיּוֹת גּוֹפּוֹ, שֶׁהוּא הֶבֶלָא דְגֵרְמִי
בְּעֵצָם חַיּוֹת דְּקִדְשָׁה וּמִקֶּשֶׁר וּמִיַּחַד כָּל חַיּוֹתָיו עַד לְעֵלָא לְעֵלָא וכו'. וְאַז הוּא עוֹסֵק
בְּתַקּוֹן נִפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִבְּחִיּוֹ מַחֲמַת שְׁאֵז עוֹלָה בְּכָל פַּעַם לְמַדְרֵגוֹת גְּבוּהוֹת
וְנִפְלְאוֹת וְנִשְׁגָּבוֹת כָּל כֶּף עַד שֶׁיְּכֻל לְתַקֵּן הַכֹּל.

וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת קַבְרֵי הַצִּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, כִּי שֵׁם עַל קַבְרוֹ שׁוֹרָה הַשְּׁאֵרָת נִפְשׁוֹ
הַקְּדוֹשָׁה כְּמִבְּאֵר בְּכַתְבֵּי הָאֶרֶץ זְכוֹרֵנוּ לְבִרְכָּהּ, וְנִפְשׁוֹ קְשׁוּרָה לְמַעֲלָה לְמַעֲלָה
וְכו', וְעַל יְדֵי זֶה הַכֹּל יְכוּלִּין לְהַתְתַּקֵּן וכו', כִּי מִי שֶׁקִּלְקַל וכו' וְכֵן כָּל מֶה שֶׁפָּגַם יוֹתֵר
וְיוֹתֵר, חֵס וְשְׁלוֹם, הוּא צָרִיף לְהַמְשִׁיךְ הַתַּקּוֹן מִמְּקוֹם הַגְּבוּהָ עוֹד יוֹתֵר, עַד שֶׁיֵּשׁ שִׁפְגָּמוֹ
כָּל כֶּף, בְּפֶרֶט עֲתָה בְּדוֹרוֹת הַלְלוּ שְׂאִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהַתְתַּקֵּן כִּי אִם עַל יְדֵי כַּח הַצִּדִּיקִים
שׁוֹכְנֵי עֶפְרָי, שְׁעַל יְדֵי שְׂבָאִים עַל קַבְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים, יְכוּלִּים לְהַמְשִׁיךְ שֵׁם בְּחִינַת הָאֶרֶת
פִּי שְׁנַיִם, שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינָה גְבוּהָ וְעֲצוּמָה מְאֹד, שְׁעַל יְדֵי זֶה גַּם הוּא יְכוּל לְהַתְתַּקֵּן אֶפְלוֹ
אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא.

וְכָל זֶה הוּא גַם אֶפִּילוֹ עַל יְדֵי הַהִבְלִי דְגֵרְמִי לְבַד (כְּמִבּוֹאֵר שֵׁם לַהֲדִיא) שֶׁשׁוֹכֵן בְּתוֹךְ
גּוֹפוֹ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא בְּכָל עֵת, אִף גַּם בִּשְׁבַת וַיּוֹם טוֹב, עַד הַתַּחֲיָה כְּנוֹזֵכַר לְעִיל.

עובדות והנהגות גדולי ישראל בכל הדורות

וְהִנֵּה בְּמַגִּיד מִיִּשְׂרָאֵל הַנּוֹזֵכַר לְעִיל נֵא, מִבּוֹאֵר שֶׁזֶה הִיָּה בַּחַג הַסּוּכוֹת וְאִף עַל פִּי כֵן
הִגִּיעַ תַּעֲנוּג וְשִׂמְחָה לְרֹשֶׁב"י בְּזֶה שֶׁלְּמַדּוֹ אִזּוֹהַר עַל קַבְרוֹ וּבִכְפֹּר הַסְמוּךְ לוֹ.

וּבִסְדֵּר הַדּוֹרוֹת (מוֹעֵתָק גַּם בִּסְפֵּר חֵיבַת יְרוּשָׁלַיִם מֵאִמֵּר גְּלִילוֹת אֶרֶץ אוֹת כ"א): יַחְזַקְאֵל הַנְּבִיא
נִפְטָר וכו' וְנִקְבֵּר בְּבֶבֶל וכו', וְכֵן כִּיפָּה עַל קַבְרֵי יַחְזַקְאֵל וכו' וַיַּעֲשׂוּ כְּנֶסֶת

נא. זה לשונו שם: "ורשב"י ובנו שמחו לקראתכם בקרובתכם זוהר על מערכתם ובכפר הסמוך להם".

הראש השנה שלי

גְּדוּלָה סְמוּךְ לָהּ וְכו', וּבָאִים מֵאַרְץ מֶרְחָק שָׁם, לְהִתְפַּלֵּל שָׁם מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹם פְּפוּר, וְגַם רֹאשׁ הַגּוֹלָה בָּא לְשָׁם עִם רֵאשֵׁי הַיְשִׁיבוֹת מִבְּאֶגְדֵּר, וּמוֹצִיא סֵפֶר תּוֹרָה גְּדוֹל מִכֶּתֶיבֶת יְחִזְקָאל הַנָּבִיא וְקוֹרִים בּוֹ בַּיּוֹם הַכִּיפּוּרִים וְכו'.

וכך נהגו בדורות שלפנינו, וגם בימינו, חסידים ואנשי מעשה וביניהם אנשים רמי מעלה ומקובלים, המתנהגים על פי האר"י ז"ל, לשבות שבתות במירון על ציון הרשב"י זי"ע. ובפרט אנשי שלומנו הוותיקים עובדי ה', מאז ומקדם ועד היום נוהגים לשבות שם שבתות (וכידוע מדברי רבינו גודל המעלה הנפלאה לשבות אצל הצדיק).

וכן גם בראש השנה גופא, ידוע ומפורסם שהיו מאנ"ש החשובים מאוד שהיו עולים על ציונו הקדוש בליל ראש השנה, כפי שידוע מהחסיד רבי מרדכי סוקולובר ז"ל^{נב}, ומעולם לא עלה על דעת מי שהוא לפקפק על זה. ובזכרוני ששמעתי מזקני אנ"ש שאנ"ש באומן נהגו להתפלל על הציוה"ק גם ביו"ט פסח.

נב. עיין יקרא דחיי ערך רבי מרדכי סוקולובר, וזה לשונו: "דרכו היה שהלך על ציון אדמו"ר בראש השנה והיה אומר צדיקים במיתתם קרוין חיים".

הראש השנה שלי

פרק ג

ראש השנה אצל כלל הצדיקים ובמקום גניזתם

עד כה נתברר ונתאמת מה שנוגע להתאספות על ראש השנה אצל רבינו הקדוש בעצמו, שהוא דייקא על מקום גניזתו כפי ציוויו. עתה נבוא לבאר בעניין נוסף המבואר כמה פעמים בדברי רבינו ז"ל, והוא מנהג ישראל לנסוע לצדיקים על ראש השנה^ג.

אם כי בציפיתנו אנו מצפים שנזכה בכל ימינו לקיים דבריו, ולבוא אצלו לאומן על ראש השנה, אבל יסודי הראש השנה של רבינו הקדוש, תורה הם וללמוד אנו צריכים, ומה גם שמתעלומות גזירותיו ית', אשר משנה את העיתים ומחליף את הזמנים לטב ולמוטב, כבר היה לעולמים, וגם בימינו אלה, שהלכות פרשה זו נדרשו לדאבוננו להלכה ולמעשה, כאשר נשמו דרכי ציון מבלי באי מועד מחמת המציק, ומן הראוי שיהיו סדורים לפנינו שורשי הדברים, והם:

א. האם נסובה כוונת רבינו באילו התורות^ד רק לעניין הנסיעה אליו בעצמו, כמו שנראה לכאורה מלשונותיו הקדושים בעוצם הפלגתו אודות הנסיעה אליו דייקא על ראש השנה (חיי מוה"ר - "גודל יקרת הראש השנה שלו"). ובפרט ממה שמבואר בדבריו (שם סי' תה) וזה לשונו הקדוש: **עָנָה וְאָמַר הָרֹאשׁ-הַשָּׁנָה שְׁלִי הוּא חֲדוּשׁ גְּדוֹל, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ שְׁאִין הַדָּבָר הַזֶּה בִּירְשָׁה מַאֲבוּתִי, רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נָתַן לִי זֹאת בְּמִתְנָה שְׁאִנִּי יוֹדֵעַ מִהוּ רֹאשׁ-הַשָּׁנָה. לֹא מִבְּעֵינֵי אֲתָם כֻּלְּכֶם בְּיֻדְאִי תְלוּיִין בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה שְׁלִי, אֲלֹא אֶפְלוּ כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ תְלוּי בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה שְׁלִי.**

ג. הדבר ברור ואין צריך לפנים כי הראש השנה אצל רבינו בעצמו עולה על הכל, היינו לנסוע על מקום גניזתו (וכפי שמבואר עניין זה באר היטב לעיל פרק א'), ובזמן שאפשר לנסוע אליו מחוייבים אנו לציית לציוויו המפורש ולבוא אליו דייקא, והדברים ידועים וברורים. ולא אתינו בכאן אלא ללמוד מן המפורש והגלוי על הנראה כסתום, בזמן שאין אפשרות לנסוע אליו לאומן, להתוודע ולהגלות כי גם בזמן כזה, יש ויש לנו הלכה ברורה ומפורשת יוצאת מפי אור האורות רביה"ק זיע"א, על החובה המוטלת עלינו לעת כזאת.

גד. שבהם מגלה רבינו ז"ל עניין הנסיעה לצדיקים על ראש השנה.

הראש השנה שלי

משמע מזה דענין ההתקבצות אליו בפרטות על ראש השנה הוא ענין בפני עצמו, והוא נעלה למעלה למעלה מענין מנהג ישראל הכללי המוזכר בדבריו הקדושים להתאסף בכללות אצל שאר צדיקים על ראש השנה. - או שמא הכוונה כפשטות דבריו הקדושים בליקו"מ, שכוונתו ממש על נסיעת 'העולם', היינו כלל בני ישראל הכשרים, לכל צדיקי הדור.

ב. אם תמצי לומר שכל צדיק הוא בכלל דבריו, האם הנסיעה אל קבר הצדיק בראש השנה, לא נתחדשה רק לגבי אדמו"ר ז"ל לאחר הסתלקותו, ואין לך בו אלא חידושו, או שגם שאר הצדיקים נרמזו בדבריו לעניין הנסיעה אל קברם בראש השנה.

ג. עוד יש לחקור, אם אזהרותיו לבוא אצלו בפרטיות על ראש השנה, הם כחטיבה נפרדת בפני עצמה, ואין להם שום שייכות עם מנהג ישראל הנ"ל לנסוע לצדיקים על ראש השנה, או שבאמת שורש וטעם אחד להם, ואדרבה, אותו הטעם המבואר בדבריו הקדושים על מעלת מנהג ישראל לנסוע לצדיקים על ראש השנה, הוא עצמו הטעם על הפלגת אזהרתו לנסוע אליו ביותר על ראש השנה, וכמו שנבאר בעזרת השי"ת.

העולם נוסעים לצדיקים

הנה, עניני התיקונים הנפלאים והמתקת הדינים שנעשים על ידי הנסיעה ל"צדיקים" על ראש השנה, מצאנו בכמה תורות בליקוטי מוהר"ן, ורבינו מגלה לנו שזה סוד שורש מנהג ישראל לנסוע לצדיקים על ראש השנה.

וזוה לשונו בליקו"מ סי' ס"א: וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שְּׁנוֹסְעִין עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְצַדִּיקִים. כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא יוֹמָא דְדִינָא שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד בָּא עִם קִדְשָׁתוֹ וְצִמְצוּמָיו אֶל הַצַּדִּיק הַדּוֹר. שֶׁהוּא בְּחִינַת קִדְשֵׁי קִדְשִׁים, בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִּיה, וכו', שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים שְׁעָלֵיהֶם נִשְׁתַּת הָעוֹלָם. וְעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּקִים כָּל הַדִּינִים וכו'. וְעַל יְדֵי זֶה שְׁנִכְלָלִים יַחַד כָּל הַנְּפָשׁוֹת כְּנ"ל, עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה שְׁמֻחָה, בְּבְחִינַת (משלי י"ג): "אוֹר צַדִּיקִים יִשְׂמַח" וכו', וּמִזֶּה בָּא בְּחִינַת חֲדֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן וכו'.

וזוה לשונו שם בסי' רי"א: מַה שְּׁהָעוֹלָם נוֹסְעִין עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְצַדִּיקִים, כִּי עָקָר הַמִּתְקַת הַדִּינִין אֵינוֹ אֶלָּא עַל יְדֵי קִדְשָׁת וְטָהֳרַת הַמַּחֲשָׁבוֹת וכו', וְאֵי אִפְשָׁר לְבֹא לְמַחִין זָכִים אֶלָּא עַל יְדֵי הַתְקַשְׁרוֹת לְצַדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף", 'מֹשֶׁה הוּא בְּחִינַת מַחִין, וַיֹּסֶף הוּא בְּחִינַת צַדִּיק' וכו', וּבִשְׁבִיל זֶה נוֹסְעִין לְצַדִּיקִים וכו'.

וזוה לשונו בליקו"מ תנינא סי' מ': מִי שִׁידַע מֶאֱרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁטַעַם בְּאֵמַת טַעַם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הוּא יָכוֹל לְהַפִּיר בְּאַחַר, אִם הִיא אֶצֶל צַדִּיק עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה אִם לֹאוֹ וכו'.

הראש השנה שלי

כְּשֶׁפּוֹגַעַ וּמִתּוֹעֵד יַחַד עִם אָדָם שֶׁהָיָה אֶצֶל צָדִיק אֲמָתִי עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, הוּא מְחִיב לְהִרְגִישׁ אֶז טַעַם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

וְזֶה, לְשׁוֹנוֹ שֶׁם בְּסִי צ"ד שְׁמַעְתִּי מִפִּי הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהָיָה כְּתוּב אֶצְלוֹ תּוֹרָה עַל עֲנִין רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁצָּרִיכִין לְנַסֵּעַ לְצַדִּיקִים עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְהָיָה מְבָאָר שֶׁם מַעֲנִין שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים שֶׁמִּתְקַבְּצִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּשׁוֹזְכִין אֶז לְהִיּוֹת אֶצֶל הַצַּדִּיק. כִּי הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ, כִּי הוּא רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא גַם כֵּן בְּחִינַת רֹאשׁ, כִּי הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְכָל אֶחָד בָּא עִם מַחֲוֹ וְדַעְתּוֹ לְהַצַּדִּיק וּמִקְשֶׁר דַּעְתּוֹ וּמַחֲוֹ שֶׁבְּרֹאשׁוֹ, שֶׁזֶהוּ גַם כֵּן בְּחִינַת רֹאשׁ, לְהַצַּדִּיק שֶׁהוּא רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, נִמְצָא שֶׁנִּתְקַבְּצוּ שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים יַחַד וְכו'.

וְהִנֵּה, אִף שְׁבוּדָאֵי רִמְזוּ רַבִּיהֶ"ק בְּתוֹרוֹתָיו הַקְּדוּשִׁים אֵלּוּ בַּעֲקָר עַל עֲנִין הַנְּסִיעָה אֵלּוּ ז"ל, כְּמוֹ שֶׁהִזְהִיר עַל זֶה בַּכֹּמָה אֲזַהֲרוּתָנִי (וְכַפִּי שִׁיתְבָּאָר בַּהֲמִשָּׁךְ הַפָּרָק), אֲבָל בּוּדָאֵי אֵין מִקְרָא יוֹצֵא מִיָּדִי פִּשְׁטוֹ שְׁנִכְלָלִים בְּזֶה גַם שֶׁאֵר צַדִּיקֵי אֲמֵת שְׁבָדוֹר, כִּי עַל זֶה מוֹסֵב פִּשְׁטוֹת דְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים: "מָה שֶׁהָעוֹלָם נוֹסַעִים עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְצַדִּיקִים", זֹאת אֹמֶרֶת מָה שֶׁנִּהְיָה הָעוֹלָם בְּזִמְנֵנוּ שֶׁל רַבִּינוֹ לְנִסְעוֹ לְצַדִּיקֵי אֲמֵת שְׁבָדוֹר, וְאֵין בְּזֶה שׁוּם סִפֵּק, וְחִלְלָה לָנוּ לְהוֹצִיא דְּבָרִים מִיָּדִי פִּשְׁטוֹם¹¹.

ראיה ברורה שכל הצדיקים האמיתיים בכלל

וְאִם כִּי פִּרְט זֶה מוֹכַח לְכָל מַעֲיִין מִפִּשְׁטוֹם שֶׁל דְּבָרִים, נוֹסִיף עַל זֶה רֹאיה בְּרוּרָה מִתּוֹרָה אַחַת, לְלִמּוּד מִמֶּנָּה עַל הַכֹּלל כּוּלּוֹ. דְּבִלְקוּ"מ תִּנְיָנָא סִי' מ' הַמּוּבָא לְעִיל כְּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ "מִי שִׁיּוּדַע מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שִׁטְעַם בְּאֲמֵת טַעַם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הוּא יִכּוֹל לְהַכִּיר בְּאַחֵר אִם הָיָה אֶצֶל צַדִּיק עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה אִם לֹא וְכו' וְאִם הוּא צַדִּיק אֲמִיתִי אִם לֹא" (וּמִבָּאָר שֶׁם אַחֵר כֵּךְ גּוֹדֵל הַמַּעֲלָה הַנִּפְלְאָה לְהִיּוֹת אֶצֶל צַדִּיק אֲמִיתִי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה).

נֶה. רֹאיה חַיִּי מוֹהֲרֵ"ן 'גּוֹדֵל יִקְרַת הָרֹאשׁ הַשָּׁנָה שְׁלוֹ'.

נֶה. וְרֹאיה עוֹד לְשׁוֹן מו"ה הַחֲסִיד רַבִּי אַבְרָהָם שְׁטֵרֶנְהַאָרְץ זצ"ל (שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל מִכְּתָב צַח): כִּי בְּאַמֶּת לְאֲמִיתוֹ וְכו' שֶׁדְּבָרֵי אֲדוּמוֹ"ר הָקָה חַיִּים וְקוֹמִים לְעַד וּלְנֶצַח נִצְחִים, וּבִפְרִיזוֹ שֶׁצִּרְיָכִין לְהִאֲמִין הָעֵינָקוֹר בְּפִשְׁטוֹן שֶׁל דְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים זל"ה, כִּי בְּכָל הַתּוֹרָה כְּלָה בֵּין בְּתוֹרָה שֶׁבְּכָתֵב בֵּין בְּתוֹרָה שְׁבַע"פ, מִתְּחִילֵינוּ אֲנַחְנוּ מְקוּדָם לְהִאֲמִין בְּפִשְׁטוֹן כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב. אֲמֵת שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה נִתְלַקֶּת לְפָרֶדֶס"ס, אִךְ הִסִּיד וְהָעֵינָקוֹר הוּא פִּשְׁטוֹן שֶׁל דְּבָרִים, בְּפִרְט דְּבָרֵי אֲדוּמוֹ"ר ז"ל שֶׁהִזְהִיר אוֹתָנוּ עַל זֶה לִילֵךְ בְּתִמְיוּמוֹת וּבִפְשִׁיטוֹת בְּעִבּוּדַת הַשִּׁי"ת.

וּמֵאֵן דְּשִׁבִּיק פִּשְׁטוֹן שֶׁל דְּבָרִים שֶׁל רַבִּינוֹ זל"ה, [הוּא] נִרְגָּן מִפְּרִיד אֵלּוּף (מִשְׁלִי טו, כח), וּמִקּוֹשׁ כּוֹפֵר בְּפִשְׁיטוֹת בְּדְבָרֵי אֲדוּמוֹ"ר ז"ל. וְכֵן בְּכָל הַדְּבָרִים וְהַבְּנִינִים שֶׁל תִּלְמִידוֹ הַקְּדוֹשׁ הוּא אֲא"ז מוֹהֲרֵנ"ת ז"ל בְּלִיקוּטֵי הַלְכוּת, הָקָה עַל דְּבָרֵי אֲדוּמוֹ"ר כֶּךְ בְּפִשְׁיטוֹת גָּמוֹר, וְכָל מָה שֶׁשָּׁמַע מִפִּי הַקְּדוֹשׁ צָרִיכִין אָנוּ לְקַיֵּם כְּמוֹ שֶׁאָמַר, וְכִמּוֹ שֶׁנִּדְפַס בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים.

הראש השנה שלי

והנה איתא בחיי מוהר"ן סי' נד וז"ל: דבר עמנו מענין התורה הנדפסת בלקוטי תנינא סימן מ', המתחלת "מי שיודע מארץ ישראל, שטעם באמת טעם ארץ ישראל", ואמר שהוא היה יודע זאת מכבר כי הלא נסעתי לארץ ישראל, ומסתמא היה לי מקדם תאווה והשתוקקות לנסע לארץ ישראל, וגם חלם לי ארץ ישראל.

ופעם אחת היה אצלי איש אחד ודברתי עמו והתחיל להתעורר אצלי תשוקה וחמדה גדולה לארץ ישראל. ואחר כך שאלתי אותו אם היה אצל צדיקים על ראש השנה וספר לי שהיה אצל כמה צדיקים גדולים אמתיים על ראש השנה, ומחמת זה היה לי השתוקקות גדול פשדברתי עמו כמבאר בהתורה הנ"ל.

מוכח איפוא משיחתו של רביה"ק בעצמו, כי כוונתו אודות מעלת הנסיעה לצדיקים על ראש השנה, גם סובבת כפי פשוטו, על שאר הצדיקים אמיתיים שבדורו. שעל ידי שנמצאים אצלם בראש השנה זוכים להאמור בתורותיו הקדושים, ואין אחר דבריו המפורשים ולא כלום.

בענין הנסיעה לצדיקים דעתו גם על נסיעת אנ"ש אליו

ואם ישאלך לבך לאמר מה זאת, הלא אמר רבינו בפירוש שהשי"ת נתן לו במתנה את ענין הראש השנה¹². כלומר שכל ענין תיקוני הראש השנה שייכים לו ולא לאחר. ואם כן לכאורה היה נראה כי אין שייכות בין דברי רבינו בענין נסיעת העולם לצדיקים בראש השנה, לתיקוני "הראש השנה שלו" הנשגבים ביותר.

אך כדי להבין הדבר לאשורו, ראשית חכמה עלינו לסלק דעת וכול עצמנו, ונראה מה בפי גדולי אנ"ש תלמידי תלמידיו ממשיכי השארית הארת דעת אדמו"ר ז"ל בעולם.

וז"ל הרה"ק מוהר"נ אבד"ק טשעהרינ ז"ל, בספר פרפראות לחכמה בסי' ס"א, על מאמר "חדי רבי שמעון" הנ"ל, אחר שמזכיר שם ענין המאמר בסי' רי"א שנאמר באותו זמן שאמר המאמר שבסי' ס"א הנ"ל, וזה לשונו: ומכל המבואר לעיל נראה לעניות דעתי, שהמאמר הזה היה אצל רבינו ז"ל כעין צנאה לאנ"ש המקורבים אליו ז"ל, איך שהיה ההתנהגות אחר פטירתו ז"ל בענין ההתקרבות אליו ז"ל וכו'. גם רימז להם מגודל מעלת התיקון הגדול שנעשה על ידי הנסיעה לצדיקים על ראש השנה, וכו' וזה מוכן ממילא שגם ענין הנסיעה על ראש השנה לצדיקים, היה דעתו

12. חיי מוהר"ן סי' ת"ה.

הראש השנה שלי

ז"ל גם כן על ענין הנסיעה שנוסעין כל אנ"ש בכל שנה לאומין להשתטח על קברו הקדוש וכו'.

עיינ שם נפלאות במה שמאריך בזה, איך שכל הענינים המבוארים במאמר הנ"ל, שהקוטב שלהם הוא ענין מנהג ישראל לנסוע לצדיקים על ראש השנה, שבכל זה כיוון על הנסיעה של כל אנ"ש אליו, הן בחיים חיותו והן לאחר הסתלקותו, וכמו שכותב שם להלן: בפ"ט כפי מה שביאנו למעלה, מה שבעתים הללו אמר מה שמבואר בסי' רי"א, שמה שנוסעין על ראש השנה לצדיקים וכו', ובה גילה דעתו בפירוש שפונתו להתאסף יחד גם על קברו ז"ל להתפלל שם, כי עצמות יוסף הוא בחינת קבר הצדיק ממש וכו'. לעניות דעתי נראה, שהמאמר של חדי רבי שמעון הנ"ל היה כעין צוואה ממנו ז"ל, לרמז לאנ"ש על ענין ההתנהגות של אחר פטירתו ז"ל וכו', וליזהר ביותר בענין הנסיעה על ראש השנה לצדיקים. וכבר נתבאר שרימו גם על הקיבוץ של אנ"ש גם עכשיו על ראש השנה.

התיקונים אצל כלל הצדיקים נפעלים על ידו

הן נתבאר באר היטב בדבריו הקדושים, שבכל דברי תורותיו הנ"ל, בשורש טעם מנהג ישראל לנסוע לצדיקים על ראש השנה, רומז מלבד הפשט הפשוט, גם על ענין הנסיעה אליו ז"ל. ומבואר מזה באופן ברור, שהענין הנורא של הנסיעה אליו ז"ל על ראש השנה על פי אזהרתו, אינו ענין נפרד ונבדל מעצם מנהג כלל ישראל עם קדוש לנסוע לצדיקים על ראש השנה, ושורש וטעם אחד להם.

אך ממילא מובן, שאחרי אשר הוא ז"ל עלה והשיג טעם הדברים בשורשם, בזה נכלל הוא עצמו ביותר בשורש אלו התיקונים שנעשים על ידי הצדיקים בראש השנה, וכמאמר החכם 'אילו ידעתי הייתי' (וכפי שיבואר להלן בהרחבה). ושממילא גם המשכת אלו התיקונים על ידי שאר הצדיקים, על ידי הנפשות שמתאספים אליהם, נעשים גם הם על ידו.

[וקרוב מאד לומר שזהו עצמו ענין המבואר בסי' ס"א הנ"ל, בענין השכליים פרטיים ושכל הכולל שהשכלים פרטיים מקבלים ממנו, עיינ שם היטב. וידוע שבענין כלליות ופרטיות יש הרבה בחינות ואופנים, כי יש כלליות דכלליות ופרטיות ופרטי פרטיות. ונבין זאת ביותר כאשר נצרף דברי מוהר"א ב"ר נחמן הלוי ז"ל¹, שעיקר כוונת רבינו בדבר צדיקי אמת שמזכיר בדבריו הקדושים, היא לצדיקי יחידי הדורות ובעיקר וכו'.

נח. בכלל התשיעי המובא בהקדמת ביאור הליקוטים (ראה להלן הערה פ"ה).

הראש השנה שלי

רבינו פועל תיקוני הראש השנה בין כך ובין כך

ובדרך אגב, כאשר נתבונן בעוצם הפלגתו בגודל יקרת הראש השנה שלו, שאמר "הראש השנה שלי עולה על הכל" י"ט וכו', ו"שהוא עושה בראש השנה עניינים ותיקונים מה שבכל השנה גם הוא אינו יכול לעשות" ס, וש"כל ענינו הוא ראש השנה" סא וכן ש"כל עסקו הוא ראש השנה" סב, נראה מזה שכל כוחו בהמשכת תיקוניו בכל השנה (בחיייו ולאחר הסתלקותו), הכל תלוי בראש השנה (ויוכן כל זה על-פי מה שכתב בליקו"מ תנינא ס' א', שהצדיק אשר נכלל במקומו של עולם, ויודע שורש מקום כל נפשות ישראל, הוא יכול לעשות ראש השנה ולדון את כל אחד לכף זכות כפי מקומו).

מכל זה נראה פשוט שבין כך ובין כך, אם יהיו אנשיו אצלו ואם לאו, בהכרח הוא עושה מה שעושה בכל ראש השנה, כי בזה תלוי הכל וכנ"ל, אך שממילא מובן שכוח הצדיק מתחזק ביותר ויותר לאיך ערוך על ידי התלמידים והמקורבים הבאים אליו, וכידוע בזה המעשה מהבעש"ט הק' ותלמידיו זיע"א סג, וכמובא בדבריו הקדושים (ליקו"מ ס' קסו) בענין אלישע, שכשהיו תלמידיו עמו היה נקרא איש הא-לוקים, וכשהיה לבדו היה נקרא אלישע סתם סד.

נט. חיי מוהר"ן ס' ת"ג.

ס. חיי מוהר"ן ס' ת"ו.

סא. חיי מוהר"ן ס' ר"ב.

סב. שם.

סג. עיין בספר **מקור מים חיים** (פרשת נח), שמביא מספר **אור החכמה** (פרשת בהעלותך) וז"ל: שְׁמַעְתִּי מִהֶרֶב הַבַּעַשׂ ט נב"מ, שאירע לו באיזה זמן שהיה עומד ומתפלל עם חברים שלו תפילה בצבור, והנה התבכיא לא האריכו כמותו וסיימו תפלתם הרבה מקודם, והמתינו עליו זמן רב. וכשנתאסף להם הזמן להמתין, פנה כל אחד מהם לדרכו להצטרפות שלהם, ואחר זמן חזרו ונתקבצו לבית התפילה והמתינו עד שסיים תפלתו. **אמר להם אחר כך הבעש"ט הנה בזה גרמתם פירוד גדול במה שהלכתם לדרככם והנחתם אותי לבדי.**

והמשיל להם קישל, כי ידוע טבע העופות ליסע בחורף אל ארצות החמות, והנה פעם אחת ראו יושבי הקדינות ההם בתוף העופות עוף אחד יפה ומהדר מכל הגונים שבעולם, שלא ראו כמוהו מעולם, והוא יושב על עץ גבוה שאי אפשר לעלות אליו לתפוסו, וכששמע המלך מזה העוף ציון לקבץ הרבה אנשים, ונעמדו זה על כתפיו של זה, עד שיוכל העליון לתפוס בידו את העוף להביאו אל המלך, והנה בעת שעמדו האנשים כך זה על זה, התחילו התחתונים שבהם להתפאר אנה ואנה, עד שהעליונים שבהם נפלו ונתפצעו, והיו למשל ולשנינה וכו'.

וכן אמר להם הבעש"ט הנה טוב היה כשהיתם מחברים עמי בתפלה, אבל כשנבדלתם אותי לבדי וכל אחד פנה לדרכו, הנה נפל הכל, ומה שרציתי להשיג פרח גם כן ממני.

סד. וזה לשונו **שם**: כשהעולם אצל הצדיק אז יש לו ממשלה, כי אלישע פעם נכתב עליו איש האלקים ופעם אלישע סתם. ואמרו רבותינו, זכרונם לברכה (זוהר בשלח מ"ד) 'כשהיו בני הנביאים אצלו היה נקרא איש האלקים, וכשהיה לבדו נקרא אלישע סתם.

הראש השנה שלי

ואשר על כן כל מה שבאים אליו יותר נפשות, יש לו כוח יותר להמשיך תיקוניו הנפלאים עבור אלו הנפשות, וגם עבור כל העולם אף אלו שאינם אצלו כלל, כמבואר בחיי מוהר"ן סי' ת"ה שאמר: "לא מבעיא אתם כולכם בודאי תלויין בראש השנה שלי, אלא אפילו כל העולם כולו תלוי בראש השנה שלי".

ממילא גם בשנים שמחמת המניעות נמנע מאנ"ש להתאסף אליו, בוודאי שהוא עוסק בתיקוניו הקדושים שכל העולם תלוי בהם - יהיה מה שיהיה, ופשוט שגם אז כל תיקוני הראש השנה שנפעלים על ידי שאר הצדיקים האמיתיים, שבני ישראל הכשרים נוסעים אליהם, הינם תלויים בו ונפעלים על ידו.

"שאני יודע" – אילו ידעתיו הייתי

ובכל זה נבין ביותר לשונו הקדוש בחיי מוהר"ן (סי' ת"ה) וז"ל: עֲנֵה וְאָמַר הָרֹאֵשׁ הַשָּׁנָה שְׁלִי הוּא חֲדוּשׁ גָּדוֹל, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ שְׁאִין הַדָּבָר הַזֶּה בִּיְרֵשָׁה מְאֻבּוֹתִי, רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נָתַן לִי זֹאת בְּמַתָּנָה שְׁאֵנִי יוֹדֵעַ מֵהוּ רֹאשׁ הַשָּׁנָה.

והנה אותיות בולטות ומצטרפות בביאור לשונו הקדוש "ראש השנה שלי וכו'", דלכאורה הוא מופלא מדעתנו מהו הלשון "שלי"? אבל ממה שאמר שם "רק השי"ת נתן לי במתנה שאני יודע מהו ראש השנה", מבואר מזה שענין השגתו וידיעתו בשורש מהות הראש השנה, זהו בעצמו ענין קבלתו במתנה את הראש השנה, כי על ידי הידיעה נכללים בעצם הדבר הנודע ומושג כידוע^ס, ומובא בדברי רבי אברהם ב"ר נחמן ז"ל כמה פעמים^ס, ושורש הדבר הזה הוא המאמר המובא ברמב"ם ז"ל (פ"ב מהלכות יסודי התורה ה"י) "הוא ודעתו אחד", ואין להאריך בענינים דקים ורוחניים כאלו כי במופלא ממך וכו'.

וממילא מבואר על-פי דברי הפרפראות לחכמה הנ"ל, שכל המאמר 'חדי רבי שמעון' הנ"ל עם שאר המאמרים השייכים לזה, הם הם עצמם עצם השגתו במהות ראש השנה (וקבלתו את הראש השנה במתנה), אחר שהלבישם וצמצמם באלפי אלפים וריבי רבבות צמצומים ולבושים כידוע^ס, וכזה בעצמו נכלל השגתו וידיעתו את שורש טעם מנהג ישראל לנסוע לצדיקים אמתיים על ראש השנה, ואשר מחמת זה בעצמו נעשים ביותר ויותר אלו התיקונים על ידי שבאים אליו בעצמו והבן.

סה. עיין בליקו"מ סימן כ"א: "כי על ידי הידיעה נכללים בו, כמאמר החכם 'אלו ידעתיו, הייתי'".

סו. עיין בביאור הליקוטים סי' ה; סי' כא; סי' סד ועוד.

סז. עיין בהקדמות ליקו"מ; ובחיי מוהר"ן סי' ש"ס וזה לשונו: אָמַר, אֵינִי אוֹמֵר לָכֶם מִתּוֹרַתִּי כִּי-אִם הַפְּסֻלֶּת וְהִיא נְמוּקָה אֶלְפִי אֶלְפִים וְרַבֵּי רַבּוֹת מִדְּרָגוֹת מִקְפִּי מֵהַ שְׁאֵנִי מוֹשִׁיגָה, וְאֵינִי יָכוֹל לוֹמַר נְמוּקָה יוֹתֵר.

הראש השנה שלי

ועל פי כל האמור יוכן בעליל לכל בעל שכל ישר, שעניני התיקונים הנפלאים שנעשים על ידי הנסיעה על קברו של רבינו ז"ל, הם הם עצמם שנעשים גם כן - על כל פנים באיזה בחינה - על ידי הנסיעה לשאר קברי הצדיקים ס"ח.

ועל כן מוכן ממילא שבכל איזה מקברי הצדיקים האמיתיים שנהיה אצלם בראש השנה ס"ט, נקבל על ידם את תיקוני הראש השנה שפועל רבינו, וכמבואר באר היטב בדברי החסיד הקדוש רבי ישראל קרדונר ז"ל", ובדברי הרב החסיד כש"ת מוהר"א שטרנהארץ ז"ל ע"א. ואל איזה מי מקדושים אשר בארץ נפנה, יהיו עיננו ולבנו אל צדיק דורנו, הוא רבינו הקדוש העוסק בתיקוני נפשות ישראל עד ביאת משיחנו בב"א (אשר באמת כך הוא גם בהליכתנו אל קברי הצדיקים גם בשאר ימות השנה ע"ב).

גם במקום קושיות משנה לא זזה ממקומה

אמנם, צריך אני למודעי, שכל ההסברים שאני נותן לפניך, אף שהם פשוטים וברורים ומיוסדים על יסודות נאמנים ומתיישרים על כל לב מבקש אמת, בכל זאת אינם אלא לרווחא דמילתא כי גם אם נדע ליישב סתירות או לא נדע, דברים המפורשים אינם זזים ממקומם. ואם ריק הוא - מכס. ובשביל הקושיות אין הדברים זזים ממשמעותם הפשוטה והברורה.

סח. ופעם אחת, בשנים שלא היתה אפשרות לבוא לאומן, שאל אחד מאברכי אנ"ש את החסיד רבי שמואל שפירא, מה יעשה ומה יסיבה שהיא אינו נוסע למירון, וישאר בירושלים על ראש השנה להתפלל שם עם אנ"ש, אבל הוא חפץ בתיקונים שכתב רבינו, וענה לו רבי שמואל ז"ל שיתאמץ במשך הראש השנה להיות עכ"פ על ציונו של 'שמעון הצדיק'.

סט. מחמת שאין אפשרות לנסוע אל מקום גניזתו הקדושה של רבינו ז"ל בעצמו.

ע. שכתב במכתבו שתלמיד מוהרנ"ת שדרו בא"י קבעו: "ליסע על ראש השנה למירון להשתטח על הציון התנא אֱלֹקֵי רַבִּי שְׁמֹעוֹן בֶּן יוֹחָאי, וְלִקְשֹׁר עַל יָדוֹ גַּם לְרַבִּינוֹ הַקָּדוֹשׁ. וְאִמְנָם שֶׁם [באומן] הַהִתְגַּלּוּת שֶׁל רַבִּינוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּיוֹתֵר, כִּי שָׁם בְּאַתְגָּלְיָא וְכָאן [במירון] בְּאַתְפָּסְיָא, אֲכַל גַּם לָזֶה צָרִיכִין".

עא. ראה להלן פרק ו' - "צאי לך בעקבי הצאן".

עב. וכפי שמספר מו"ה רבי יצחק בן מוהרנ"ת במכתבו (בסוף ספר עלים לתרופה), על השתטחותו על קברי הצדיקים ביום ה' אב - הילולא דרבינו האר"י הקדוש - וזה לשונו: וְבַיּוֹם ו' עָרַב שַׁבָּת קוֹדֵשׁ הָיָה הַיֶּאֱרָצִיט שֶׁל כְּבוֹד הַצַּדִּיק יְסוֹד עוֹלָם הָאֱרָ"ל, וְהִלְכְּתִי עַל הַצִּיּוֹן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ וְכו', וּמִשָּׁם הִלְכְּתִי לְהַקְבֵּר הַצַּדִּיק הַקָּדוֹשׁ רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יֶאֱזִיר וְכו', הַכֹּל נִתְחַבֵּר אֲצִלִּי עִם צִיּוֹן הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַנֶּחֱל נֹבֵעַ מְקוֹר הַחַיָּה וְצוּק"ל, מְקוֹשׁ כְּאִילוֹ אֲנִי עוֹמֵד בְּשֵׁם, וּבְאַמֶּת הַכֹּל אֶחָד.

ובמכתבי תלמיד מוהרנ"ת החסיד רבי נתן ב"ר יהודה שכותב [במכתב מחודש אייר תרמ"ג] ז"ל: "וְלִמְעַנֵּן ה' תְּהִי בְּשִׁמְחָה עַל הַלֵּלָא רַבָּא [דרשב"י במירון] כִּי רַבִּינוֹ ז"ל בְּנֻדָּא גַּם בֶּן יְהִיָּה שָׁם".

הראש השנה שלי

ולדוגמא ענין הקושיא הנזכרת לעיל יי. וכי אם לא נדע ליישבה האם נוכל לשנות את האמת הברור, ולומר שדברי רבינו "וזה בחינת מה שהעולם נוסעים על ראש השנה לצדיקים" אינם מוסבים גם על שאר צדיקי אמת, כמו שהוא פירוש המילות כפשוטם וגם נתברר בראיה מוצקה כנזכר לעיל?!

זולת מה שבאמת הדברים מבוארים ומוסברים לעיל באר היטב. שאין בזה שום סתירה כלל, כי אם אדרבה שניהם צדקו יחדיו והכל הולך אל מקום אחד.

תיקוני ראש השנה בקברי כל הצדיקים

והנה בתורה רי"א הנ"ל, מבאר רבינו עניין "מה שהעולם נוסעין בראש השנה לצדיקים", ומקשר עניין זה עם הפסוק (שמות יג, יט) "ויקח משה את עצמות יוסף" עיין שם.

וכתב בחיי מוהר"ן סי' נט: ובראש-השנה נאמר מאמר חדי רבי שמעון סימן ס"א, וְשֵׁם מְבַאֵר בְּיוֹתֵר עֲנִיָּן זֶה שְׁנוּסְעִין עַל רֹאשׁ-הַשָּׁנָה לְצַדִּיקִים, וְעֲנִין פְּלֵהוּ בְּמַחֲשָׁבָה אֶתְבָּרְרוּ רַק שֶׁבָּכָאן בְּסִימָן רִי"א מְרָמֵז גַּם מֵעֲנִין נִסְיָעָה עַל קְבָרֵי צַדִּיקִים בְּבַחֲיִנַת וִיקַח מֹשֶׁה אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף וְכו'.

ועל זה הוסיף בפרפראות לחכמה סי' ס"א אות י"ד: וְכֵּן גִּילָה דַּעְתּוֹ בְּפִירוּשׁ שְׁפָנוֹתוֹ לְהִתְאַסֵּף יַחַד גַּם עַל קְבָרֵי ז' לְהִתְפַּלֵּל שָׁם, כִּי עֲצָמוֹת יוֹסֵף הוּא בְּחִינַת קָבֶר הַצַּדִּיק מִמָּשׁ וְכו'.

ומכאן, שכל מה שמבאר רבינו אודות הנסיעה לצדיקים על ראש השנה בחיים חיותם, שכוונתו היא כאמור לכלל הצדיקים האמיתיים, אותם תיקונים נפעלים גם לאחר הסתלקותם על ידי שבאים על קבריהם בראש השנה.

עניין הנסיעה ל"קבר" הצדיק בר"ה ומקורותיו

אכן, עדיין נמצאו מערערים שהמציאו חדשות, שאם כי אמת שיש עניין לתיקוני הראש השנה לנסוע גם לשאר צדיקים אמיתיים (כשאינן אפשרות לקיים העיקר ולבוא אליו ז"ל), כי הלא כן היא משמעותם הברורה של דברי רבינו. אמנם, טוענים הם, הלא מנהג העולם לא היה אלא לנסוע לצדיקים שהם בחיים חיותם בעלמא הדין, ואם כן גם כוונת רבינו אינו אלא בכהאי-גוונא.

עג. במה שמבאר מעלת "הנסיעה לצדיקים" היינו לכלל הצדיקים, ומאידך אמר שהשי"ת נתן לו דייקא את הראש השנה במתנה.

הראש השנה שלי

ולפי זה הם קובעים, שמה שרבינו רצה שיבואו אליו על ראש השנה גם לאחר הסתלקותו, היינו במקום גניזתו, אין לך בו אלא חידושו, דהיינו שרק אצל רבינו בעצמו נאמר העניין המיוחד הזה, אבל לא לגבי שאר הצדיקים, כי אצלם ענייני התיקונים שייכים דווקא בחיים חיותם.

ובאמת, גם אילו לא היו לנו ראיות מפורשות נגד דבריהם, גם אז לא היינו מקבלים דבריהם, כי הם נגד הסברה ודרכי ההבנה של התורה. כי הלא לפי דברי רבינו בתורה הנ"ל מבואר שעניין הנסיעה אליו בחייו, הוא מאותו טעם שגילה בסוד המנהג לנסוע לשאר הצדיקים האמיתיים, ואחר שגילה דעתו שעניין זה בעצמו שייך גם על אחר הסתלקותו (כמבואר בפרפראות לחכמה בסי' ס"א ע"ד). אם כן הוא הדין שגם לשאר צדיקים נמצא אותו העניין שהיה בימי חייהם גם לאחר הסתלקותם, דמהיכי תיתי לחלק ביניהם ולהפריד בין הדבקים?

[ועיין בביאור הליקוטים על מאמר 'חדי רבי שמעון' הנ"ל, ותראה שמבאר שם מתוך עומק דברי רבינו בסוד הנסיעה לצדיקים, שעניין זה נעשה ביותר אחר הסתלקות הצדיק. ועיין שם שכולל בזה עניין הסתלקות משה רבינו על ידי מריבה, ועניין הסתלקות רשב"י בל"ג בעומר, ועניין הסתלקות רבינו, עיין שם היטב ותשבע נחת ע"ה].

הנסיעה לקברי צדיקים בר"ה הוא עניין כללי

עוד זאת, הלא באותו הזמן של אמירת תורה ס"א הנ"ל, נאמרה גם תורה רי"א על עניין מנהג העולם לנסוע לצדיקים על ראש השנה, שעניין זה כבר נכלל בתוך דבריו שבתורה ס"א, אלא ששם (בסי' רי"א) הוסיף לרמז את עניין לקיחת משה את עצמות יוסף. וכתב על-זה בחיי מוהר"ן סי' נ"ט וזה לשונו: **וּבְרֹאש-הַשָּׁנָה נֶאֱמַר מֵאֲמַר חֲדֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן סִימֵן ס"א וְשֵׁם מִבְּאֵר בְּיֹתֵר עֲנִין זֶה שְׁנוֹסְעִין עַל רֹאשׁ-הַשָּׁנָה לְצַדִּיקִים, וְעֲנִין כְּלָהוּ בְּמַחֲשָׁבָה אֶתְבָּרִירוּ, רַק שֶׁבְּכָאן בְּסִימֵן רִי"א מְרַמֵּז גַּם מְעַנֵּן נְסִיעָה עַל קִבְרֵי צַדִּיקִים בְּבַחֲיִנַת וִיקַח מֹשֶׁה אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף.**

הרי מבואר להדיא שעניין הנסיעה על קברי צדיקים בראש השנה הוא עניין כללי, ונכלל בתוך אותו סוד עצמו של הנסיעה לצדיקים חיים על ראש השנה (ואלא

עד. זה לשונו שם: וְזֶה מוֹבֵן מִמִּילָא שְׁגַם עֲנִין הַנְּסִיעָה עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְצַדִּיקִים, הִיָּה דַעְתּוֹ ז"ל גַּם כֵּן עַל עֲנִין הַנְּסִיעָה שְׁנוֹסְעִין כָּל אֲנָשׁ בְּכָל שָׁנָה לְאוּמִין לְהַשְׁתַּטֵּחַ עַל קִבְרוֹ הַקְדוּשׁ.

עה. ראה בהרחבה להלן פרק ד' וה'.

הראש השנה שלי

שגדולת עניין זה להיות על קברי צדיקים בראש השנה, את זה גילה רבינו בעצמו ולא היה ידוע מצד מנהג העולם, אבל רבינו מגלה את זה גופא שבאמת עניינם אחד).

עניין 'קברי הצדיקים' נאמר לגבי ר"ה או שמא לגבי ער"ה?

אך אחר כל זאת, עדיין נשמע קול המערערים, ברעיון והמצאה חדשה, דאף שכל דיבורי רבינו שם (סי' ס"א וסי' רי"א) נאמרים על ראש השנה עצמו, אבל מה שרימז בזה עניין קברי הצדיקים, כוונתו רק על ערב ראש השנה.

ובנו מסקנתם על כמה דקדוקים שאין בהם ממש, היינו: א' ממה שרבינו מתחיל לייסד דבריו על מנהג העולם לנסוע לצדיקים חיים על ראש השנה, "ואין מסתבר" שמוסיף בזה לרמז גם על עניין הנסיעה לקברי צדיקים שזה לא היה בכלל המנהג. ב' ש"דוחק" לומר שעניין חידוש כזה יסתפק רבינו לרמזו רק בדרך רמז ולא בפירוש. ג' שהלשון בחיי מוהר"ן סי' נ"ט שכותב: "בסימן רי"א מרומז גם מעניין נסיעה על קברי צדיקים". "משמע מזה" שמדבר על עניין ידוע, והרי לנסוע על קברי צדיקים זהו גילוי חדש שלא היה ידוע עד כה.

ומפני אלו הדוחקים (לפי דעתם) נכנסו בדוחקא בתר דוחקא ובאו למסקנא התמוהה שמה שכתוב בחיי מוהר"ן הנ"ל, שרבינו רימז גם על עניין קברי צדיקים, כוונתו להמנהג המובא בשולחן ערוך י"י לילך על קברי צדיקים בערב ראש השנה...

אין לחלק ולפלוג עניינים שבדיבור אחד נאמרו

והנה מבלי שנפריך את דבריהם ממקום אחר, הלא ממקומו הוא מופרך, שבכדי ליישב איזה דוחקים קלושים (שבאמת כל מעיין יראה שגם זה אינו), נכנסו בדוחק גדול ועצום לעשות "פלאגיון דיבורא", שלגבי מה שרבינו מזכיר מצדיקים חיים כוונתו על ראש השנה, ומה שרומז על קברי צדיקים כוונתו על ערב ראש השנה, אף ששניהם בדיבור אחד נאמרו, הנשמע כזאת?

אבל אף אם נתאמץ לדחוק כדבריהם, הלא לכל-הפחות היה צריך בחיי מוהר"ן שם להוסיף תיבת "ערב" ראש השנה, כמתחייב מחוקי הלשון, וכמובן גם לבר בי רב.

עוד מוכרע הדבר מיניה וביה, דאם הכוונה במה שכתב בחיי מוהר"ן "קברי צדיקים", הוא על המובא בשולחן ערוך מנהג ההליכה על קברי הצדיקים בערב ראש השנה, אם כך היה צריך לכתוב (בחיי מוהר"ן) שבסי' רי"א מרומז מעניין "ההליכה" על

הראש השנה שלי

קברי הצדיקים, כלשון השו"ע, ולא לנקוט בתיבת "נסיעה" שמשמשת בכל מקום על הנסיעה לצדיקים על ראש השנה עצמו.

ובר מן כל דין, הנה עניין זה המבואר בחיי מוהר"ן הנ"ל, נכתב גם כן בפרפראות לחכמה בסי' ס"א, ושם כתב בלשון זה: "ובזה גילה דעתו בפירוש (ולא ברמז) שכוונתו להתאסף יחד גם על קברו ז"ל להתפלל שם", והלא בזה פשוט שהכוונה על ראש השנה בעצמו וכנ"ל ע"י (וגם מערערים אלו מודים שהנסיעה אל רבינו במקום גניזתו, זה שייך גם לאחר הסתלקותו בראש השנה ולא רק בער"ה).

ועל כרחק הכל כפי פשוטו, והדברים המבוארים בליקו"מ סי' רי"א הנ"ל ובחיי מוהר"ן הנ"ל ובפרפראות לחכמה, ניצבים כולם על מקומם בשלום, שמה שרימז רבינו בסי' רי"א על הנסיעה לקברי צדיקים, כוונתו על ראש השנה שמזה דיבר עד כאן, וממילא דבר זה הוא בכלל עניין הנסיעה לצדיקים חיים על ראש השנה, המבואר שם, הכל כפשוטו וכמשמעו בלי שום עקולי ופשוירי. ובה נפל כל הבניין ופרחו כל הסברות והדקדוקים שאינם.

סוף דבר: כלל הצדיקים האמיתיים בכלל עניין 'עצמות יוסף'

והדרינן לדידן, כי מאמר זה (תורה רי"א) עוסק בתיקונים הנעשים על ידי הנסיעה של "העולם" לצדיקים, והוא כולל כפשוטו גם את כל הצדיקים האמיתיים, ועל זה גופא רמז שם רבינו מעניין "עצמות יוסף", ומבואר שאחר שגילה רבינו תוקף סוד פנימיות העניין במנהג הנסיעה לצדיקים בחייהם, נתחדש עוד שגם לאחר הסתלקותם חי וקיים עניין זה אף לגבי ההתאספות על מקום גניזתם.

ודברינו אלה תמצא באר היטב, לעובדא ולמעשה, במכתבו הקדוש של רבי יצחק בן מוהרנ"ת ז"ל בסוף ספר עלים לתרופה וזה לשונו: ובפ'ט ב'ע'ת ש'הייתי על ציון הקדוש של האר"י ז"ל בערב ראש השנה וכו', ומשם קשרתי עצמי בזכותו להקיבוץ שלנו ע"י.

עז. כמבואר בארוכה לעיל בפרק א'.

עח. וכפי הנראה ממכתביו מחמת הקושי העצום שהיה אז לערוך נסיעות, שגם היה כרוך במס"נ, לא היתה כלל יכולת לקיים את ימי ראש השנה על ציון הרשב"י, מה גם להביא מנין של אנ"ש לשם כך (הקיבוץ שם נוסד ע"י תלמידי מוהרנ"ת, שנים ספורות אחרי שנכתב מכתב זה).

וכך מתאר רבי יצחק במכתבו (שם), את הקושי לעלות מעירו 'צפת' להר הקודש מירון: אף לבוא לשם צריך לזה הקנה ונסיעה יותר פאשר מאתנו לבוא לאומאן, מה אוכל לשער לכם הדרך לשם, הרים ובקעות וגבעות משטחים בצורות אבנים גדולים וקטנים.

הראש השנה שלי

וכן תמצא בספר אמונת אומן דברי עדות מהרה"ק רבי ישראל קרדונר ז"ל על מנהג תלמידי מוהרנ"ת מארץ ישראל: שֶׁעָבֹר זֶה קָבְעוּ אֲנָשִׁי שְׁלוּמֵנו הַחֲשׂוּבִים מִפֶּה זֶה זָמַן כָּבִיר לִיסַע עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְמִירוֹן לְהַשְׁתַּטֵּחַ עַל הַצִּיּוֹן הַתְּנָא אֱלוֹקֵי רַבִּי שְׁמֻעֹן בֶּן יוֹחָאי וְלִקְשֹׁר עַל יָדוֹ גַּם לְרַבֵּינוּ הַקָּדוֹשׁ ע"ט.

לשונות מוהרנ"ת אודות ההשתטחות בער"ה על קברי הצדיקים

וכאן המקום להזכיר, דיש שואלים מה זה ועל מה זה שאנו רואים בכמה מקומות בדברי מוהרנ"ת ז"ל בליקוטי הלכות^פ, דבענין הנסיעה לצדיקים על ראש השנה אינו מזכיר תמיד ענין "קבריי" צדיקים, זולת בכמה מקומות מסוימות. מה שאין כן כשבאותם מאמרים עצמם מקשר גם ענין הערב ראש השנה אל תיקוני הראש השנה, הרי הוא מביא המנהג המובא בשולחן ערוך (אורח חיים סי' תקפ"א סעיף ד') לילך בערב ראש השנה על "קבריי" הצדיקים.

וכאילו נראה מזה כטעות הנ"ל, שענין "קבריי" הצדיקים אין לו מקום רק בערב ראש השנה, אבל בראש השנה אין שום ענין של קברי צדיקים, כי אם לבא לצדיקים החיים בגוף בעולם הזה. אכן, זה בוודאי אין ניתן לומר כלל, אחרי שבכמה מקומות בליקוטי הלכות כן נקט להדיא בלשון "לבוא לקברי צדיקים על ראש השנה"^{פא}, זולת מה שמבואר כן גם במקומות אחרים בפירוש וברמז וכו"ל^{פב}.

עט. עיין עוד להלן הערה קי"ז.

פ. בכמה הלכות נוקט בהם מוהרנ"ת הלשון דלהלן. לך נא ראה בקונטרס **אמורות טהורות**, ליקוט נרחב מדברי מוהרנ"ת בחלקי הליקוטי הלכות בעניין זה.

פא. עיין לדוגמא בהלכות **ערלה** הלכה ד' וז"ל: **ובשביל זה נוסעין על קברי צדיקים בראש השנה**, כי במקום קנוחת הצדיקים וכו' הִזְנוּ בְּמָקוֹם קְבוּרַת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה בְּחִינַת שֵׁם חִלְקָת מַחֲקָק סָפּוֹן שֵׁם יָכוֹל כָּל אֶחָד לְקַאוֹת הַרְאִשִׁית שְׁלוֹ.

ועיין עוד הלכות **חובל בחבירו** הלכה ג': וְכָל מֶה שֶׁמִּתְקַבְּצִין יוֹתֵר אֲנָשִׁים בְּשָׂרִים בְּיָחַד נִתְכַּבֵּד וְנִתְגַּדֵּל שְׁמוֹ בְּיוֹתֵר, כִּי בָרַב עִם הַדָּרַת מֶלֶךְ שֶׁעָקֹר כְּבוֹד וְהַדָּרַת מֶלֶךְ בְּיוֹתֵר הוּא בָּרַב עִם. **וְעַל כֵּן אִין בְּיָמֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה מְסַגֵּל יוֹתֵר לְהִתְקַבֵּץ יַחַד עַל קְבָרֵי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים**, כִּי אִין עָקֹר הַעֲלָאת הַכְּבוֹד שֶׁמִּתְגַּדֵּל בְּיוֹתֵר עַל יְדֵי רַב עִם.

וראה עוד המובא לעיל פרק א' לשונות מפורשים במכתבי מוהרנ"ת "להיות על ראש השנה במקום קודש גניזתו הקדושה", וכן עוד בספרי התלמידים הבאים אחריו. וכל זאת מלבד פשטות הלשון בחיי מוהר"ן (סי' תו) "להיות **אצלו באומן** על ראש השנה תמיד לאחר הסתלקותו".

פב. והובאו בפרק א' ראיות ברורות מדברי רביה"ק ומוהרנ"ת והנהגת גדולי אנ"ש בכל הדורות, כי תיקוני הראש השנה לאחר הסתלקותו הם ע"י שבאים על ציונו הקדוש דייקא.

וראה עוד במה שמובא לעיל (בפרק זה) בעניין הנסיעה לקברי הצדיקים על ראש השנה, מחיי מוהר"ן ופרפראות לחכמה על סי' רי"א.

הראש השנה שלי

אמנם כן, להשם לבו ומתבונן ביושר לבב, אינה שאלה כלל והוא פשוט מאד. כי וודאי יסוד הדבר הוא להיות אצל הצדיק בראש השנה, כפי שגילה רבינו שגב מעלת העניין הזה. אלא שכמבואר לעיל כבר גילו לנו רבינו ומוהרנ"ת ז"ל בפירוש וברמז בכמה מקומות, שאותם התיקונים עצמם שנעשים על ידי הצדיקים בראש השנה בחיים חיותם, הם עצמם נעשים גם כן אחר הסתלקותם, על ידי שבאים תלמידיהם ומקורביהם למקום גניזתם, כמו שהיו נעשים על ידי שהיו באים אליהם בחייהם. כי צדיקים במיתתם הם חיים ממש, ואין שום חילוק רק כמו שהלכו מחדר זה לחדר אחר כנזכר לעיל^{פג}.

נמצא שהענין בראש השנה הוא לנסוע לצדיקים סתמא (אם בחייהם ואם על קברם), וממילא בכל מקום שנזכר בדבריהם הקדושים ענין הנסיעה לצדיקים, נכלל בזה ממילא גם ענין הנסיעה על קבריהם הקדושים^{פד}, כי היינו הך, וילמוד סתום מן המפורש במקום אחר. ולא מזכיר זה בפירוש כי אם במקומות שראה לצורך לפי הענין המדובר.

אך כשבא לקשר לזה גם ענין ערב ראש השנה (כדרכו בקודש למצוא בידי השולחן ערוך ובמנהגי ישראל הקדושים - קשר למאמרי רבינו שהם שרשי התורה והיהדות), הרי כל יסוד הענין בערב ראש השנה, הוא המנהג המובא בשולחן ערוך, לילך על קברי צדיקים דייקא בערב ראש השנה, ולא מצינו מעולם ענין מנהג ואזהרה שצריך לילך לצדיקים (חיים) בערב ראש השנה, ואם כן אין שום תימה מדוע הזכיר בזה דווקא "קברי צדיקים". וזה ברור.

התיקונים נפעלים ביתר שאת על קברי יחידי הדורות

וממוצא דבר אתה לומד, שהיות ונתברר כי גם קברי כל הצדיקים האמיתיים הם בכלל דבריו ז"ל, כל שכן וקל וחומר אצל קברי צדיקי יחידי הדורות, אשר וודאי שהתיקונים נפעלים אצלם ביתר שאת. - כי כן קובע הגה"ק רבי אברהם ב"ר נחמן ז"ל בכלליו^{פה}, שכל מקום שרבינו ז"ל מדבר בתורותיו מתיקוני הצדיקים - עיקר

פג. בפרק א'.

פד. וכמו בכל מקום שמזכיר רבינו בליקו"מ עניין להיות אצל צדיקים. כמו למשל מה שכותב בס' קס"ז: "דע והאמן, כי השבתים ששובתים אצל התלמיד חכם האמת, הם כמו תענית", שפשוט ומוסכם בקרב אנ"ש שכוונתו גם לקברי הצדיקים כרשב"י ז"ע וכו'.

פה. ראה בהקדמה לביאור הליקוטיו בח"י כללים: קלל התשיעי בדבר השגותיו והודעותיו ברוקמות הצדיק ותורתו, סובב פגנתו על יחידי הדורות (כרשב"י והארי ז"ל) וכו'.

הראש השנה שלי

כוונתו על צדיקי יחידי הדורות כרשב"י והאר"י ז"ל וכו'. והלא גם התורות הנזכרים לעיל - בענין לנסוע לצדיקים ולקבריהם בראש השנה - הם בכלל זה"פ.

ועל-פי-זה נבין ביותר את דבריו וכוונתו של רבי יצחק בן מוהרנ"ת ז"ל שהובאו לעיל, שכתב: "בעת שהייתי על ציון הקדוש של האר"י ז"ל וכו', ומשם קשרתי עצמי בזכותו להקיבוץ שלנו". וכן במה שמזכיר רבי ישראל קרדונר, העניין לנסוע על ראש השנה לקבר הרשב"י דייקא. כי בוודאי בקברי יחידי הדורות האלה מסוגל ביותר לתיקונים האמורים במאמריו ז"ל.

פו. וראה בספר **מכתבי שמואל** (בחלק ב' מכתב ל"ה - בתרגום מאידיש), מאת החסיד רבי שמואל הורביץ ז"ל שזוהי מסקנתו הברורה להלכה ולמעשה, כפי שכותב שם: **להיות בראש השנה הקדוש וביום כיפור הקדוש על ציון הקדוש והנורא של רשב"י זיע"א וכו'**, ורבינו הקדוש אמר שצריכים להיות בערב ראש השנה ובראש השנה אצל צדיקים, ומביא רבי אברהם [ב"ר נחמן] זצ"ל בבאור הליקוטים **שבכל פעם שמביא רבינו הקדוש לשון 'צדיק' או 'צדיק אמיתי' כוונתו לרשב"י והאר"י הקדוש וכו'.**

הראש השנה שלי

פרק ד

שייכות רשב"י לתיקוני ראש השנה

אחר שביארנו עד הנה גודל יקרת מעלת הראש השנה אצל הצדיקים, שכללות העניין נאמר על כל צדיקי אמת וקבריהם הקדושים, וביותר ויותר על מקום מנוחתם של יחידי הדורות, יתבאר כעת כי עניין מיוחד גבוה ונשגב מאוד יש בציון קברו הקדוש של הרשב"י ז"ל, אשר הוא מקושר בקשר אמיץ לכל ענייני תיקוני הראש השנה שגילה רביה"ק.

"חדי רבי שמעון"

הנה, בכמה מקומות בדברי רבינו ומוהרנ"ת מבואר, שיש שייכות וקשר מיוחד לתיקוני ראש השנה שעל ידי נסיעה לצדיקים עם רשב"י ז"ל, ועל כולם הלא הם דברי רבינו ז"ל בליקוטי מוהר"ן סימן ס"א, המיוסד על מאמר הזוהר הקדוש "חדי רבי שמעון", שבסיום המאמר כתוב לאמר: וְזֶה בְּחִינַת מֶה שְּׁנוֹסְעִין עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְצַדִּיקִים. כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא יוֹמָא דְדִינָא, שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה וְכָל אֶחָד וְאֶחָד בָּא עִם קִדְשָׁתוֹ וְצִמְצוּמָיו אֶל הַצַּדִּיק הַדּוֹר וכו', וְעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּקִים כָּל הַדִּינִים וכו', כִּי הַנִּפְשוֹת הֵם בְּחִינַת אֲבָנִים, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (איכה ד): תִּשְׁתַּפְּכֶנָּה אֲבָנֵי קִדְשׁ, וְנִכְלָלִים בְּתוֹךְ הַצַּדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִּיָּה, וְעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּקִים כָּל הַצִּמְצוּמִים כְּנ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה שְׁנִכְלָלִים יַחַד כָּל הַנִּפְשוֹת כְּנ"ל (רצה לומר בתוך הצדיק כנ"ל) וכו'. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן וכו' אָמַר אֲנִי בְּחִיבוּתָא תָּלִיא, הֵינּוּ בְּחִינַת הָאֱהָבָה וְכִלְלוּת שְׁנִכְלָלִין יַחַד, וְעַל יְדֵי זֶה הִתְמַתְּקָה וְהִתְקוּן כְּנ"ל. וּמִזֶּה בָּא בְּחִינַת חֲדֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן, הֵינּוּ בְּחִינַת הַשְׁמָחָה, שְׁנַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַכִּלְלוּת וְהָאֱהָבָה, בְּחִינַת אוֹר צַדִּיקִים יִשְׁמַח.

והנה כל מעיין ישר (ובפרט מי שבקי בדרכי תורתו הקדושה, כפי שסלל לנו הגה"ק רבי אברהם ב"ר נחמן ז"ל, על פי שיחת רבינו הקדוש בענין הבנת דבריו הקדושים וקשריהם מרישא לסיפא ומציעתא. כי דבריו הקדושים מבארים זה את זה וכלולים זה מזה, ואין רבינו מרכיב באמצע

הראש השנה שלי

או בסוף דבריו שום ענין שאינו מתקשר לכללות קשרי כל המאמר^{פז}, יראה ויבין בעליל, שכוונת רבינו פשוט וברור שרבי שמעון הוא הצדיק המדובר ואודותיו לעיל, שעל ידי שהנפשות באים אליו ונכללין בו (שעיקר הדבר הזה הוא בראש השנה כמבואר בפנים היטב), על ידי זה נעשה בחינת 'אור צדיקים ישמח', וזה בחינת "חדו רבי שמעון".

כי גם פשטות לשון הכתוב הנזכר לעיל "ישמח" בלשון יחיד, מוסב הוא על הצדיק הדור שהנפשות נכללין בו שהוא בא לשמחה, שעל ידי זה עיקר ההמתקה, כי הוא בבחינת האבן שתיה ששם נרשמים כל הצמצומים והדינים, ועל ידי שהנפשות נכללין בו נעשה אצלו בחינת שמחה והמתקת כל הדינים. ולשם דוגמא לזה נקט רבינו את רבי שמעון שאמר אנן בחביבותא וכו'.

רשב"י עוסק באלו התיקונים (של ראש השנה)

ומי שרוצה להתעקש בזה ולהפריד בין הדברים, ולפרש שענין "חדו רבי שמעון" אין לו שייכות לענין הצדיק הנ"ל, יפתח נא ספר באור הליקוטים על מאמר זה, באות מ"ח, שהוא המשך למה שביאר מקודם, שלפעמים מרוב הדינים והצמצומים^{פח} מוכרח הצדיק הדור להסתלק מן העולם, שעל ידי זה נתעלה גבוה מעל גבוה להשכל העליון, וממשיך משם את האהבה והשלום, עד שעל ידי זה יהיו נמתקין כל הדינים לגמרי, שזה סוד הסתלקות משה על ידי מי מריבה וכו' עיין שם.

ועל זה מוסיף בדבריו הקדושים באות הנ"ל בזה הלשון: שְׁמַחְמַת שְׁנִמְצָא בְּעִנֵּין זֶה מְלַחְמָה כְּבִדָּה וְעֲצוּמָה מְאֹד, הִכָּרַח גַּם רַבִּי שְׁמֵעוֹן שֶׁהָיָה הַתִּיקוֹן שֶׁבְּתַלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא הַנ"ל, וְכָא בְּסוּד הַתּוֹרָה לְמַעַלָּה מְכֻלָּם, וְאַף עַל פִּי כֵּן הִכָּרַח אַחֵר כִּף גַּם הוּא לְהִסְתַּלֵּק בְּפַל"ג (וּמִחְלֻקַּת הַמּוֹיָבָא בְּפָנִים) וַיּוֹם כְּפִי' וְר' יִי' בְּקוֹדֶשׁ הַקְּדָשִׁים הַנּוֹכַח לְעִיל. וְכֵן אֲדַמּוּר ז"ל גִּילָה וְהַמְשִׁיךְ תִּיקוֹן הַהִשְׁגָּה הַזֹּאת בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הָרִאשׁוֹן, כְּשֶׁהִגִּיעַ עָלָיו הַמַּחְלָה שְׁנִסְתַּלֵּק מֵאֵתָהּ וכו'.

ופשטות כוונתו ז"ל ברמזי פל"ג וכפורי"ם הוא על פי דבריו שם, שמבאר שעיקר קדושת יום כיפור, שאז נכנס הכהן גדול לפני ולפנים בקודש הקדשים שהוא מקום האבן שתיה בחינת השכל העליון, להמתיק כל הדינים ולכפר העוונות, הוא על ידי תיקוני הראש השנה שנפעלים על ידי הצדיק עם המקורבים הבאים אליו ונכללין בו. ועל פי מה שמבאר עוד שעיקר התיקון נעשה על ידי הסתלקות הצדיק, שמוכרח להסתלק מסיבות תוקף המריבות והדינים.

פז. ראה בהרחבה במאמר 'מסילות העיון בליקוטי מוהר"ן'.

פח. המבוארים במאמר זה.

הראש השנה שלי

וזה שמרמז, דעל כן רשב"י שהוא בסוד הצדיק הנזכר לעיל העוסק באלו התיקונים - היה הסתלקותו בל"ג בעומר שחל ביום שחל בו פורים, כידוע מהסימן פל"ג (פורים ל"ג בעומר), שהוא מלשון פלוגתא ומחלוקת, ופורים הוא בבחינת יום כיפורים כדאיתא בתיקוני זוהר (דף נו ע"ב), לרמז שעל ידי הסתלקותו דייקא נעשו תיקוני הראש השנה הנזכר לעיל - שעל ידו נעשה אחר כך יום כיפורים. ועל כן יום הסתלקותו חל ביום שחל בו פורים - כפורים.

הסתלקות רשב"י ורבינו ז"ל שייכת לתיקוני הראש השנה

ואחר כך הולך ומבאר, שכמו כן כל השגת רבינו ז"ל בענין ראש השנה המבואר בפנים, היה תיכף בתחילת מחלתו, שמאז התחיל לדבר ולהכין את עצמו להסתלקותו כמבואר בפרפראות לחכמה^פ, ועיין שם (בביאור הליקוטים הנ"ל) שמוסיף עוד בזה "וגם אחר כך, ביום הסתלקותו, סיבב השי"ת שנשמע לתלמידו מוהרנ"ת ז"ל בצעקתו ותפילתו הושענא אבן שתיה וכו'" עיין שם. וכוונתו ז"ל ברורה לקשר תיקוני הראש השנה עם יום ההסתלקות.

מבואר להדיא בדבריו הקדושים הוא, שמקשר ענין הראש השנה ויום הסתלקות של רבינו ז"ל, עם בחינת יום הסתלקותו של רשב"י ז"ל.

והנה בספר כוכבי אור^צ מוסיף בזה, שבאמת כל ענין הראש השנה של רבינו ז"ל, מה שהפליג כל כך בגודל כוחו בענין תיקוני הנפשות בראש השנה, הוא מחמת שהוא בתחילת החודש שנסתלק בו, שמאז מתחיל עליית הנשמה למעלה, ובפרט לפי מה שרבינו ז"ל אמר שהוא ממשיך כל התיקונים שעד שמיני עצרת תיכף בראש השנה, עיין שם שמבאר שכל מעלת ראש השנה של רבינו שייך ליום הסתלקותו.

ומה נפלא לפי זה, מה שמבאר עוד בספר כוכבי אור הנ"ל במקום אחר^צ, שגם יום הסתלקות הרשב"י ויום הסתלקות של רבינו ז"ל מכוונים לחול ביום אחד. ובכל זה מתבארים דבריו הנזכרים לעיל שבביאור הליקוטים בכפליים.

וביותר מאירים הדברים עם מה שביאר עוד בכוכבי אור^צ שכל תקוותנו לקץ הגאולה הוא על ידי התיקונים שנתקנו בימי הסתלקותם של רשב"י ורבינו ז"ל^צ. וכפי

פ.ט. סי' ס"א אות י'.

צ. כוכבי אור, שיחות וסיפורים סי' י"ט.

צא. בהקדמה לחלק חכמה ובינה.

צב. חכמה ובינה סי' מ"ז עיי"ש.

צג. וראה בעניין זה עוד להלן פרק ה' - "שייכות רשב"י ורבינו ז"ל".

הראש השנה שלי

הנזכר לעיל שכל הסתלקותם הוא בסוד הראש השנה, ומה מאד מבואר מה שכתב עוד במקום אחר שלנסיעתו של כל אחד ואחד לאומן על ראש השנה יהיה חלק בקץ הגאולה^{צד}, ותצרך לזה עוד מה שמבואר בליקוטי הלכות^{צה}, שעל קברי הצדיקים מאיר אותה הבחינה של יום ההסתלקות.

ודוק היטב בכל הנזכר לעיל כי הם דברים ברורים ונפלאים בדברי רבי אברהם ב"ר נחמן ז"ל.

במירון אצל 'אור צדיקים ישמח'

והיוצא מבואר מדבריו ז"ל הנזכרים לעיל על מקומם, שכוונת רבינו ז"ל בענין "חדי רבי שמעון", הוא כי רשב"י הוא בחינת הצדיק הנזכר לעיל, העוסק בתיקוני הראש השנה על ידי הנפשות הבאים אליו ונכללים בו (ובפרט שמקשר לזה ענין יום ההסתלקות של רשב"י ורבינו ז"ל).

ועיין גם במכתב תלמיד מובהק של מוהרנ"ת ז"ל, הלוא הוא הרה"ק ר' נתן בעל "קונטרס הצירופים", בספר נתיב צדיק סי' קט"ו בזה הלשון: וְהַיִּיתָנִי בְּזֶה וְכו', שְׁהֵייתָם שְׁמַחִים בְּמִירוֹן אֶצֶל 'אֹר צַדִּיקִים יִשְׁמַח'. כֵּן יִהְיֶה נִמְשָׁךְ עֲלֵיכֶם וְעָלֵי הַשְּׁמַחָה תָּמִיד מִמְקוֹרוֹת הַשְּׁמַחָה 'חַדִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן'.

הרי מבואר שכך הבין הוא ז"ל בלמדו דברי רבינו הקדוש: "שעל ידי הנסיעה לצדיקים על ראש השנה נתעורר הבחינה של 'אור צדיקים ישמח' ושוה בחינת 'חדי רבי שמעון'", הנה כוונתו כפשוטו שענין זה שייך להתנא רבי שמעון בן יוחאי ממש.

"העיקר לנסוע לצדיקים אמיתיים החולכים בדרך זה"

ובליקוטי הלכות - הלכות ראש השנה הלכה ו' כותב: עֲנִין רֹאשׁ הַשָּׁנָה, עַל - פִּי מֶה שֶׁכָּתוּב (בסימן יב) בְּלִקְוֹטֵי תַנְיִנָא עַל פֶּסוּק וְאִיהַּ הַשָּׁה לְעֵלָה וְכו', וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה.

(ושם באות ב'): וְעַל כֵּן צָרִיכִין לְנַסֵּעַ לְצַדִּיקִים אֲמִיתִים עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכו', כִּי עֶקֶר בְּחִינָה זֹאת לְהַכְנִים דְּרָךְ זֶה שֶׁל תְּשׁוּבָה עַל יְדֵי בְּחִינַת אִיהַּ הַנֶּ"ל אֵין יוֹדֵעַ כִּי אִם הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הָאֲמִיתִים. כִּי כָּל צַדִּיק אֲמִתִּי הוּא בְּחִינַת מְשִׁיחַ, הוּא יוֹדֵעַ הַסּוֹד

^{צד}. בכוכבי אור, אנשי מוהר"ן ד', וזה לשונו: "שמעתי מר' נחמן בן ר' שנקא ז"ל ששמע לענין נסיעת ראש השנה וכו', והיוצא מדבריו הקדושים שקל נסיעה ונסיעה של כל אחד ואחד יהיה לה חלק בקץ הגאולה.

^{צה}. הלכות חובל בחבירו ג, י.

הראש השנה שלי

של בראשית מאמר סתום, שרבי שמעון בר יוחאי גלה עליו שבעים אנפין שנוהגין לעסק בהם באלו הימים באלול ועשרת ימי תשובה וכו'. ועל פן העקר לנסע לצדיקים אמתיים ההולכים בדרך זה ועוסקים להכניס דרך זה בעולם וכו'.

"גודל המעלה לבוא על קברו והעיקר בימי ראש השנה"

ליקוטי הלכות אורח חיים ר"ח הלכה ו' אות י"ג - בצירוף ההשמטה השייך לזה שנדפס בחושן משפט הלכות מתנה הלכה ה' - ההלכה מיוסדת על מאמר "תקעו אמונה" (בליקוטי תניא סימן ה') המדבר מתיקון המשפט וקשר המרכבה עיין שם: והתקון על ידי רבי שמעון בר יוחאי וחסדיו, שאמר אנן בחביבותא תליא, לתקן האהבה הנ"ל, כי רבי שמעון בר יוחאי עסק ביותר במעשה מרפכה, שהם כל סודות הקבלה שגלה, שכל זה הוא בחינת קשר המרפכה ששם אהבה הקדושה שורה, שזהו בחינת תקון המשפט הנ"ל. ועל פן הלולא דרבי שמעון בר יוחאי הוא בימי הספירה בל"ג בעמר, כי עקר תקון הספירה הוא על ידי קשר המרפכה, ששם הוא תקון המשפט שרבי שמעון בר יוחאי עסק בזה בנ"ל וכו', וזה בחינת ההלולא ביום הסתלקות הצדיק, כי אז הוא בחינת שנה שאז עקר תקון המשפט להשיג דרכי ה' שלא זכה בחייו, כמו שמבאר שם. וזהו גדל המעלה לבוא על קברו ששם עקר בחינת תקון המשפט שהוא עקר תקון הברית. ועל פן העקר בימי ראש השנה שאז עקר תקון המשפט.

"נוסעים לצדיקים על ר"ה והולכים על קבריהם בער"ה"

שם, יורה דעה הכשר כלים הלכה ד' אות ד': וזה בחינת ל"ג בעמר, בחינת הלולא דרבי שמעון בר יוחאי, בחינת גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייתם וכו' אבל בעוונותינו הרבים וכו' ההכרח שסתלק בשביל זה ואז עולה למקום שעולה, עד אשר לא ישקט כי אם כלה הדבר, שיגמר מה שהתחיל, שיתקן הכל יהיה איך שיהיה וכו', אבל על ידי הסתלקותו יתקן הכל, כל מי שירצה להתקרב לתורתו הקדושה, שהשאייר על ידי ספריו הקדושים ותלמידיו הפזרים שקבלו ממנו בחינת פי שנים וכו'.

וזהו תקף השמחה של הלולא דרבי שמעון בר יוחאי ביום הסתלקותו הקדוש וכו', ועקר השמחה הוא שאנו שמחים בהשאת תורתו הקדושה, שהשאייר לנו ספר הזהר הקדוש, שעל ידי זה יפקון מגלותא. ועל פן עקר קיום העולם הוא בזכות הצדיקים שוכני עפר וכו' צ"י.

צו. ושם בהמשך דבריו הקדושים באות ז', מביא המועתק לעיל - פרק ב' - מענין קדושת ההבלי דגרמי של הצדיק, שיכול לתקן את הכל שלפי הנזכר לעיל זה סובב בעיקר על רשב"י זי"ע.

הראש השנה שלי

ולהלך באות ל"ג ממשיך בענין הנזכר לעיל: ועל כן צריכין לנסע לצדיקי אמת על ראש השנה וכו', ועל כן בראש השנה צריך כל אחד מישראל לחזור בתשובה ולתקן מעשיו וכו'. וזה אי אפשר כי אם על ידי כח הצדיקים, על כן נוסעים לצדיקים על ראש השנה. וזה שהולכין על קברי הצדיקים בערב ראש השנה, כי עקר התקון הוא על ידי צדיקים שוכני עפר שהם גדולים במיתתן יותר מבחייהן, שעל ידם עקר המשכת בחינת פי שנים וכו'.

ולפי התחלת דבריו הקדושים באות ד', מבואר שיש לרשב"י שייכות מיוחד לענין תיקוני הראש השנה שעל ידי נסיעה לצדיקים אז, המבואר באות ל"ג צ"ו.

צז. ועיין בזהר הקדוש (ויקרא דף יח.) מאמר הרשב"י שהוא מטהר את האנשים הבאים להיות אצלו בראש השנה ויום הכיפורים, ומקדימים להיות אצלו ג' ימים מקודם, ובהם מתכפר העולם (ובאמת משום כך היו מגדולי אנ"ש שהקפידו בנסיעתם על ראש השנה למירון להקדים ג' ימים לפני ר"ה) וזה לשון הזוהר שם: אמר רבי אלעזר חמינא לאבא ביומי דראש השנה ויום כפור, דלא בעי למשמע צלותא מכל בר נש, אלא אי קאים עליה תלתא יומין קודם לדכאה ליה, דרבי שמעון הנה אמר הכי בצלותא דהאי בר נש דאנא מדכנא אתכפר עלמא, וכל שכן בתקיעה דשופר וכו'.

(אמר רבי אלעזר ראיתי לאבי בימי ראש השנה ויום כיפור שלא רצה לשמוע תפילה משום אדם, אלא אם בא אצלו שלושה ימים מקודם שיטהר אותו, כי היה רבי שמעון אומר כך: בתפילתו של האיש אשר אני מטהר מתכפר העולם, וכל שכן בתקיעת השופר וכו').

הראש השנה שלי

פרק ה

שייכות רשב"י ורבינו ז"ל

מעניין לעניין ובאותו עניין: בפרק הקודם נתבאר היטב השייכות של רשב"י זי"ע בפרטות עם תיקוני הראש השנה שמבאר רביה"ק, עתה נפן כעניים ודלים, אין עני אלא מן הדעת, להתבונן מרחוק כמאן דמחוי במחוג, בסוד קדושים נורא מאוד, השייכות המיוחדת והנשגבה של נשמות רשב"י ורביה"ק זיע"א, ותיקוני הדורות שהם פועלים, עדי יקיצו וירננו שוכני עפר.

תיקוני נשמות ישראל שעיקרם בר"ה נפעלים על ידי רשב"י ורבינו ז"ל

ידוע ומפורסם ענין הקשר המיוחד שבין נשמות הרשב"י ורבינו ז"ל צה, אשר בפועל ממש נפעלים כל תיקוני נשמות ישראל בעקבתא דמשיחא על ידי רשב"י ורבינו ז"ל צט, כמרומו במאמר "רשב"י הבטיח" בתחילת הליקוטי מוהר"ן (וכמבואר באר היטב

צה. וראה בספר **מכתבי שמואל** מאת החסיד רבי **שמואל הורביץ** ז"ל שכותב (בחלק ב' מכתב ל"ה - בתרגום מאידיש): ובאמת לאמיתו אתה צריך לשמוח מאוד בלי שיעור, שזכית אחרי מניעות כאלו וחולי כזה רח"ל, להיות בראש השנה הקדוש וביום כיפור הקדוש על ציון הקדוש והנורא של רשב"י זיע"א, ששום צדיק אין לו שייכות כזאת לרבינו כמו הצדיק הקדוש הזה, בחינת 'משה'.

וראה מה שכותב **בימי שמואל** ח"ב (פרק ר') וז"ל: והנה בנדאי קשאני נתקרבתי לרבינו הקדוש בנדאי היה לי עיקר הקנשה של כלליות התקרבות בארץ הקודש דנקא ודנקא אצל ציון רשב"י זי"ע וכו'.

צט. ועיין בספר **שערי צדיק** מכתב י', שיחה נוראה מפ"ק החסיד רבי **אברהם שטרנהארץ** ז"ל, אודות שייכות הגדולה של התנ"א הרשב"י עם רבינו ז"ל בתיקון נשמות הדור האחרון בכללות, ובפרט בתיקוני ראש השנה של רבינו הקדוש, בסוד שיח "מי-רון וכו'" עיין שם. ועניין זה כבר נרמז מקודם בכמה וכמה ממכתבי גדולי אנ"ש מהדורות שלפנינו, כרבי **ישראל קרדנר** ז"ל במכתבו, ורבי **אברהם שטרנהארץ** ז"ל במכתבו טרם עלותו לארה"ק, והוא מקובל גם מפי החסיד רבי **אלתר בן ציון** ז"ל ועוד (וגם מרומז מרחוק במכתב רבי יצחק בן מוהרנ"ת - ראה הערה ק"ג).

הראש השנה שלי

בדברי הרה"ק מוהר"א בן רבי נחמן זצ"ל כפי שיובא להלן בעז"ה, וכללות התיקונים הם בימי ראש השנה כמבואר בדברי רבינו ומוהרנ"ת ז"ל פ.

ולא בכדי העמיד מוהרנ"ת את המאמר הנ"ל "רבי שמעון בן יוחאי הבטיח וכו'" בתחילת הליקוטי מוהר"ן, אף שהוא נאמר בסוף ימי חייו של רבינו ז"ל, על הדרך בעת שנסע לאומן להסתלק שם אחרי חצי שנה, וכל דבוריו אז היו בענין הסתלקותו. ואכן, לדברי רבי אברהם ב"ר נחמן הנזכרים לעיל פא, שייך גם כל סוד הסתלקותו הקדושה לתיקוני הראש השנה, ודייקא אז ענה ואמר "אף על פי כן השי"ת עוזר לישראל תמיד וכו" פב, וגילה אז הסוד של "כי לא תשכח מפי זרעו" וכו', ועכשיו וכו' פג.

ועל דבר זה בנה הגה"ק רבי אברהם ב"ר נחמן יסוד דבריו אודות הקשר המופלא של רבינו עם רשב"י זיע"א (כוכבי אור, חכמה ובינה סי' מז), עד שקשר גם סוד הסתלקותו של הרשב"י עם הסתלקותו של רבינו ז"ל, ויוצא מדבריו שכל תקוותנו עכשיו בעקבתא דמשיחא לזכות לקץ הגאולה הקרובה, הוא על ידי תיקוני הרשב"י ורבינו ז"ל שנתקנו ביום הסתלקותם (שמכוונים לחול ביום אחד בשבוע פד), עיין שם פה.

ק. כבר הובא לעיל (בהקדמה למאמר זה, ובפרק ג') עוצם הפלגתו של רביה"ק בגודל יקרת הראש השנה שלו, שאמר: הראש השנה שלי עולה על הכל וכו', ושהוא עושה בראש השנה עניינים ותיקונים, ותיקוני אנשים, שבכל השנה גם הוא אינו יכול לעשות, ושכל העולם תלוי בוה, ואמר שכל עניינו הוא ראש השנה, וכן שכל עסקו הוא ראש השנה. ומכל זה נראה שכל כוחו בהמשכת תיקוניו בכל השנה (בחייו ולאחר הסתלקותו) הכל תלוי בראש השנה. ולכן העיד כי תכף אחר ראש השנה הוא שומע כבר הסליחות של ראש השנה הבא.

קא. פרק ד'.

קב. כמובא בחיי מוהר"ן סי' קפט.

קג. וראה זה פלא מה שכותב מו"ה רבי יצחק בן מוהרנ"ת במכתב (בסוף ספר עלים לתרופה), בו הוא מרמז על שייכות "היסוד של קיבוץ ראש השנה" של רביה"ק, עם הרשב"י זיע"א, על פי מאמר זה של הקדמת הליקוטי מוהר"ן ותיבת וכו' שבסימונו, וזה לשונו: בני שיחיו, אשרינו מה טוב חלקנו שזכינו לחסות בצל כנפיו של כבוד אדמו"ר הנחל נובע מקור חכמה וצוק"ל ותלמידו הקדוש כבוד אאמו"ר זללה"ה, אשר הכניס לנו דעת על כל פנים למה לכסף. והשאירו אחריהם ברכה כל האוצרות שלנו. ובפרט היסוד של קבוץ על ראש השנה, דאס איז גאר איין אנדער חדוש גפלא, ובל תשכחו מה שכתוב בסיום דברי קדשו של ההתגלות הצדיק רבי שמעון בן יוחאי "וכו". תשימו לב לזה התבה "וכו" ותבינו קצת דברי הנ"ל ודי למבין.

קד. וראה בימי שמואל ח"ב (פרק רח) הנהגת אנ"ש דאומן ביומא דהלולא דרשב"י זיע"א: ובל"ג בעומר בליקא הדליקו נרות בכל פנה ובכל חלון, כמו בהלולא של רבינו, וגם שמחנו ורקדנו בבית רבי אברהם עד חצות, ובהצות הלכנו על ציון הקדוש ונשפכתי דמעות הרבה מקירות הלב, וגם כל היום - אף על פי שהיה יום ששי - היה התעוררות גדול על ציון רביה"ק.

קה. סיפר הרה"ח רי"מ שכטר שליט"א כי פגש פעם את החסיד רבי שמואל שפירא ז"ל, כשהוא יוצא מציון התנ"א הרשב"י זיע"א, ורבי שמואל ניגש אליו כשהוא אחוז התעוררות גדולה ועננה אליו, שמצאנו כי בעת פקודתם

הראש השנה שלי

רמז כי יש ברבינו נשמת רשב"י

וידוע מה שנמצא בכתב יד קודש הרה"ק מטשעהרין (מובא בכוכבי אור, הקדמת חכמה ובינה), בשם רב גדול ומקובל שהתפעל מאוד מגדולת הספר ליקוטי מוהר"ן, עד שאמר שלפי דעתו אין שום אדם תופס גדולת הספר, והוא אמר שמה שקבעו בתחילת הספר המאמר המתחיל "רבי שמעון בן יוחאי" הוא כי תיבות אלו הם בגימטריא "רבי נחמן בן שמחה", ורמז בזה שיש ברבינו ז"ל נשמת רשב"י.

ולאחרונה נמצא הרמז הזה רשום בכתב יד מוהרנ"ת ומוה"ר נפתלי, על אחד מכרכי ליקוטי הלכות כתב יד (עיין בספר קיצור ליקוטי הלכות דף קס"ז).

ועיין עוד בדברי רבי אברהם ב"ר נחמן ז"ל שמביא רמז זה ב'חכמה ובינה' פ', ומה שמביא בזה גם מכתב יד הגאון הקדוש מטשעהרין. ומרחיב שם עוד ענינים נפלאים ועמוקים בענין זה, שעל ידי התיקונים שנתקנו ביום הסתלקותם הקדושה אנו מחזיקים מעמד בימי הגלות האלה, ועל ידם נזכה במהרה להגאל גאולה שלימה אמן כן יהי רצון פ"ה.

של ישראל בארץ מצרים, שימש אז אהרן הכהן כנשיא ומנהיג לבית ישראל, והוא גילה להם לישראל את אורו ומנהיגותו של משה רבינו שהיה נסתר מהם עד אז.

והנה מידתו של משה היא 'נצח' ושל אהרן 'הוד' כידוע. וכיצא בדבר ידוע גם כי מידתו של רשב"י היא 'הוד' ושל רבינו 'נצח'. ונענה ר"ש, שענין זה מתרחש שוב בגאולה הקרובה אחרית כבראשית, שכלל ישראל המקושרים ודבוקים בקדושתו של הרשב"י זיע"א, גלו על ידו את אורו של רביה"ק - שנסתר לעת עתה - עד שיתוודע לכל באי עולם. וסיים הרי"מ שליט"א שכחיו נראה הדבר בחוש, שרבים עוסקים בתורת הרשב"י ומבקשים דרך להבינה לאמיתה, והעיקר לעובדא ולמעשה, ועל ידי כך באים ומתקרבים לאורו של רביה"ק ולתורתו הקדושה.

קו. ומעידים בני החסיד רבי **שמואל שפירא** שיחי' על אביהם זצ"ל, כי מעוצם אמונתו והרגשתו הברורה והזוכה בשייכות הרשב"י עם רבינו ז"ל ממש כחדא, היה נוסע בדחילו ורחימו ל'קבוצ' אצל הרשב"י בראש השנה "כדי לקבל תיקוני הראש השנה של רבינו" כלשונו, ולגודל בירור דעתו בענין זה היה נוסע במיוחד עם כל אחד מבניו לפני הגיעו לשבע שנים לציון רשב"י במירון, כדי לזכות בהבטחת רבינו על זה (חיי מוהר"ן ס' תקיז). ואף גם בשלושת זמני ההתכנסות שהיו נהוגים בחיי רבינו ז"ל, נוהג היה לנסוע לציון רשב"י במירון בכל ימי חייו, והתבטא שהוא ממש כמו שנוסע לרביה"ק.

קז. ראה בהקדמה שם שכתב על כך "זה הרמז שמעתי בשם אחרים".

קח. וזה לשונו **שם**: "והעקר בכח האתערוטא דלתתא של ראשי יחיד הדורות שהוא אדמו"ר ז"ל, ורבי שמעון בר יוחאי ז"ל, שמקבל מאתו כנ"ל, ובפרט על ידי עצם התקונים שנתקנו ביום הסתלקותם (פמובן מדבריו הקדושים) ששני התימים של הסתלקותם קבוצים להיות חל ביום שחל בו פורים (פמובא בכתב יד של הרב מ'שערין ז"ל המובא להלן), ובשניהם הגדלת ההלולא (יום ז'ג בעמר ההולא דרבי שמעון בר יוחאי ז"ל) וזמן שמחתנו (יום הסתלקות אדמו"ר יום ד' של חג הסוכות וזמן שמחתנו-כמו פורים שהוא יום שמחה). כי בכתם הקדוש והנשגב נצא מבינ' ש'ן' האריות דסטרך אחרך שהוא זה לעמת זה, ונזכר לבחינת ש'ן' המובא בדבריו הקדושים לקוטי תנינא סימן פ"ה, שהוא ראשי תבות ש'בת נ'חמו (נחמת הגאולה) המקון גם לראשי תבות של שמותיהם הקדושים שמעון נ'חמן, וזכותם יגן עלינו ועל כל ישראל אמן".

הראש השנה שלי

ולפלא מה שכבר הזכרנו לעיל קט' שבמקום אחר ק' כותב רבי אברהם ב"ר נחמן ז"ל שתיקוני הראש השנה של רבינו שייכים לתיקוני יום ההסתלקות והיארציט שלו. עיין בכל דבריו הנזכרים לעיל בעין אמת ותראה האמת.

על ידי כללותנו ברשב"י נוכל לשאוב מהננמ"ח

מבואר לנו מדברי רבי אברהם ב"ר נחמן באר היטב, שכל עניני תיקוני הדור הזה בכלל ובפרט, נעשים על ידי רשב"י ורבינו יחד ק"א. עוד נמצא בדבריו ז"ל ענין נפלא, אודות הקשר הזה, מה שכותב (כוכבי אור, שיחות וסיפורים סי' יז) שעל ידי שמחתנו ואהבתנו וכללותנו עם נשמת רשב"י, על ידי זה דייקא יש ביכלתנו לשאוב ולקבל מהנחל הנובע וכו'.

וראה גם בספר נתיב צדיק מכתב ק"ט (מהרב הקדוש רבי נתן בעל "קונטרס הצירופים" תלמיד מובהק של מוהרנ"ת ז"ל), וזה לשונו: "אשר רבינו ז"ל ותלמידו הקדוש השתדלו לקרבנו לתורה וכו' ולהמשיך עלינו קדושת רבי שמעון בן יוחאי" עיין שם.

שכל זה נכלל ברמזו של רבי ישראל קרדונר ז"ל במכתבו ק"י, לענין הצורך לנסוע לציון הרשב"י על ראש השנה, שכותב "כידוע בין מחצדי חקלא שבאנשי שלומנו הקשר בין נשמת רשב"י ורבינו ז"ל".

ואחר כל דברי האמת האלה המבוארים והפשוטים, אחי ורעי אנשי אמת החפצים לדבר אמת, הביטו נא וראו והתבוננו, איה איפה המקום היותר נבחר לנסוע ולבוא לשם על ראש השנה (כשאין אפשרות לנסוע לציון רבינו ז"ל בעצמו), כדי לקיים מאמר רבינו ז"ל בגודל מעלת הנסיעה לצדיקים על ראש השנה, שעל ידי זה נמתקים כל הדינים, אם לא למירון אל ציון הרשב"י ז"ל?!

קט. בפרק ד' - "שייכות רשב"י ותיקוני ר"ה".

קי. ביאור הליקוטים סי' ס"א אות מ"ח; כוכבי אור, שיחות וסיפורים סי' י"ט.

קיא. ולפלא הוא מה שאנו מוצאים אצל מוהרנ"ת ענין "וידוי דברים" לפני ציון הרשב"י זיע"א, שהוא אחד מתיקוני הנפש שהיו נוהגים אצל רבינו ז"ל במיוחד כידוע, ראה בתפילה לל"ג בעומר (תפילה מ"ז בליקו"ת) שחיבר מוהרנ"ת (מפי החסיד רבי נחמן בורשטיין ז"ל).

קיב. ראה להלן פרק ו' - "צאי לך בעקבי הצאן".

הראש השנה שלי

ובזה וודאי מקיימים בפשיטות דברי רבינו ז"ל, שהם:

- א.** לנסוע לקברי צדיקים על ראש השנה (שכל צדיקי אמת הם בכלל זה כמובן הפשוט).
- ב.** וביותר שהרשב"י ז"ל הוא מיחידי הדורות, שעליהם תיסוב בעיקר כוונתו של רבינו ז"ל לענין תיקוני הצדיקים - כנזכר לעיל מדברי הגה"ק רבי אברהם ב"ר נחמן ז"ל.
- ג.** ובפרט שבפרט, כי הלא הרשב"י ז"ל הוא אשר לרבינו ז"ל קשר מיוחד עם נשמתו, ומשותפים הם בסוד כל תיקוני הדור אשר עיקרם הם תיקוני הראש השנה.

הראש השנה שלי

פרק ו

צאי לך בעקבי הצאן

אתה הראת לדעת מהמבואר עד הלום דברים ברורים ונכוחים, בגודל מעלת הנסיעה לכלל צדיקי אמת, ובפרט אצל קברי גדולי הצדיקים, ובפרט ובאופן מיוחד אצל ציון גניזתו של הרשב"י זיע"א.

אבל עוד זאת מוטל עלינו בדור בלי-דעה כשלנו, בהערב יום עת האסף המקנה, לקיים מקרא שכתוב (שיר השירים א, ח): "אם לא תדעי לך וגו' צאי לך בעקבי הצאן", ופירש רש"י: "התבונני בדרכי אבותיך הראשונים שקבלו תורתך, ושמרו משמרתך ומצוותי ולכי בדרכיהם".

גם ובמיוחד בסוגיא חמורה כעין זו, שבה תלוי תיקוננו הנצחי וכל תיקוננו של עולם, שומה עלינו להתבונן במעשיהם של צדיקים גדולי אנ"ש בכל הדורות, מדור תלמידי מוהרנ"ת זיע"א, אשר בפניהם קמה וגם ניצבה שאלה זו, ובגדולת השגתם ובהירות דעתם בקדושת הראש השנה של רביה"ק, סללו בפנינו את הדרך הישרה אשר נלך בה, בזמן שלא נוכל לעלות לציוה"ק, כפי אשר קיימו וקיבלו עליהם ועל זרעם.

תלמידי מוהרנ"ת נוסעים למירון על ראש השנה

אשרי העינים שראו את העינים אשר חזו בו ברביה"ק^{ק"ג}, הלא הם קדושים וטהורים עובדי ה' בשלהבת אש קודש, תלמידי מוהרנ"ת ז"ל שזכו לקבל תורה מפיו

ק"ג. שיחת מוהרנ"ת (אוצר נחמני סי' ט).

הראש השנה שלי

הקדוש. הם אשר זכו לעמוד בנסיון והמבחן הגדול והנורא, בעת התגברות תוקף המחלוקת העצומה שעל מוהרנ"ת ותלמידיו ז"ל, אשר על ידי זה זכו בוודאי לכלים נפלאים לקבל בהם השפעת דעת הצדיקים כראוי וכנכון (כידוע מדברי רבינו ז"ל בזה פ"ד). וידועה גדלותם הנפלאה, ועוצם תבערת לבכם בעבודת ה', וגודל מסירות נפשם בכל הקשור לקיום דעת רבינו ז"ל.

הם שזכו לטעום טעם אמיתי של הראש השנה של רבינו ז"ל באומן, ביחד עם מוהרנ"ת ז"ל בעצמו, והם אשר זכו בסוף ימיהם לעלות ולדור בארצנו הקדושה, וחפצו לקיים דברי רבינו הקדוש לנסוע לצדיקים על ראש השנה, בעת שנמנע מהם לנסוע לאומן למקום גניזתו הקדוש, ועל כן קבעו ונהגו לנסוע על ראש השנה למירון, להתפלל יחד על יד ציון הקדוש של הרשב"י ז"ל קט"ו (וכפי שידוע המצב בימים ההם, היה הדבר כרוך בקשיים גדולים ועצומים פ"ט), הרבה יותר מנסיעתנו היום מכל קצות הארץ להתם).

ועניין זה נמשך גם על ידי תלמידיהם אחריהם, כרבי נתן מטראוויץ ורבי ישראל קרדונר. והר"ן מטראוויץ אף הזהיר את בנו החסיד רבי סנדר "שאם לא יוכל

קיד. בליקו"מ סי' קפה וז"ל: שכל מי שיש לו יגיעות וטרחות יותר בתחלת ההתקבצות להשם יתברך, דהינו שיש לו מניעות רבות וגדולות, כגון מאביו ואשתו וחזנתו או משאר בני אדם שמונעים וקובעים אותו מאד ומניעות מחמת קמון ושאר מניעות ועכובים ובלבולים, שמשותפים לפניו ומונעים אותו מאד, והוא צריך להתנגע ולטרח מאד לשבכם, כל אלו היגיעות והטרחות שיש לו בתחלת ההתקבצות, הם טובה גדולה להאדם, כי על ידי זה זוכה אחר כך לקבל הרבה קדשה וטהרה, כי על ידי היגיעות שבתחלה נעשה הכלי וכל מה שיש לו יותר יגיעות וטרחות וכו' יש לו כלי גדול ביותר לקבל אחר כך בתוכו שפע קדשה וטהרה להתקרב להשם יתברך".

ועיין עוד בזה בליקו"מ סי' קס"א ובחיי מוהר"ן סי' ת"ב. וזה לשון רביה"ק במכתבו לאחיו רבי יחיאל (בתחילת ספר עלים לתרופה) אודות המחלוקת והיסורים שגורמים לו הרשעים במקומו: והנה לי צער גדול מזה, איך קלאז לבם האנשים הרשעים האלה והעז פניהם כל כך נגדך. ותמה אני איך לא נמצא טוב לעמת רע כנגדם לבער הרע... כי כל זה לגדל אותך ולהקבות בבודך ולגדל שכלך. כי כמו שאי אפשר לכל מיני זרעונים לבוא לתכלית גדולם אלא עד שנותנין מתחלה הגרעין בעפר ואחר כך הגרעין נתבלה ואחר בלותו יפרח ויצין ונעשה אילן גדול. כן הדבר הזה שעל ידי זה שמשפילין אותך עד עפר, על ידי זה תתגדל ותציץ ותפרח בעולם.

קטו. כמובא בספר אמונת אומן (עמ' עב) במכתב החסיד רבי ישראל קרדונר זצ"ל (תלמידו של הר"מ ברסלבר תלמיד מוהרנ"ת) שתלמיד מוהרנ"ת נהגו "זה זמן כפיר ליסע על ראש השנה למירון וכו' ולקשר על ידו גם לרבינו הקדוש". וכן מובא בספר ימי שמואל (ראה להלן הערה ק"ז).

קטז. ראה במכתב מוהר"י בן מוהרנ"ת שדר בצפת הסמוכה למירון, ומספר על הקושי לבוא לציון הרשב"י (והיו מינה לדרי הערים האחרות שבאו במסירות נפש גדולה), וזה לשונו: ובפרט פאשר אנכי רואה בכל עת ציון הקדוש של כבוד התנא הקדוש רבי שמעון בן יוחאי, מקוש עומד לנגד עינים, וכלתה נפשי לפרח אליו, אך לבוא לשם צריכין לזה הקנה ונסיעה יותר פאשר מאתנו לבוא לאומאן, מה אוכל לשער לכס הדרך לשם, הרים ובקעות וגבעות משתחים בצירות אבנים גדולים וקטנים. הכלל צריכין רק לכסף ולהשתוקק לטוב הזה.

הראש השנה שלי

לנסוע לאומן על ראש השנה אז יהיה במירון על ראש השנה", וגם הוא המשיך את הנסיעה הקדושה ואף נשא בהוצאות הראש השנה שם מממונו פ".

שיחת הרה"ק רבי נחמן מטולטשין

וכן מקובל בידינו עדות מהרב החסיד רבי אברהם שטרנהארץ ז"ל, שהוא בעצמו שמע הסכמתו של רבי נחמן טולטשינער ז"ל יוצא מפורש מפיו בראש השנה באומן, כאשר באו לשם כמה מאנשי שלומנו מארץ ישראל וישבו על שולחן בפני עצמם, וניגש אליהם רבי נחמן טולטשינער ובתוך שיחתם עלתה השאלה בפירוש "מה יעשו שאר אנשי שלומנו שלא באו", ואמר רבי נחמן "טוב על כל פנים מה שיש להם שם את רבי שמעון" פ".

ואם תלמידי מוהרנ"ת ז"ל הבינו כן, מי יכול לומר אחרת??!

דעת הגה"ק רבי אברהם שטרנהארץ ששימש רוב תלמידי מוהרנ"ת

ובדור שאחריהם זכינו להשריד משני דורות שלפנינו, שזכה עוד להכיר ולשמש את רוב רובם של תלמידי מוהרנ"ת ז"ל, הלוא הוא הרב הגאון החסיד הישיש רבי אברהם שטרנהארץ זצ"ל, נכד מוהרנ"ת זיע"א (וזכינו כאן בארה"ק ליהנות מאורו ולקבל תורה מפיו), אשר היתה הורתו ולידתו גידולו וחינוכו בקדושה אצל ענקי הרוח גדולי ומפורסמי אנשי שלומנו, הלא הם רבי אברהם בער זצ"ל נכד רבינו ז"ל, וזקנו (מצד אמו) הרב הגאון הקדוש אב"ד טשעהרין ז"ל וכו' וכו'. והם הם שעמדו על גדלותו והעריצוהו וכבדוהו ורוממוהו להיות "בעל תפילה" בראש השנה באומן, ולהיות הוא הדורש במקהלות ואומר התורה בפני כלל הקיבוץ הקדוש באומן בראש השנה. וכל זה בעת שהיה אברך צעיר כבן עשרים ושנים, אב בחכמה ורך בשנים.

ותפילותיו ולימודיו הנפלאים, אשר היו בהתלהבות עצומה ובמתקנות ונעימות נפלאה, הכו שרשים בלב כל אנשי הקיבוץ, עד אשר אנשי שלומנו, אלה

קיי. ראה בספר ימי שמואל (א, פרק סג) להחסיד רבי שמואל הורביץ זצ"ל, שכתב: "ובאמת זה גם כן היה מנהג אנשי שלומנו תלמידי מוהרנ"ת הזקנים שהיו בצפת, שלא יכלו לנסוע על ראש השנה לאומן, אז הם עשו מנהג להתקבץ על ראש השנה למירון, ואחר כך נהגו כך גם רבי נתן מטרוביץ ורבי ישכאל מקאדאן ז"ל, וגם רבי נתן מטרוביץ הזהיר לבנו ר' סנדר שיתנהג תמיד כך, שאם לא יוכל לנסוע לאומן על ראש השנה אז יהיה במירון על ראש השנה... וגם רבי שלמה קאולער ז"ל בא על ראש השנה למירון" (החסיד רבי שלמה קאולער היה מלפנים מתלמידי הגה"ק הדברי חיים מצאנז ונתקרב לרביה"ק ע"י תלמידי מוהרנ"ת).

קית. עיי' 'שערי צדיק' מכתב ו' מיום ח"י תמוז תשכ"א, אודות מעשה זה ועוד.

הראש השנה שלי

שהיו נפוצים וגרים במקומות מרוחקים, היו שואבים כל חיותם ועבודתם את השי"ת בכל השנה, מהרשימו הקדושה שנשארה בלבם בראש השנה, ומהתפילות והלימודים של ראש השנה ז"ל ק"ט. - כאשר כל תורותיו של רבינו ז"ל וליקוטי הלכותיו של סבו מוהרנ"ת ז"ל היו שגורים על פיו וחוקים על לבו. ובאמירת התורה שלו ברכים היה מקיים "שימה בפיהם" כי היה מבארם בהסברה נפלאה עד שהיה מכניס הבנת דברי רבינו ז"ל העמוקים גם בפשוטי עם ביותר.

הוא היה דמות של ברסלבר חסיד אמיתי, כפי אשר קלט והטביע בדמו מרוחם הקדושה של גדולי תלמידי מוהרנ"ת ז"ל. הוא היה הרוח החיה באומן חמישים ראשי-שנים והוא אשר הבין בדעתו הצחה - תיכף בכואו לשכון כבוד בארה"ק - שעליו לחדש את הקיבוץ של ראש השנה במירון על ציון הרשב"י ז"ל בעת שאין אפשרות לנסוע לאומן.

וראוי לבטל דעתנו הנמוכה כנגד דעת התורה - דעת ברסלב טהורה כמוהו, שאין שני לו בדורנו! קבא

ק"ט. ראה במכתב רבי אברהם שטרנהארץ ז"ל בשנת תר"צ לרבי אהרן ליב ציגלמן ז"ל אודות החזקת הקלויז באומן (נעימות נצח מכתב ה): והעיקר שיש מקום לאסיפת אנ"ש יחיו בקיבוץ על ראש השנה בחד, להתפלל ולקבד ולדרוש תורה ברכים מליקוטי מוהר"ן, עד שיש כמה וכמה שכל חיותם בכל השנה הוא רק מזה.

וראה בצוואת החסיד רבי ישראל אבא רוזנפלד ז"ל (בכת"י) אודות תפילתו של רבי אברהם שטרנהארץ באומן: וקולו הנעים והחזק אשר זכה לכבוד את ה' בגרונו בהיותו בעל תפילה באומן בקלויז דרביה"ק בשחרית בראש השנה, אשר כל שמעו השפיע עליו לטובה ולא יכול לשכחו כל ימיו.

וראה עוד באוצר נחמני עדותו של החסיד רבי בן ציון אפטר ז"ל: ורובם ככולם של באי הקיבוץ הקדוש של אנ"ש (בראש השנה באומן), קבטן בגדול, נתעוררו מאוד מאוד מקומות קול התפילות שלו, והרבה שאבו חיות חדש מזה כל השנה. כי קול הקשופר "היוצא מגופא שפיכא" (עין ליקוטי מוהר"ן תנ"א סימן פ"א) חקק בליבם רושם אדיר, כל ימיהם.

וראה במאמר מעלת העין בליקוטי מוהר"ן (פרק ה), שכותב המחבר שליט"א מה ששמע מפי החסיד רבי גדליה קעניג זצ"ל, וז"ל: ומפי כבוד מורי חמי הגאון החסיד רבי גדליה קעניג זצ"ל, תלמידו המובהק, שמעתי לספר שהיו חסידים שגרו ברחוק מקום, ובמשך כל השנה לא נפגשו עם אנ"ש, והיה כל חיותם במשך השנה מהתורה ששמעו בראש השנה מרבי אברהם ז"ל.

(ועוד הפליג החסיד רבי צא אפטר ז"ל לספר, כי אחר ששמע סליחות 'זכור ברית' מאת רבי אברהם בשנה הראשונה שבא לאומן, "לא היה לי כל אותה השנה אפילו הרור עבירה"...).

קכ. כפי שהעיד החסיד הישיש רבי משה בורשטיין ז"ל (באחד מהראשי-שנים שהיה במירון, טרם פתיחת שערי ציון באומן), שהיה באותו מעמד ביום ז' אדר תרצ"ו במירון - כשבוע לאחר עלותו של רבי אברהם שטרנהארץ לארה"ק - והחווה רבי משה על המקום שבו עמד רבי אברהם ז"ל ליד ציון הרשב"י זיע"א, והכריז כי כאן במירון צריך להתקבץ על ימי ראש השנה, כשאין בידנו האפשרות לנסוע לציון רבינו באומן.

קכא. ראה במכתבו של החסיד רבי יצחק ברייטער זצ"ל ה"ד (נחלי אמונה עמ' נ"א): גם אנו רוצים לידע תחת דעת רבי אברהם (שטרנהארץ) גור יאיר, אם הוא רוצה ליסע למתנגנו, לדעתיה הנה הוא זוכה לחטוף טוב קזה מה שלא

הראש השנה שלי

דעת אחד המיוחד מגדולי אנ"ש רבי ישראל קרדונר

וכיוצא בו אחד המיוחד מגדולי אנשי שלומנו בדור הקודם, עובד ה' במסירות נפש נפלאה, הלא הוא רבי ישראל קרדונר זצ"ל, שהיה תלמיד מובהק של הרה"ק רבי משה ברסלבר מתלמידיו הגדולים של מוהרנ"ת ז"ל - הוא שכותב ברורות שכשאינן אפשרות לנסוע לאומן על ראש השנה, עלינו לנסוע על ראש השנה למירון להתפלל על יד ציונו הקדוש של הרשב"י ז"ל, והוא מסביר את הדבר על פי הידוע בין מחצדי חקלאי קיי שבאנשי שלומנו, הקשר בין נשמת רבינו ז"ל עם נשמת הרשב"י ז"ל - ושנעשים על ידי זה מעין אותם התיקונים שנעשים באומן (עיין להלן במכתבו), והוא הוא שמעיד שכך נהגו תלמידי מוהרנ"ת ז"ל שדרו בארץ הקודש ומטעם הנזכר לעיל - ומי בדורנו שיכול להתווכח איתו ולחלוק עליו ח"ו?!

"בשנה שלא תוכל לנסוע לאומן תקשר עצמך לרביה"ק על ידי הרשב"י"

נעתיק בזה מספר אמונת אומן שלושה מכתבים (משנת תרס"ז) מאת החסיד רבי ישראל קרדונר ז"ל:

א. ...ובפרט שבפ"ה בצפת ת"ו יש מעלה יתירה מכל ארץ ישראל שפה טמון אור הגנוז והנעלם, הוא התנא אלוקי רבי שמעון בן יוחאי, שיש [לו] שכיכות גדול לרבינו הקדוש כידוע למחצדי חקלאי שבין אנשי שלומנו, אשר בדברים כאלו אי אפשר לבא אליכם בכתב. שעבור זה קבעו אנשי שלומנו החשובים מפה זה זמן כפיר ליסע על ראש השנה למירון להשתטח על הציון התנא אלוקי רבי שמעון בן יוחאי ולקשר על ידו גם לרבינו הקדוש. ואם ששם ההתגלות של רבינו הקדוש ביותר כי שם באתגליא וקאן באתפסיא, אבל גם לזה צריכין וכו'.

ב. ובשנה הזאת אשר לא תוכל לנסוע לאומן, תקשר עצמך לרבינו הקדוש על ידי התנא אלוקי רבי שמעון בן יוחאי אשר שכיכות גדול יש לנשמתם כידוע לידועי חן מזה. ואי"ה נדבר מזה וכו'.

ג. ...אבל מה אעשה שפך קבלתי מרבי המובהק מו"ר הרב רבי משה ברסלבר ז"ל, שלזכות לעצה אמיתית צריכין קודם לצעוק הרבה מעמקא דלבא וכו', ואחר הצעקה

חטף כל ימיו, וכמו שכתב 'ונר אלוקים טרם יבנה' - הלא אין בכל אנ"ש מי שידע כמותו, וצריכין לחדש כל קבוצותינו בגולה והוא ראוי לזה. ויגרום בזה נחת רוח גדולה להשם יתברך ולהצדיק אמת.

קב. כינוי לידועי ח"ו.

הראש השנה שלי

צִרְכִּין לְהִבִּיט עַל הַהִשְׁגָּחָה וְכוּ'. וְתִהְיֶה לְקַל שְׁעַל יְדֵי רִיבּוּי הַצְעָקָה בְּמָקוֹם קוֹדֵשׁ הַקְּדוּשִׁים עַל הַצִּיּוֹן הַתָּנָא אֱלוֹקֵי רִשְׁבִּי זִי"ע, הָאִיר ה' בְּדַעְתִּי שְׁאֵתְקַשֵּׁר לְרִבְיִנוּ הַקְּדוֹשׁ מִפָּאן עַל יְדֵי ה' עִיר וְקֹדֶשׁ מִן שְׁמֵי נְחִית", שֵׁשׁ [לו] שְׂכֻת גְּדוּל לְה' נִחַל נֹכַע מִקּוֹר חֲכָמָה", כִּידוּעַ לִיּוֹדְעֵי חַן בֵּין מַחְצְדֵי חֲקֵלָא בֵּין זִקְנֵי אַנְשֵׁי שְׁלוֹמִנוּ. וְאִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר מִזֶּה בְּמַכְתָּב גָּלוּי [כָּל] כָּף וְכו'.

סוף דבר

זכור אותו האיש לטוב, הלא הוא הרב החסיד כש"ת מו"ר הרב רבי אברהם שטערנהארץ ז"ל, שזכה להחזיר עטרה ליושנה, בעת בואו לשכון כבוד בארצנו הקדושה. ומאת ה' היתה זאת, שבמכוון באותה שנה שנתבטל הקיבוץ הקדוש באומן בשנת תש"א על ידי גזירת המלכות שם קכ"ג, באותה שנה עצמה נתחדש הקיבוץ הקדוש על ציון הרשב"י זיע"א.

והנה כאשר ח"ו אין באפשרותנו ליסוע לאומן אל מקום גניזתו הק', ומקיימים את הנסיעה לציון התנא הקדוש הרשב"י זיע"א, להתקשר משם אל רבינו הקדוש ז"ל, כל סמיכתנו הוא על דברים המפורשים בליקוטי מוהר"ן ובליקוטי הלכות, ושאר ספרים הקדושים הבנויים עליהם, ועל "מעשה רב" של תלמידי מוהרנ"ת ז"ל ותלמידיהם.

ונסיים בדברי קדשו של מו"ר הרב רבי אברהם שטערנהארץ בקונטרס אמרות טהורות, שעל ידי שנקיים דברים הנזכרים לעיל בפשיטות - "בְּיָדָאֵי אָנוּ מְקַיִּים שְׁנֵם אֲדָמוֹר נַמְ"ח ז"ל יְהִיָּה אֲתָנוּ בְּרָאשׁ הַשָּׁנָה עַל צִיּוֹן רִשְׁבִּי ז"ל, וְיִמְשִׁיף עָלֵינוּ כָּל הַתִּיקוּנִים הַמְּבֹאָרִים בְּהַקּוֹנְטְרָס הַלֵּז, וְנִנְכָּה עַל יְדֵי זֶה לְבֹא עַל צִיּוֹנוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּמָקוֹם גְּנִיזָתוֹ בְּגֻלָּה שְׁלִימָה בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן".

תפילתנו ובקשתנו

ועל זאת יתפלל כל חסיד מלפני אבינו שבשמים, שנזכה כל ימינו לנסוע על קברי צדיקים אמיתיים על ראש השנה, ובפרט במקום גניזת רביה"ק זיע"א באומן, אשר הוא ידע סוד ראש השנה מהו. ונקיים בתמימות ובפשיטות את דבריו הקדושים, על-פי כל מה שמביא בספריו הקדושים, עצות ישרות ועמוקות היאך לקיימן [וכפי

קכג. ובאותה שנה נוספו רציחות ואימי המלחמה העולמית השניה, ופלישת הנאצים לאוקראינה, שמנעו כליל משרידי אנ"ש שם לבוא לאומן על ימי ראש השנה.

הראש השנה שלי

שהיתה צוואתו בראש השנה האחרון שבימי חייו הקדושים (ליקו"מ תנינא סי' ח'), שצריכין לחפש אחר הרוח הקדוש של הצדיק האמת אשר נמצא בספריו הקדושים, כמבואר בליקוטי הלכות - שלוחין הלכה ה'.

וברוך הוא וברוך שמו שזכינו לברר בדברינו בטוב טעם ודעת בדברים ישרים וערכים, את הדרך אשר יילכו בה בעת אשר שערי ציון ננעלו, כאשר קיימו זאת עוד מקדמת דנא זקני אנ"ש תלמידי מוהרנ"ת ותלמידיהם, להסתופף בצל התנא האלקי הרשב"י זיע"א בראש השנה, למען יזכה כל החס על נפשו לתיקוני ראש השנה מבחירי צדיקא, ובחסדו יתברך בטחנו שנזכה תמיד לבוא לציונו הקדוש ברננה, תבואי תשורי מראש אַמנה.

האור הבהיר שחסידי ברסלב ציפו לו!

סדרת מאמרים נפלאים ובהירים, על מבחר עיקרי ויסודי חסידות ברסלב, מעוררים מחזקים ומשובבים נפשות ושופכים אור בהירות מופלא במשנת החסידות, תפוחי זהב במשכיות נספ, הערובים בשפה ברורה ונעימה

מקחו של צדיק

מפרי עטו של הנה"ח רבי משה קרמר שליט"א

תפילה והתבודדות - הנהגת ההתבודדות הלכה למעשה בדבר איש אל רעהו - מה ההבדל בין איש כשר לאיש כשר "באמת", והאם מותר וצריך להתפלל על גשמיים.

דרך הלימוד - ביאור מפורט בשיחה ע"ו - מהי דרך הלימוד המקובלת ומסורה לנו, ומהי ההנהגה למעשה המבוארת בספרי רבינו ושאר ספרים הקדושים.

לימוד העיון בליקוטי מוהר"ן - מאמר נפלא בגדל מעלת העיון בליקו"מ והמסורה בזה מאנ"ש הקדומים - תוספת כללים ומסילות נחוצות, והדרכה למעשה בדרך לימוד העיון.

ראש השנה - מהם גדרי "הראש השנה של רבינו" למעשה - למה אנו באים לאומן - ומה מוטל על מי שח"ו נמנע ממנו לבוא למקום גניזתו.

ציון רבינו הקדוש - יקרת ומעלת מקום גניזתו שהובחרה לו מששת ימי בראשית, ורצונו הקדוש לעסוק דייקא שם בתיקון גשמות ישראל.

תיקון 'עשרה מזמורים' - מאמר נרחב בעניין גילוי התיקון הנפלא ויסודותיו בהררי קודש, וכמה הבהרות והנהגות נחוצות למקיימים דבריו הק' באמונה.

